

Försvar och samhällets krisberedskap

6

Förslag till statsbudget för 2009

Försvaret och samhällets krisberedskap

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Lagförslag.....	15
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.....	15
2.2	Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808).....	18
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.....	19
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor	20
3	Utgiftsområde 6	21
3.1	Omfattning.....	21
3.2	Utgiftsutveckling	22
3.3	Ekonomisk styrning m.m.	22
3.3.1	Förändringar inom utgiftsområdet	22
3.3.2	Inriktningsproposition	23
3.3.3	Försvarmaktens ekonomi	23
3.3.4	Materielförsörjning m.m.	24
3.3.5	Materielredovisning	24
3.3.6	Redovisning av fredsfrämjande förbandsinsatser.....	25
3.3.7	Ökad samverkan m.m.	25
3.3.8	En ny myndighet för samhällsskydd och beredskap	26
4	Försvaret	27
4.1	Mål	27
4.2	Politikens inriktning	27
4.3	Beredskapskredit för totalförsvaret	30
4.4	Resultatanalys och inriktning.....	30
4.4.1	Finansiering	30
4.4.2	Försvarmaktens operativa förmåga	32
4.4.3	Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.	34
4.4.3.1	Insatser	34
4.4.3.2	Förbandsverksamhet och uppbyggnad av beredskap	39
4.4.3.3	Materiel och anläggningar	50

4.4.3.4	Forskning och teknikutveckling.....	52
4.5	Revisionens iakttagelser	53
4.6	Budgetförslag	54
4.6.1	1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	54
4.6.2	1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser.....	55
4.6.3	1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	56
4.6.4	1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	62
4.6.5	1:5 Forskning och teknikutveckling.....	64
4.6.6	1:6 Totalförsvarets pliktverk.....	64
4.6.7	1:7 Officersutbildning m.m.	65
4.6.8	1:8 Försvarets radioanstalt	65
4.6.9	1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	66
4.6.10	1:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer	67
4.6.11	1:11 Nämnder m.m.....	67
4.6.12	Försvarets materielverk.....	68
4.6.13	1:12 Internationella materiel- samarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.....	69
5	Samhällets krisberedskap.....	71
5.1	Omfattning	71
5.2	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.....	71
5.2.1	Två utredningar som en konsekvens av bildandet av den nya myndigheten	72
5.3	Mål för samhällets krisberedskap	72
5.4	Politikens inriktning.....	72
5.5	Resultatanalys och inriktning	73
5.5.1	Sammanfattande förmågeredovisning	73
5.5.2	Sammanfattande inriktning.....	74
5.5.3	Finansiering.....	75
5.5.4	Kunskapsuppbyggnad	76
5.5.4.1	Utbildning och övning	76
5.5.4.2	Forskning och utveckling	77
5.5.4.3	Risk- och sårbarhetsanalys.....	77
5.5.4.4	Förmåga att lära och återföra kunskap.....	78
5.5.5	Samhällsviktig verksamhet	78
5.5.6	Räddningsinsatser.....	79
5.5.7	Miljöräddningstjänst	81
5.5.8	Krishanteringsförmåga på lokal, regional och central nivå	81
5.5.9	Rakel och information till allmänheten.....	82
5.5.10	Kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker (CBRN)	83
5.6	Revisionens iakttagelser	84
5.6.1	Riksrevisionens granskning av krisberedskapen.....	84
5.6.1.1	Beredskapen för kärnkraftsolyckor (RiR 2007:4)	84
5.6.1.2	Säkerheten vid vattenkraftdammar (RiR 2007:9).....	84
5.6.1.3	Statens insatser för att hantera omfattande elavbrott (RiR 2007:17).....	84
5.6.1.4	Krisberedskap i betalningssystemet RiR (2007:28).....	85
5.6.1.5	Pandemier – hantering av hot mot människors hälsa (RiR 2008:1).....	85

5.6.1.6	Dricksvattenförsörjning – beredskap för stora kriser (RiR 2008:8)	85
5.6.1.7	Regeringens styrning av informationssäkerhetsarbetet i den statliga förvaltningen (RiR 2007:10)	85
5.6.1.8	Regeringen och krisen – regeringens krishantering och styrning av samhällets beredskap för allvarliga samhällskriser (RiR 2008:9)	86
5.7	Budgetförslag	86
5.7.1	2:1 Kustbevakningen.....	86
5.7.2	2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor..	88
5.7.3	2:3 Ersättning för räddningstjänst	89
5.7.4	2:4 Krisberedskap.....	89
5.7.5	2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	92
5.7.6	2:6 Ersättning till SOS Alarm AB för alarmeringstjänst enligt avtal.....	93
5.7.7	2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	94
5.7.8	2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF	96
6	Strålsäkerhet	97
6.1	Omfattning.....	97
6.2	Utgiftsutveckling	97
6.3	Resultatredovisning	98
6.3.1	Resultat.....	98
6.3.2	Analys och slutsatser	98
6.4	Revisionens iakttagelser.....	99
6.5	Politikens inriktning	99
6.6	Budgetförslag	99
6.6.1	3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	99
6.6.2	3:2 Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI	101
7	Elsäkerhet.....	103
7.1	Budgetförslag	103
7.1.1	4:1 Elsäkerhetsverket	103
	Bilaga 1 Utvärdering av 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut	105

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	13
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 6	22
Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2009–2011. Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap	22
Tabell 3.3 Kostnadsreduktioner per myndighet 2004-2007.....	23
Tabell 4.1 Försvarsmaktens utgifter under 2007	31
Tabell 4.2 Utfallet för anslagsposten 6:1:2 Fredsfrämjande truppinsatser 2007.....	37
Tabell 4.3 Insatsorganisationens utveckling	39
Tabell 4.4 Personella förändringar i Försvarsmakten	47
Tabell 4.5 Löne- och avvecklingsutgifter i Försvarsmakten	47
Tabell 4.6 Försvarsmaktens bedömning av personalavvecklingsutgifterna m.m. under 2008 - 2011	48
Tabell 4.7 Anslagsutveckling.....	54
Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap.....	55
Tabell 4.9 Anslagsutveckling.....	55
Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser	56
Tabell 4.11 Anslagsutveckling.....	56
Tabell 4.12 Investeringsplan.....	57
Tabell 4.13 Redovisning av särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för äldreanslaget 6:2 Materiel och anläggningar.....	57
Tabell 4.14 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	57
Tabell 4.15 Reduceringar inom materielförsörjningen.....	59

Tabell 4.16.....	61
Tabell 4.17 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar.....	62
Tabell 4.18 Anslagsutveckling.....	62
Tabell 4.19 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	63
Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar.....	63
Tabell 4.21 Anslagsutveckling.....	64
Tabell 4.22 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:5 Forskning och teknikutveckling.....	64
Tabell 4.23 Anslagsutveckling.....	64
Tabell 4.24 Uppdragsverksamhet.....	65
Tabell 4.25 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:6 Totalförsvarets pliktverk.....	65
Tabell 4.26 Anslagsutveckling.....	65
Tabell 4.27 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:7 Officersutbildning m.m.....	65
Tabell 4.28 Anslagsutveckling.....	65
Tabell 4.29 Uppdragsverksamhet.....	66
Tabell 4.30 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:8 Försvarets radioanstalt.....	66
Tabell 4.31 Anslagsutveckling.....	66
Tabell 4.32 Uppdragsverksamhet.....	67
Tabell 4.33 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	67
Tabell 4.34 Anslagsutveckling.....	67
Tabell 4.35 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer	67
Tabell 4.36 Anslagsutveckling.....	67
Tabell 4.37 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:11 Nämnder m.m.	68
Tabell 4.38 Uppdragsverksamhet.....	68

Tabell 4.39 Investeringsplan.....	69
Tabell 4.40 Anslagsutveckling.....	69
Tabell 4.41 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:12 Internationella materiellsamarbeten, industrifrågor och exportstöd, m.m.....	69
Tabell 5.1 Anslagsutveckling.....	86
Tabell 5.2 Offentligrättslig verksamhet	87
Tabell 5.3 Uppdragsverksamhet	87
Tabell 5.4 Investeringsplan.....	87
Tabell 5.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:1 Kustbevakningen.....	88
Tabell 5.6 Anslagsutveckling.....	88
Tabell 5.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	88
Tabell 5.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	89
Tabell 5.9 Anslagsutveckling.....	89
Tabell 5.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	89
Tabell 5.11 Anslagsutveckling.....	89
Tabell 5.12 Investeringsplan.....	90
Tabell 5.13 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	90
Tabell 5.14 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:4 Krisberedskap.....	92
Tabell 5.15 Anslagsutveckling.....	92
Tabell 5.16 Uppdragsverksamhet	92
Tabell 5.17 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	93
Tabell 5.18 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och beredskap	93
Tabell 5.19 Anslagsutveckling.....	93
Tabell 5.20 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	94
Tabell 5.21 Anslagsutveckling.....	94
Tabell 5.22 Offentligrättslig verksamhet.....	94

Tabell 5.23 Uppdragsverksamhet.....	94
Tabell 5.24 Investeringsplan	95
Tabell 5.25 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	96
Tabell 5.26 Anslagsutveckling	96
Tabell 5.27 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:8 Avvecklingsmyn- digheten för SRV, KBM och SPF.	96
Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 6.....	97
Tabell 6.2 Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten.....	99
Tabell 6.3 Offentligrättslig verksamhet	100
Tabell 6.4 Uppdragsverksamhet.....	100
Tabell 6.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten.....	100
Tabell 6.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:1 Strålsäkerhetsmyn- digheten.....	101
Tabell 6.7 Anslagsutveckling 3:2 Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI	101
Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:2 Avvecklingsmyn- digheten för SSI och SKI	102
Tabell 7.1 Anslagsutveckling	103
Tabell 7.2 Offentligrättslig verksamhet	103
Tabell 7.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 4:1 Elsäkerhetsverket.....	104
Tabell Bilaga 1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 6 Politikområde Försvar	114
Tabell Bilaga 1 Kostnadsminskningar per myndighet t o m 2007.....	115

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor (avsnitt 2.1 och avsnitt 5.2),
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808) (avsnitt 2.2 och avsnitt 5.2),
3. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (avsnitt 2.3 och avsnitt 5.2),
4. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (avsnitt 2.4 och avsnitt 5.2),
5. bemyndigar regeringen att för 2009 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger (avsnitt 4.3),
6. godkänner inriktningen för insatsorganisationens utformning för 2009 (avsnitt 4.4.3.2),
7. bemyndigar regeringen att besluta om en anslagskredit på högst 300 000 000 kronor för anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* (avsnitt 4.6.2),
8. godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarmakten för 2009–2011 (avsnitt 4.6.3),
9. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 000 kronor efter 2009 (avsnitt 4.6.3),
10. godkänner vad regeringen föreslår om anskaffning av materielprojekt under 2009 (avsnitt 4.6.3),
11. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* besluta om beställningar för vidmakthållande och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 7 250 000 000 kronor efter 2009 (avsnitt 4.6.4),
12. bemyndigar regeringen att för 2009 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 20 000 000 000 kronor för att tillgodose behovet av rörelsekapital (avsnitt 4.6.12),
13. godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för 2009–2011 (avsnitt 5.7.1),
14. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida

- anslag på högst 25 000 000 kronor efter 2009 (avsnitt 5.7.2),
15. godkänner förslaget till investeringsplan för Krisberedskapen för 2009–2011 (avsnitt 5.7.4),
 16. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 850 000 000 kronor efter 2009 (avsnitt 5.7.4),
 17. bemyndigar regeringen att för 2009 låta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 500 000 000 kronor (avsnitt 5.7.4),
 18. bemyndigar regeringen att för 2009 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 500 000 000 kronor (avsnitt 5.7.4),
 19. fastställer avgiftsuttaget för finansiering av åtgärder mot allvarliga hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation till högst 100 000 000 kronor under 2009 (avsnitt 5.7.4),
 20. fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 250 000 000 kronor under 2009 (avsnitt 5.7.4),
 21. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet* ingå avtal om ekonomiska åtaganden för att anskaffa infrastrukturen för det gemensamma radiokommunikationssystemet som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 110 000 000 kronor efter 2009 (avsnitt 5.7.5)
 22. godkänner förslaget till investeringsplan för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för 2009–2011 (avsnitt 5.7.7),
 23. bemyndigar regeringen att under 2009 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför framtida behov av anslag på högst 59 000 000 kronor under 2010–2012 (avsnitt 6.6.1),
 24. för 2009 anvisar anslagen under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	Belopp
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	Ramanslag	19 866 051
1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser	Ramanslag	2 480 000
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	Ramanslag	8 802 340
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	Ramanslag	6 969 637
1:5 Forskning och teknikutveckling	Ramanslag	979 271
1:6 Totalförsvarets pliktverk	Ramanslag	171 235
1:7 Officersutbildning m.m.	Ramanslag	239 329
1:8 Försvarets radioanstalt	Ramanslag	644 522
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	Ramanslag	60 361
1:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	Ramanslag	68 211
1:11 Nämnder m.m.	Ramanslag	12 301
1:12 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	Ramanslag	105 438
2:1 Kustbevakningen	Ramanslag	922 708
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	Ramanslag	39 850
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	Ramanslag	21 080
2:4 Krisberedskap	Ramanslag	1 530 540
2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	Ramanslag	206 000
2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	Ramanslag	174 000
2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Ramanslag	907 490
2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF	Ramanslag	150 000
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	Ramanslag	302 873
3:2 Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI	Ramanslag	10 000
4:1 Elsäkerhetsverket	Ramanslag	44 147
Summa		44 707 384

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor

Härigenom föreskrivs att 13, 16, 27 och 28 §§ lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Frågor om tillstånd beträffande brandfarliga varor som rör annan än Försvarsmakten, Försvarets materielverk eller Fortifikationsverket prövas av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet. Frågor om tillstånd i övrigt enligt denna lag prövas, enligt vad regeringen närmare föreskriver, av *Statens räddningsverk* eller polismyndigheten.

13 §¹

Frågor om tillstånd beträffande brandfarliga varor som rör annan än Försvarsmakten, Försvarets materielverk eller Fortifikationsverket prövas av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet. Frågor om tillstånd i övrigt enligt denna lag prövas, enligt vad regeringen närmare föreskriver, av *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* eller polismyndigheten.

¹ Senaste lydelse 2001:505.

16 §²

Statens räddningsverk utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag samt de föreskrifter och villkor som meddelats med stöd av lagen.

På det lokala planet utövas tillsynen, om inte regeringen föreskriver något annat, i fråga om brandfarliga varor av den eller de kommunala nämnder som svarar för räddningstjänsten och i fråga om explosiva varor av polismyndigheten.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag samt de föreskrifter och villkor som meddelats med stöd av lagen.

27 §³

Ett beslut i tillståndsärenden av en sådan nämnd som avses i 13 § får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. *Statens räddningsverk* får överklaga nämndens beslut om tillstånd.

Polismyndighetens beslut i tillståndsärenden får överklagas hos *Räddningsverket*. *Räddningsverkets* beslut får inte överklagas.

Räddningsverkets beslut i tillståndsärenden, som *Räddningsverket* har prövat som första instans, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Ett beslut i tillståndsärenden av en sådan nämnd som avses i 13 § får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* får överklaga nämndens beslut om tillstånd.

Polismyndighetens beslut i tillståndsärenden får överklagas hos *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*. *Myndighetens* beslut får inte överklagas.

Beslut i tillståndsärenden, som *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* har prövat som första instans, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

28 §⁴

Beslut av en polismyndighet och av en sådan nämnd som avses i 16 § i tillsynsärenden får överklagas hos *Statens räddningsverk*. *Räddningsverkets* beslut får inte överklagas.

Beslut av en polismyndighet och av en sådan nämnd som avses i 16 § i tillsynsärenden får överklagas hos *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*. *Myndighetens* beslut får inte överklagas.

² Senaste lydelse 2001:505.

³ Senaste lydelse 2001:505.

⁴ Senaste lydelse 2001:505.

Räddningsverkets beslut i tillsyns-ärenden och i övriga ärenden som *Räddningsverket* prövar som första instans får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut om föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen och som har meddelats med stöd av bemyndigande enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut i tillsynsärenden och i övriga ärenden som *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* prövar som första instans får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

2.2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

Härigenom föreskrivs att 22 kap. 4 och 6 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 kap.

4 §¹

Ett exemplar av ansökningshandlingarna och av kungörelsen *skall* sändas till Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, *Statens räddningsverk*, Fiskeriverket, länsstyrelsen och den eller de berörda kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Om det kan antas att det allmänna fiskeintresset eller något annat allmänt intresse inte berörs av verksamheten, behöver dock inte handlingarna sändas över.

Kungörelsen *skall* även sändas till berörda kommuner och andra myndigheter vars verksamhet kan beröras av ansökan.

Ett exemplar av ansökningshandlingarna och av kungörelsen *ska* sändas till Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*, Fiskeriverket, länsstyrelsen och den eller de berörda kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Om det kan antas att det allmänna fiskeintresset eller något annat allmänt intresse inte berörs av verksamheten, behöver dock inte handlingarna sändas över.

Kungörelsen *ska* även sändas till berörda kommuner och andra myndigheter vars verksamhet kan beröras av ansökan.

6 §²

Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, *Statens räddningsverk* och länsstyrelsen *skall*, när det behövs, föra talan i målet för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen.

En kommun får föra talan för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen inom kommunen.

Fiskeriverket *skall*, om handlingar sänds till verket enligt 4 §, yttra sig om vattenanläggningens eller verksamhetens inverkan på det allmänna fiskeintresset samt föreslå de bestämmelser som behövs till skydd för fisket. Om verket anser att ett yttrande kräver undersökning på platsen, *skall* verket anmäla detta till miljödomstolen, som *skall* förordna om sakkunnigutredning enligt 12 §.

Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* och länsstyrelsen *ska*, när det behövs, föra talan i målet för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen.

Fiskeriverket *ska*, om handlingar sänds till verket enligt 4 §, yttra sig om vattenanläggningens eller verksamhetens inverkan på det allmänna fiskeintresset samt föreslå de bestämmelser som behövs till skydd för fisket. Om verket anser att ett yttrande kräver undersökning på platsen, *ska* verket anmäla detta till miljödomstolen, som *ska* förordna om sakkunnigutredning enligt 12 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

¹ Senaste lydelse 2002:175.

² Senaste lydelse 1999:385.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Härigenom föreskrivs att 15 och 25 §§ lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Statens räddningsverk, länsstyrelsen och kommunerna (tillsynsmyndigheterna) *skall*, i enlighet med vad regeringen bestämmer, ha tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs.

Länsstyrelsen och kommunerna *skall* ha tillsyn över verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt miljöbalken i enlighet med den ansvarsfördelning för tillsynen av miljöfarlig verksamhet som följer av miljöbalken. Tillsynsmyndigheterna *skall* samordna tillsynen med den tillsyn som sker enligt miljöbalken.

För verksamhet som inte omfattas av andra stycket *skall* länsstyrelsen vara tillsynsmyndighet. Länsstyrelsen får överlåta åt en kommun att ha tillsynen om kommunen gjort framställning om det.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, länsstyrelsen och kommunerna (tillsynsmyndigheterna) *ska*, i enlighet med vad regeringen bestämmer, ha tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs.

Länsstyrelsen och kommunerna *ska* ha tillsyn över verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt miljöbalken i enlighet med den ansvarsfördelning för tillsynen av miljöfarlig verksamhet som följer av miljöbalken. Tillsynsmyndigheterna *ska* samordna tillsynen med den tillsyn som sker enligt miljöbalken.

För verksamhet som inte omfattas av andra stycket *ska* länsstyrelsen vara tillsynsmyndighet. Länsstyrelsen får överlåta åt en kommun att ha tillsynen om kommunen gjort framställning om det.

25 §

En kommuns beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos länsstyrelsen. *Länsstyrelsens och Statens räddningsverks beslut* får överklagas hos miljödomstol enligt 20 kap. 2 § andra stycket miljöbalken.

Beslut om tillsynsprogram får inte överklagas.

En kommuns beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos länsstyrelsen. *Beslut som fattats av länsstyrelsen eller Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* får överklagas hos miljödomstol enligt 20 kap. 2 § andra stycket miljöbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § och 10 kap. 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen utövas av en kommun inom kommunens område och av länsstyrelsen inom länet. *Statens räddningsverk* eller, i fråga om statlig räddningstjänst, den myndighet som regeringen bestämmer, utövar den centrala tillsynen.

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen utövas av en kommun inom kommunens område och av länsstyrelsen inom länet. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* eller, i fråga om statlig räddningstjänst, den myndighet som regeringen bestämmer, utövar den centrala tillsynen.

10 kap.

6 §

En statlig tillsynsmyndighets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller en statlig myndighets beslut enligt 6 kap. 2 och 5 §§ eller 7 kap. Beslut av statlig myndighet enligt 7 kap. 1 § får dock inte överklagas.

Om en kommun överklagar ett beslut enligt 7 kap. 2 eller 3 §, *skall Statens räddningsverk* vara kommunens motpart sedan handlingarna i ärendet har överlämnats till domstolen.

Om en kommun överklagar ett beslut enligt 7 kap. 2 eller 3 §, *ska Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* vara kommunens motpart sedan handlingarna i ärendet har överlämnats till domstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

3 Utgiftsområde 6

3.1 Omfattning

I enlighet med vad riksdagen beslutade i samband med 2008 års ekonomiska vårproposition (prop. 2007/08:100) byter utgiftsområde 6 namn till Försvar och samhällets krisberedskap. I vårpropositionen aviserade också regeringen att den enhetliga verksamhetsstrukturen med indelning i politikområden, verksamhetsområden och verksamhetsgrenar ska avskaffas fr.o.m. 2009. Detta utvecklas närmare i denna proposition (avsnitt 10.4.1, volym 1). För att återspegla den verksamhet som finansieras från utgiftsområdet, har regeringen dock valt att i budgetpropositionen för utgiftsområde 6 underindela verksamheten i fyra undergrupper; *Försvar* (anslag 1:1 till 1:12), *Samhällets krisberedskap* (anslag 2:1 till 2:8), *Strålsäkerhet* (anslag 3:1 och 3:2) samt *Elsäkerhet* (anslag 4:1). Resultatredovisning och inriktning för den sistnämnda undergruppen framgår av budgetpropositionens volym 11.

Från och med 2009 finns åtta nya anslag uppförda på statsbudgeten under utgiftsområdet.

I syfte att förbättra styrningen och spårbarheten av Försvarsmaktens utgifter, har fyra nya anslag skapats; 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser*, 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* samt 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*.

Anslaget 2:7 *Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap* och anslaget 2:8 *Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF* ersätter de anslag som tidigare finansierade förvaltningskostnader vid myndigheterna Statens räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar.

Till sist har anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* och anslaget 3:2 *Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI* tillkommit som en följd av bildandet av den nya Strålsäkerhetsmyndigheten och avvecklingen av Statens strålskyddsinstitut samt Statens kärnkraftsinspektion.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 6

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
Försvaret	23 146	22 961	22 863	40 399	41 245	42 297
Samhällets krisberedskap	2 939	2 906	3 151	3 952	3 974	3 927
Strålsäkerhet	0	168	165	313	330	345
Elsäkerhet	46	43	44	44	46	46
Äldreanlag	20 399	17 829	17 104	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap	46 530	43 908	43 328	44 707	45 595	46 616

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Minskningen av utgiftsområdets ram genom beslut under perioden 2008–2010 beror i huvudsak på de förändringar som sker på de anslag som Försvarsmakten disponerar (se avsnitt 4.6). I löpande priser ökar dock ramen till följd av pris- och löneomräkningen av anslagen.

Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2009–2011. Utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	43 881	43 881	43 881
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	864	2 247	3 527
Beslut	-156	-565	-603
Överföring till/från andra utgiftsområden	120	33	-189
Ny ramnivå	44 707	45 595	46 616

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.3 Ekonomisk styrning m.m.

3.3.1 Förändringar inom utgiftsområdet

I det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2004 beslutades att utgiftsområdets ram skulle minska med 3 miljarder kronor från och med 2007. I budgetpropositionen för 2007 ökade, i förhållande till 2006, utgiftsområdets ram med 400 miljoner kronor för 2007, 500 miljoner kronor för 2008 och 1 150 miljoner kronor från och med 2009 för att finansiera internationella insat-

ser. I budgetpropositionen för 2008 redogjorde regeringen för ytterligare effektiviseringar av försvaret. Beslutet om statsbudget för 2008 innebar att utgiftsområdets ram och anslaget för materiel och anläggningar minskades med 350 miljoner kronor 2008, 620 miljoner kronor 2009 och 980 miljoner kronor 2010.

Sedan 2007 har försvarsmyndigheterna samtidigt genomfört kostnadsreduktioner i enlighet med Försvarsförvaltningsutredningens förslag.

De förslag Försvarsförvaltningsutredningen (SOU 2005:96) lämnade, skulle innebära rationaliseringar om cirka 2 miljarder kronor, vilka skulle omfördelas från stöd och administration till förbandsproduktion och insatser.

Statskontoret har regeringens uppdrag att granska det pågående omställningsarbetet inom Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarshögskolan, Totalförsvarets forskningsinstitut, Totalförsvarets pliktverk samt Fortifikationsverket. Granskningen är en del av regeringens uppföljning av att kostnaderna för det militära försvarets förvaltning och stödverksamhet minskar i enlighet med försvarsförvaltningsutredningens förslag samt de efterföljande regeringsbesluten om besparingar på respektive berörd myndighet.

Enligt Statskontorets rapport Omställning av det militära försvaret som inkom till regeringen den 14 mars 2008 har myndigheterna vinnlagt sig om att genomföra de åtgärder som krävs för att minska sina kostnader enligt regeringens målsättningar. Genomförda åtgärder avser dels minskade myndighetskostnader, dels anpassningar till Försvarsmaktens beställningar i fråga om såväl volym som inriktning. Vissa myndigheter har redan genomfört reduktioner i en omfattning som svarar mot regeringens målsätt-

ningar, medan det för andra återstår ytterligare åtgärder, t.ex. vad gäller Försvarets materielverks effektivisering av materielprocessen. De kostnadsreduktioner och neddragningar som hittills har genomförts bedöms i allt väsentligt vara av bestående slag. För åren 2004–2007 har de totala myndighetskostnaderna minskat med 1 544 miljoner kronor och den totala bemanningen har sammantaget minskat med cirka 4 600 årsarbetskrafter. Mot bakgrund av hittills uppnådda resultat bedömer Statskontoret att regeringens mål i fråga om kostnadsminskningar i allt väsentligt bör kunna uppnås inom utsatt tid. Kostnadsreduktioner kopplade till materieförsörjningen ska vara uppnådda vid utgången av 2009 medan övriga kostnadsreduktioner ska vara uppnådda vid utgången av 2008.

Tabell 3.3 Kostnadsreduktioner per myndighet 2004-2007

Myndighet	Kostnadsreduktion i förhållande till 2004 (mnkr)
Försvarmakten	-420
Försvarets materielverk	-631
Totalförsvarets forskningsinstitut	-221
Försvarshögskolan	-63
Fortifikationsverket	-132
Totalförsvarets pliktverk	-77
Total kostnadsreduktion	-1 544

Statskontoret pekar i sin rapport på att Försvarmakten har haft svårt att härleda kostnadsreduktioner kopplade specifikt till Försvarsförvaltningsutredningen. Vidare har inte Försvarmakten i detalj kunnat redovisa hur och för vilka ändamål frigjorda resurser har kommit till användning. Statskontoret bedömer dock att huvuddelen av de resurser som frigjorts hittills kommit Försvarmakten till del i avsedd omfattning.

Som framgår ovan var 2007 det sista året den försvarspolitiska inriktning riksdagen beslutat om för perioden 2005–2007. En utvärdering av detta inriktningsbeslut har genomförts vilken i sin helhet presenteras i bilaga 1.

3.3.2 Inriktningsproposition

Regeringen avser att i en proposition till riksdagen föreslå en långsiktig försvarspolitisk inriktning för försvaret och dess utnyttjande.

Inriktningspropositionen kommer bland annat att behandla den fortsatta omställningen till ett tillgängligt insatsförsvaret med ökad användbarhet och mångsidighet och som produceras med hög resurseffektivitet.

Med anledning av denna proposition begränsas budgetpropositionen för 2009 till att framförallt inrikta verksamheten för 2009.

3.3.3 Försvarmaktens ekonomi

Att Försvarmaktens ekonomi är i balans 2010 är en god planeringsförutsättning för att statsmakterna ska kunna besluta om en långsiktigt hållbar inriktning för försvaret.

Regeringen har konstaterat att Försvarmaktens ekonomi nu är i obalans vilket bl.a. beror på att myndigheten inte har förutsett de ökade kostnaderna för förbandsverksamheten. För att komma tillrätta med obalansen har Försvarmakten i två framställningar föreslagit en omdisponering av medel från anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* till anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* I den senare framställningen som inkom den 23 januari 2008 (Fö2007/2616/MIL) anhöll Försvarmakten om en omdisponering av medel om 750 miljoner kronor från anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* och 100 miljoner kronor från anslaget 6:3 *Forskning och teknikutveckling* till anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* för budgetåret 2008.

Regeringen har dragit slutsatsen att det finns brister i den interna styrningen och kontrollen hos Försvarmakten. Därför gav regeringen uppdrag till Ekonomistyrningsverket (ESV) den 24 januari 2008 (Fö nr 7) att identifiera problem gällande Försvarmaktens interna styrning och kontroll samt analysera orsaker till dessa problem. ESV överlämnade sin rapport till regeringen den 15 maj 2008 (ESV 2008:19). ESV inriktade sin studie på hur Försvarmaktens högkvarter fungerar avseende ansvar och befogenheter, planerings- och uppföljningsprocessen samt den interna miljön.

ESV har i sin rapport konstaterat att ekonomi saknar status i Försvarmakten samtidigt som ett generellt problem för myndigheten är avsaknaden av kontinuitet avseende ekonomisk kompetens, vilket medför att det är svårt att skapa en fungerande intern styrning och kontroll. Det

finns påtagliga brister i tydligheten avseende ansvar och roller inom Försvarmaktens högkvarter samt i den ekonomiska rapporteringen. Vidare konstaterar ESV att det finns en obalans mellan planering och uppföljning av verksamheten. Sammantaget konstaterar ESV att det finns påtagliga brister i den interna styrningen och kontrollen i Försvarmaktens högkvarter.

Med anledning av ESV:s rapport har regeringen den 26 juni 2008 gett i uppdrag (Fö nr 10) åt Försvarmakten att med stöd av ESV genomföra åtgärder för att förbättra och säkerställa Försvarmaktens interna styrning och kontroll. Uppdraget ska vara slutfört och återredovisat senast den 31 augusti 2009. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med sina ställningstaganden i budgetpropositionen för 2010.

Som en del av en förbättrad ekonomistyrning arbetar Försvarmakten med att stegvis implementera en insatsförbandsorienterad ekonomistyrningsmodell samt ett integrerat resurs- och ekonomiledningssystem. Regeringen menar att det är av vikt att arbetet med implementeringen fortlöper och följer Försvarmaktens arbete med detta.

Vidare anser regeringen att Förvarsdepartementet bör stärka sin kapacitet inom styrning, uppföljning och analys av myndigheterna inom utgiftsområde 6, *Försvaret och sambandskrisberedskap* främst avseende Försvarmakten. Detta ska ske genom kompetensutveckling av befintlig personal samt att de personella resurserna liksom resurserna för utredningar ökas. Se även utgiftsområde 1, *Rikets styrelse* volym 2.

3.3.4 Materieförsörjning m.m.

Som en del i ambitionen att fullfölja övergången till ett insatsförsvaret och effektivisera försvaret har en arbetsgrupp i Regeringskansliet, kallad Genomförandegruppen, haft i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för en effektivisering av försvaret. Gruppen har lämnat förslag till hur en ändamålsenlig materieförsörjning anpassad till insatsförsvarets behov kan åstadkommas. Utgångspunkten för Genomförandegruppens arbete inom försvarsområdet har varit de ställningstaganden som regeringen redogjorde för i budgetpropositionen för 2008. Där angavs bland annat att handlingsfriheten i materieförsörjningen bör utvecklas genom att ekonomiska resurser i mindre utsträckning än tidigare

binds upp i beställningar på längre sikt och genom att t.ex. andelen egna utvecklingsprojekt minskas.

En viktig utgångspunkt för gruppens arbete med att reducera materielanslaget har varit att bidra till implementeringen av regeringens inriktning för materieförsörjningsprocessen genom att skapa en tyngdpunktsförskjutning från utvecklingsåtgärder till färdigutvecklad försvarsmateriel. Baserat på Genomförandegruppens underlag föreslår regeringen att materielanslagen reduceras under 2009-2011.

Gruppen har identifierat ett antal materielobjekt som bedöms som möjliga att avbryta eller reducera. Förslagen innebär en förskjutning inom materieförsörjningsprocessen från egenutveckling av materiel till direktanskaffning. De identifierade materielobjekten berör samtliga stridskrafter.

Den andra delen av arbetet innehåller förslag som varaktigt ska medföra effektiviseringar inom stödverksamheterna i försvaret. Det gäller Totalförsvarets forskningsinstitutets respektive Försvarets materielverks roller, finansiering och samverkansansvar. Det gäller också Försvarmaktens logistik liksom internationellt materiel-samarbete och den fortsatta inriktningen av ledningssystemområdet.

Regeringen har, den 29 augusti 2008, med anledning av detta tillsatt en särskild utredare inom Regeringskansliet med uppdrag att ta fram beslutsunderlag avseende hur stödet till Försvarmaktens kärnverksamhet bör organiseras. Arbetet ska redovisas senast den 1 maj 2009.

3.3.5 Materielredovisning

Försvarsutskottet har framfört att det förutsätter att regeringen återkommer senast i budgetpropositionen för 2009 med en ytterligare utvecklad materielredovisning (bet. 2007/08:FöU1). I samma betänkande framfördes att utskottet förutsätter att regeringen lämnar förslag till en tydligare anslagsstruktur där Försvarmaktens utgifter delas upp på fler anslag än idag. Riksdagen tillkännagav för regeringen som sin mening vad utskottet anförde om Försvarmaktens anslagsstruktur. Försvarsberedningen har i sin senaste rapport berört frågan om anslagsstruktur. Regeringen har tidigare utvecklat redovisningen avseende bl.a. beställningsbemyndigande och spårbarhet. Regeringen arbe-

tar vidare med frågan om hur materielredovisningen kan bli ännu tydligare avseende bl.a. spårbarhet, uppföljning och utvärdering. Regeringen överväger bl.a. att ge investeringsplanen en mer central roll samt utveckla en metod för uppföljning av större projekt. Arbetet måste bedrivas i samklang med övriga förändringar inom materielområdet och regeringen avser därför att återkomma till riksdagen med sina förslag i denna fråga.

Riksdagen beslutade efter förslag från regeringen att det dåvarande materielanslaget från och med 2007 beräknas under två nya anslag; 6:2 *Materiel och anläggningar* respektive 6:3 *Forskning och teknikutveckling*. Regeringen tar nu ett ytterligare steg och föreslår att nuvarande anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* beräknas under två anslag; 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* samt 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*.

Genom uppdelningen tydliggörs hur stora satsningar som görs på anskaffning av materiel inklusive större vidareutvecklingar i syfte att skapa modifierade system med högre prestanda eller livslängd än tidigare. Den del av materielanslaget som inte används för ren materielanskaffning beräknas fr.o.m. 2009 under det nya anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*.

3.3.6 Redovisning av fredsfrämjande förbandsinsatser

Regeringen beslutade inför 2008 om en redovisningsteknisk förändring som innebar att enbart så kallade särutgifter belastar anslagsposten 6:1.2 *Fredsfrämjande truppinsatser*. En särutgift påverkas av beslut om genomförande av en särskild insats och är därmed en utgift som Försvarsmakten annars inte skulle ha haft. Genom förändringen har den finansiella styrningen och beslutsunderlaget för nya insatser blivit tydligare. Sverige redovisar efter förändringen på likartat sätt som många andra länder inom EU och Nato. Beslut om insats underställs riksdagen som därmed har ett intresse av kontroll och uppföljning av pågående och planerade insatser, inklusive ekonomi. För att ytterligare tydliggöra detta föreslår regeringen att ett särskilt anslag skapas för att finansiera särutgifterna för fredsfrämjande insatser, med benämningen 1.2. *Fredsfrämjande förbandsinsatser*. Verksamheten hör

liksom tidigare ihop med Försvarsmaktens övriga verksamhet, varför det nya anslaget även fortsättningsvis hänförs till utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Regeringen gör bedömningen att det till anslaget även fortsättningsvis bör finnas en anslagskredit om 300 miljoner kronor för de fredsfrämjande förbandsinsatserna och föreslår detta i avsnitt 4.6.2.

Regeringen avser fortsätta att se över hur styrning och uppföljning kan utvecklas inom ramen för det nya anslaget.

3.3.7 Ökad samverkan m.m.

I syfte att åstadkomma ett effektivt resursutnyttjande inom försvarssektorn kan köp av tjänster från såväl offentliga som privata aktörer inom området stöd och logistik vara en alternativ lösning. Försvarsberedningen nämner i sin senaste rapport att ett handlingsprogram för hur ansvarsfördelningen mellan myndigheterna och industrin kan förändras bör tas fram. Dessa frågor kommer att belysas i tidigare nämnda utredning om stödet till Försvarsmaktens kärnverksamhet.

Ett avtal om gemensam anskaffning och drift av strategiska lufttransporter, Strategic Airlift Capability (SAC), förväntas träda i kraft under hösten 2008. SAC-avtalet representerar en ny utveckling inom internationella materiel-samarbeten, eftersom ett antal länder gemensamt finansierar, anskaffar och driver större materiel-system.

Försvarsberedningen har i sin senaste rapport pekat på vikten av ökat nordiskt samarbete och ökade gemensamma finansieringslösningar. I rapporten poängteras de stora möjligheterna ”till gemensamma lösningar för att vidmakthålla och på sikt utveckla operativ effekt”.

Under det franska EU-ordförandeskapet hösten 2008 kommer även en översyn av gemensamfinansieringen av EU:s militära insatser (Athenamekanismen) att genomföras.

Under 2008 inleddes EU-insatsen i Tchad och Centralafrikanska republiken, EUFOR Tchad/RCA. Tchad-insatsen representerar den hittills största gemensamfinansieringen via Athenamekanismen.

3.3.8 En ny myndighet för samhällsskydd och beredskap

Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2008 att en ny samlad myndighet mot olyckor och kriser bör inrättas den 1 januari 2009. Som en konsekvens av detta har riksdagen beslutat att Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk och Styrelsen för psykologiskt försvar ska läggas ned den 31 december 2008 (prop. 2007/08:92, bet. 2007/08:FöU12, rskr. 2007/08:193). En sammanhållande myndighet

istället för tre skapar möjligheter för en effektivare styrning och beräknas medföra besparingar inom förvaltningen om 150 miljoner kronor. Det kommer att uppstå vissa avvecklingskostnader främst kopplade till personell övertalighet, omlokalisering och sanering av övningsfält, bl.a. med tanke på verksamhet inom de två räddningsskolor som antingen ska drivas vidare i annan huvudmans regi eller avvecklas. Regeringen avser återkomma om hur avvecklingen fortskrider.

4 Försvar

4.1 Mål

Målen med försvaret är att:

- bidra till att hantera och förebygga kriser i vår omvärld,
- hävda vår territoriella integritet,
- försvara Sverige mot väpnat angrepp och
- värna civilbefolkningen och säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Det militära försvaret ska genomföra de insatser som riksdag och regering beslutat eller som i övrigt krävs.

Insatsorganisationen ska utvecklas i enlighet med de krav på operativ förmåga som riksdagen har beslutat (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143) och de operativa delförmågor som redovisas i denna proposition.

För det civila försvaret ska, genom i huvudsak planering, även en god försvarsförmåga säkerställas i sådan samhällsviktig verksamhet som är väsentlig för samhällets grundläggande behov vid ett eventuellt framtida väpnat angrepp.

Forskning och utveckling ska inriktas så att den stödjer utvecklingen inom berörda delar av utgiftsområdet.

4.2 Politikens inriktning

I föreliggande proposition tas ytterligare steg i effektiviseringen av försvaret och övergången till ett insatsförsvar. Förbandsanslaget tillförs närmare en miljard kronor 2009 och regeringen fullföljer förstärkningen av Försvarmaktens möjligheter att delta i internationella fredsfrämjande insatser.

De förslag regeringen lämnar kring materielförsörjningen innebär att handlingsfriheten utvecklats genom att ekonomiska resurser i mindre utsträckning än tidigare binds upp i beställningar på längre sikt. De verksamheter som avbryts, reduceras eller inte påbörjas skapar utrymme för överföringar till förbandsverksamheten för att påskynda ominriktningen av försvaret samt för att stärka Försvarmaktens möjligheter att delta i internationella insatser.

För 2009 innebär regeringens förslag att förbandsanslaget tillförs närmare 1 miljard kronor. Regeringen fullföljer därutöver den ökning av anslaget för fredsfrämjande insatser som påbörjades 2007 genom att ytterligare 650 miljoner kronor tillförs utgiftsområdet för detta ändamål fr.o.m. 2009. Inför det svenska ordförandeskapet i EU står Sverige därmed väl rustat att kunna delta i insatser inom ramen för såväl EU:s militära krishanteringsförmåga som FN och Nato.

I budgetpropositionen har regeringen sedan några år tillbaka föreslagit riksdagen hur insatsorganisationen ska vara utformad ett antal år framåt i tiden. Detta har sin bakgrund i vad statsmakterna framhållit om att besluten om försvarets inriktning, även i långsiktiga frågor,

bör inordnas i den normala budgetprocessen. I föreliggande proposition avser förslaget om insatsorganisationen dock endast 2009. Detta har sin grund i att regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till långsiktig inriktning för försvaret och vilka förmågor som bör prioriteras. Försvarsberedningen lämnade i december 2007 och juni 2008 sina omvärldsanalyser och förslag. Försvarsmakten lämnade sina resultat av perspektivstudierna i december 2007 med en komplettering i juni 2008.

Förnyelsen av försvaret måste fortsätta. Ett modernt insatsförsvaret har bättre förmåga att möta säkerhetspolitiska utmaningar och hot mot Sverige än det gamla invasionsförsvaret skulle ha haft. Försvaret behöver vara mer tillgängligt och mer flexibelt avseende insatser, uppgifter och samarbetspartners i Sverige, i Europa eller i övriga världen.

Krisen i Georgien och den snabba händelseutvecklingen understryker vikten av en fortsatt modernisering av försvaret som regeringen och även försvarsberedningen förordar.

Förbandens användbarhet måste öka. Försvaret ska kunna användas nationellt och internationellt. Dagens uppdelning i en särskild utlandsstyrka och en nationell insatsorganisation leder till olika kravställningar, olika anställningsförhållanden, otydliga befäls- och ansvarsförhållanden, bristande planerbarhet och ineffektivitet.

Det råder bred enighet om att vårt lands framtida säkerhet bygger på gemenskap och samverkan med andra länder. Det råder också bred enighet om att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland i Europeiska unionen eller ett annat nordiskt land. I detta ligger också en förväntan om att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.

Europeiska unionens nya fördrag innebär att medlemsländerna tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet. Successivt förstärks den Europeiska unionens förmåga till freds- och säkerhetsinsatser i olika delar av världen. Vårt land bidrar utifrån sina förutsättningar till den Europeiska unionens solidariska säkerhet och kommer att fortsätta att spela en pådrivande roll i utvecklingen av den gemensamma europeiska säkerhets- och försvarspolitik.

En rad frågor om försvarets framtida inriktning, däribland balansen mellan förmåga till snabbinsats och förmåga till lång uthållighet och rotationer i ett insatsområde kommer att behandlas i den kommande inriktningspropositionen.

För att på ett långsiktigt och hållbart sätt bidra till regeringens ambitionshöjning på det freds- och säkerhetsfrämjande området kvarstår regeringens målsättning att Försvarsmaktens förmåga till internationella insatser ska dubblas.

Att kunna ha förmåga till insatser nationellt och att genomföra internationella insatser är en integrerad del av svensk säkerhets-, utrikes- och försvarspolitik. Genom att bidra till internationella insatser bidrar vi inte bara till andras säkerhet och utveckling, vi ökar även vår egen säkerhet samtidigt som vi får erfarenheter till nytta för försvarets utveckling. Det finns ingen motsättning mellan internationella insatser och nationellt försvar. Snarare är de ömsesidigt förstärkande och två sidor av samma mynt.

Uppgiften att genomföra dessa insatser ska vara grundläggande vid utvecklingen av försvarets förband. Förmågan till väpnad strid är avgörande både för möjligheterna att bidra till ett brett spektrum av internationella insatser och för att värna Sveriges territoriella integritet. Det nordiska försvarsrelaterade samarbetet innehar sedan länge en central roll i svensk försvarspolitik. Det nordiska samarbetet ska stärkas och utgöra ett komplement till andra bi- och multilaterala samarbeten, inte minst inom EU och Nato/Pff.

Utrikes-, utvecklings-, säkerhets- och försvarspolitikerna måste knytas närmare varandra. Civil-militär samverkan ska främjas och utvecklas. När en ny insats inleds ska möjligheten till ett samlat svenskt engagemang alltid eftersträvas. Effekten av och förmågan till svenskt deltagande ska öka i freds- och säkerhetsfrämjande insatser. Ökningen uppnås bland annat genom mer samlade bidrag som är ömsesidigt förstärkande.

Insatserna ska utformas så att de utgör en integrerad och samlad del av svensk politik gentemot det aktuella landet/regionen. Det innebär att vi ska delta med både militära och civila delar i de insatser där det är efterfrågat och möjligt. Utvecklingssamarbetet kan i det sammanhanget utgöra en väsentlig del av det samlade svenska engagemanget. Möjliga och

genomförbara synergier med utvecklingssamarbetet ska alltid eftersträvas

Regeringen avser att fortsätta stödja säkerhetssektorreformer till bl.a. Afghanistan, västra Balkan, Ukraina och Demokratiska Republiken Kongo.

Risken för militära kriser och incidenter i vårt närområde kan inte uteslutas. Detta behöver bemötas inom ramen för ett fördjupat nordiskt samarbete och i samarbete med övriga östersjöstater, genom säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete inom EU samt genom samarbete med Nato/Pff.

Det måste kunna gå att upptäcka och förstå hot för att kunna skydda Sverige mot en bredare hotbild som omfattar bland annat militära incidenter, men också terrorhot, spridning av massförstörelsevapen, it-attacker och hot mot svenskar i internationella insatser, militära såväl som civila.

Förmågan att skapa en självständig svensk uppfattning i utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor är av stor vikt. Exempelvis visar krisen i Georgien hur viktigt det är att Sverige har en egen, välfungerande underrättelsekapacitet, vilket bland annat fås genom Försvarets radioanstalts signalspaning.

Den nya signalspaningslagen reglerar såväl spaning i eter som i kabel, lagstiftningen blir därmed teknikneutral. Endast information som har betydelse för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik eller för kartläggning av yttre hot mot landet får inhämtas. Genom den nya signalspaningslagen och de tillägg som regeringen, på riksdagens begäran, kommer att presentera under hösten införs ett starkt skydd för den enskildes integritet och reglerar tydligare grunderna för signalspaning i lag.

Tillgången till motiverad och välutbildad personal är betydelsefull för insatsorganisationens förmåga att ge den säkerhetspolitiska handlingsfrihet som regeringen eftersträvar. Den 1 februari 2009 kommer den av regeringen tillsatta pliktutredningen att överlämnas. Utredningen ska föreslå åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra militär grundutbildning på frivillig grund.

Ett mer flexibelt insatsförsvar kräver en ny syn på materielförsörjningen. Det är nödvändigt att ha en struktur som snabbt kan svara upp mot nya behov som kan uppkomma under en pågående insats. Dessutom ska Sverige sträva efter interoperabilitet i materielförsörj-

ning och utbildning. Försvarsmaktens operativa behov ska styra med en tydlig balans mellan vad som är mål och medel. Ledtider och ekonomiska bindningar i materielförsörjningen måste fortsätta att minska samtidigt som handlingsfriheten måste öka.

Att Försvarsmaktens ekonomi är i balans 2010 är en god planeringsförutsättning för att statsmakterna ska kunna besluta om en långsiktigt hållbar inriktning för försvaret.

Regeringen har konstaterat att Försvarsmaktens ekonomi nu är i obalans vilket beror på att myndigheten inte har förutsett de ökade kostnaderna för förbandsverksamheten. För att komma tillrätta med obalansen har regeringen vidtagit en rad åtgärder redan innevarande år. På tilläggsbudget till statsbudgeten överförs belopp engångsvis till förbandsverksamheten. Vidare har åtgärder vidtagits för att komma tillrätta med Försvarsmaktens brister i den interna styrningen och kontrollen. Försvarsmakten har redovisat vidtagna samt planerade åtgärder för att reducera kostnaderna. Åtgärderna ger dock inte tillräcklig effekt för 2009 och 2010. En del av de ovan nämnda överföringarna behöver därför tillfälligt användas för att komma tillrätta med denna obalans.

Till följd av bristerna i den interna styrningen och kontrollen hos Försvarsmakten gav regeringen i uppdrag till Ekonomistyrningsverket (ESV) i januari 2008 att identifiera problemen samt analysera orsakerna till dessa problem. ESV överlämnade sin rapport till regeringen den 15 maj 2008. Med anledning av rapporten har regeringen gett i uppdrag åt Försvarsmakten att med stöd av ESV genomföra åtgärder för att förbättra och säkerställa Försvarsmaktens interna styrning och kontroll. Uppdraget ska vara slutfört och återredovisat senast den 31 augusti 2009. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med sina ställningstaganden i budgetpropositionen för 2010.

Som ett led i statsmakternas möjligheter att effektivare kunna styra Försvarsmakten lämnar regeringen i denna proposition även förslag på en ny anslagsstruktur (se vidare i avsnitt 3.3.5 och 3.3.6).

4.3 Beredskapskredit för totalförsvaret

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2009 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen bemyndigade regeringen att utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret på högst 40 000 000 000 kronor för 2008, om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger. Regeringen anser att ett motsvarande bemyndigande, avseende samma belopp, bör lämnas för 2009. Beredskapskrediten ska säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Om beredskapskrediten utnyttjas, avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten.

4.4 Resultatanalys och inriktning

4.4.1 Finansiering

I tabellen nedan redovisas Försvarmaktens utgifter under 2007 för respektive verksamhet. Denna redovisning sker på detta sätt för första gången och metoden för detta redovisningsätt är under utveckling, varför jämförelser med motsvarande siffror under kommande år kan försvåras. Vidare är uppdelningen av förbandsverksamheten i personal, hyror och övrigt gjord schablonmässigt.

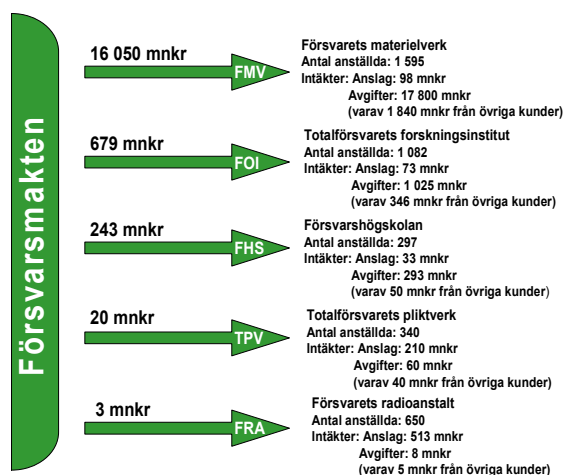
Övriga utgifter för internationella insatser inom anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* har uppstått inom förbandsverksamheten. Dessa utgifter har bokförts som internationella insatser men avses i kommande redovisningar istället vara nedbrutna på förbandsnivå.

Tabell 4.1 Försvarsmaktens utgifter under 2007

mnkr

Verksamhet	Förbandsverksamhet och pensionskostnader			Internationella insatser	Materiel och anläggningar	Forskning och teknikutveckling	Summa
	Personal	Hyror	Övrigt				
1. Insatser							
Internationella insatser	300	57	442	1 876			2 675
Nationella insatser	1 816	346	493				2 655
Totalt insatser	2 116	403	935	1 876			5 330
2. Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap							
Insatsorganisationen gemensamt	96	18	888		2 413		3 415
Arméförband	3 172	604	2 057		3 524		9 357
Marina förband	873	166	957		1 982		3 978
Flygvapenförband	2 708	516	700		9 319		13 243
Lednings- och underrättelseförband	261	50	305		1 500		2 116
Logistikförband	349	67	28		494		938
Nationella skyddsstyrkorna	519	99	336				954
Totalt insats organisationen/beredskap	7 978	1 520	5 271		19 232		34 001
3. Utveckling							
Forskning och utveckling	51	10	72			1 126	1 259
Materiel-/organisationsutveckling	404	77	-21				460
Totalt utveckling	455	87	51			1 126	1 719
4. Övriga verksamheter	405	77	-121				362
5. Fredsfrämjande verksamhet	1		1				2
6. Stöd till samhället	1		-1				0
Summa	10 956	2 087	6 136	1 876	19 232	1 126	41 414

I de utgifter som redovisas ingår beställningar som Försvarsmakten gör till andra myndigheter, främst Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarshögskolan, Totalförsvarets pliktverk och Fortifikationsverket. Utfallet för 2007 redovisas specifikt i figuren nedan.

4.4.2 Försvarmaktens operativa förmåga

Resultatanalys

Försvarmaktens värdering 2007 visar att den samlade operativa förmågan har förbättrats något jämfört med 2006. För en majoritet av de krav som ställs kan Försvarmakten lösa tilldelade uppgifter över tiden, utan några begränsningar i handlingsfrihet eller förmåga.

Förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet och bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att medverka i fredsfrämjande insatser

Försvarmakten bedömer förmågan som godtagbar. I denna förmåga ställs krav på att bl.a. kunna upptäcka hot mot Sverige, bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld samt på begäran bistå andra myndigheter vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Resultatet av pågående och genomförda internationella insatser visar på en god förmåga. Försvarmaktens förmåga att bidra till samhällets samlade förmåga att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred har prövats vid ett antal tillfällen under 2007. Dessa insatser har varit värdefulla och resultatet visar att förmågan är god.

Förmågan att vid ett försämrat omvärldsläge kunna hantera händelseutvecklingar och hot som kan drabba Sverige samt kunna öka förmågan till internationella insatser

Förmågan uppvisar vissa brister. Dessa brister beror i första hand på en ansträngd personalsituation och problem kring försörjning av materiel. Sammantaget leder detta till en begränsad handlingsfrihet.

Förmåga att efter allvarlig och varaktigt försämrad omvärldsutveckling och successiva beslut av regering och riksdag kunna utveckla förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet

Försvarmakten har inga avgörande brister i förmågan. Deltagande i internationella insatser innebär att förmågan på sikt förstärks.

Enligt regeringens uppfattning har Försvarmaktens samlade operativa förmåga utvecklats positivt. En analys av 2007 års värdering av insatsorganisationen visar att Försvarmakten uppfyller huvuddelen av kraven och att förmågan har ökat jämfört med föregående år. Sveriges deltagande i kvalificerade internationella insatser och utvecklandet av krishanteringsförmågan innebär att förmågan till väpnad strid på sikt förstärks.

Krav på Försvarmaktens operativa förmåga 2009

Förmåga I - Hävda Sveriges territoriella integritet och bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att medverka i fredsfrämjande insatser

Denna operativa förmåga ställer krav på följande delförmågor:

- Försvarmakten ska kunna upptäcka hot mot Sverige. Försvarmakten ska därför enskilt eller i samverkan med andra myndigheter inhämta kunskap om omvärldsutvecklingen, analysera aktörers verksamhet, förmåga och avsikter gentemot Sverige samt genomföra militärteknisk omvärldsbevakning

med särskild inriktning på vårt närområde.

- Försvarsmakten ska kunna upptäcka kränkningar i lufttrum och av sjöterritorium. Flyg- och fartygsrörelser ska kunna följas i syfte att upptäcka säkerhetshot eller brott mot nationell eller internationell rätt. Försvarsmakten ska kunna anpassa beredskapen i tid och rum samt kunna avvisa kränkningar och hantera incidenter.
- Försvarsmakten ska i samverkan med andra myndigheter tidigt kunna upptäcka CBRN¹-händelser inom Sverige och i närområdet.
- Försvarsmakten ska kunna genomföra underrättelse- och säkerhetsoperationer enskilt eller i samverkan med andra myndigheter.
- Försvarsmakten ska kunna bistå andra myndigheter vid skydd av prioriterade samhällsfunktioner och infrastrukturer vid hot eller insatser mot civila mål, terrorism och sabotageverksamhet. Försvarsmakten ska även med tillgängliga resurser kunna bidra till samhällets samlade krisberedskapsförmåga.
- Försvarsmakten ska kunna inhämta och analysera utvecklingen avseende aktörers avsikter av betydelse för Sveriges och Europeiska unionens (EU) medverkan i fredsfrämjande insatser. Försvarsmakten ska i samverkan med andra länder och Förenta nationerna (FN), EU samt Nato² kunna planera, leda och följa upp deltagande i insatser samt avdela styrkebidrag till insatser.
- Försvarsmakten ska kunna bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att medverka i fredsfrämjande insatser över hela skalan av uppgifter i Europa och globalt. Försvarsmakten ska samtidigt kunna leda och delta i två större insatser. På samma gång ska mindre förbandsenheter kunna sättas in i ytterligare tre insat-

ser. Större insats motsvaras av markförband av bataljons storlek samt inom sjö- och luftstridskrafterna av motsvarande enheter. Förmågan ska omfatta både nya insatser med relativt kort förvarning, kortvariga insatser samt uthålligt deltagande i långvariga insatser. Försvarsmakten ska ha förmåga att med kort varsel kunna förstärka pågående insatser samt evakuera egen personal om situationen så kräver.

Förmåga II - Förmåga att vid ett försämrat omvärldsläge kunna hantera händelseutvecklingar och hot som kan drabba Sverige samt kunna öka förmågan till internationella insatser.

- Försvarsmakten ska kontinuerligt följa omvärldsutvecklingen, analysera aktörers verksamhet, förmåga och avsikter för att skapa underlag för beslut om beredskapshöjningar och höjning av operativ förmåga.
- Försvarsmakten ska efter beslut kunna höja beredskapen i insatsorganisationen för att kunna hantera allvarliga hot mot den nationella och internationella säkerheten eller för att kunna förstärka förmågan till internationella insatser.
- Försvarsmakten ska i samverkan med andra myndigheter tidigt kunna upptäcka CBRN-händelser inom Sverige och i närområdet.
- Försvarsmakten ska kunna genomföra underrättelse- och säkerhetsoperationer enskilt eller i samverkan med andra myndigheter.
- Försvarsmakten ska, för att möta hot eller insatser mot civila mål och vid insatser mot terrorism eller sabotageverksamhet, efter beredskapshöjningar med ökad uthållighet och ambition kunna bistå andra myndigheter vid skydd av prioriterade samhällsfunktioner och infrastrukturer. Försvarsmakten ska även kunna bidra till samhällets samlade krisberedskapsförmåga.

¹ Chemical, Biological, Radiological, Nuclear (kemiska stridsmedel, biologiska stridsmedel, radiologiska stridsmedel, kärnvapen)

² North Atlantic Treaty Organization

Förmåga III - Efter allvarlig och varaktigt försämrad omvärldsutveckling och successiva beslut av regering och riksdag kunna utveckla förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet.

- Försvarsmakten ska kunna upprätthålla grundläggande kompetenser för att på lång sikt kunna utveckla förmåga att möta mer omfattande militära operationer.
- Försvarsmakten ska tillsammans med andra myndigheter följa omvärldsutvecklingen med syfte att identifiera nya eller förändrade behov av förmågor och kompetenser.
- Försvarsmakten ska genom att bedriva studier och försök samt genom forskningsuppdrag till andra myndigheter, organisationer och institut kunna utveckla operativ förmåga och funktioner samt utveckla nya och befintliga förband.
- Försvarsmakten ska kunna uppnå ökad kompetens för att på lång sikt kunna genomföra nationella operationer inom mark-, sjö-, luft- och informationsarenorna. Kompetensutvecklingen ska delvis kunna ske i samarbete med andra länder.

4.4.3 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.

Förbandsverksamheten, uppbyggnaden av beredskapen och de fredsfrämjande insatserna finansieras av anslagen 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*, 6.2 *Materiel och anläggningar*, 6.4 *Totalförsvarets pliktverk*, 6.5 *Officersutbildning m.m.*, 6.6 *Försvarets radioanstalt* och 6.8 *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer*.

Kostnaderna för förbandsverksamhet och uppbyggnad av beredskap har ökat i förhållande till planeringen under 2007. Detta rör främst fördyringar mot planeringen gällande löneavtal, pensionsavgifter, stödkostnader och kostnader för den nordiska stridsgruppen. För att möta dessa fördyringar genomfördes besparingar på annan verksamhet. Försvarsmak-

tens anslagsramar överskreds inte men medel som avsågs utnyttjas under 2008 förbrukades.

Försvarsmakten redovisar även att det under 2008 finns en betydande obalans mellan resurser och planerad verksamhet, som innebär att ambitionsnivån inom förbandsverksamheten sänks. Denna fråga berörs i kapitel 3.

Som en del i ambitionen att fullfölja övergången till ett insatsförsvaret och effektivisera försvaret har en arbetsgrupp i Regeringskansliet, den s.k. genomförandegruppen, haft i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för en fortsatt effektivisering av försvaret, bl.a. genom att lämna förslag till hur en ändamålsenlig materielförsörjning anpassad till insatsförsvarets behov kan åstadkommas. Detta arbete redovisas närmare i kapitel 3.

4.4.3.1 Insatser

Incidentberedskap och insatser

Resultatanalys

Försvarsmakten har upprätthållit beredskap och förmåga till internationella insatser genom förband avdelade för detta ändamål. Sjöterritoriet har kontinuerligt övervakats med olika typer av sensorer. Sjöbevakningsfartyg har funnits tillgängliga för identifiering och ingripande. Frivilliga flygkåren har använts som ett komplement för identifiering. Lufttrummet har övervakats av såväl fasta radarsensorer som flygburen radar. Flygplan med incidentuppgift har funnits tillgängliga vissa tider under årets alla dagar.

Den svenska territorialvattengränsen har kränkts vid ett antal tillfällen under 2007. Dessa kränkningar har främst ägt rum i de södra och västra farvattnen. Även luftrummet har utsatts för ett antal kränkningar under året. Ett antal avvikelser från färdplan, regler eller tillstånd har emellertid uppmärksamats. Kränkningar och avvikelser har huvudsakligen ägt rum över södra Sverige.

Regeringen anser att Försvarsmakten upprätthållit incidentberedskap i enlighet med gällande beredskapsorder och att antalet kränkningar varit relativt lågt.

Internationell beredskap

Resultatanalys

Nato:s Planning and Review Process (PARP) erbjuder bl.a. möjligheten för Sverige att kunna utveckla och bibehålla förbandens interoperabilitet. En översyn av partnerskapsmålen genomfördes under hösten 2006 och våren 2007. Regeringen beslutade den 13 september 2007 att anmäla ett antal förband till PARP:s styrkeregister. Samma förband anmäldes också till FN och EU. Genom de nyanmälningar som gjordes till FN, EU och Nato under 2007 utökades såväl antalet förband som antalet förmågor som står i beredskap för att delta i internationella insatser.

Som ett resultat av den utvärdering av förbanden som sker efter anmälan till styrkeregister kan regeringen konstatera att handlingsfriheten och förmågan att genomföra internationella insatser ökat.

Regeringen anser att samarbetet inom EU och med Partnerskap för fred (Pff) är betydelsefullt för utvecklingen av Försvarsmaktens förmåga att genomföra internationella insatser.

Inriktning för 2009

Regeringens bedömning: Ambitionerna för vår beredskap att genomföra internationella insatser bör fortsatt vara höga. Sammansättningen av Sveriges anmälda förband till internationella styrkeregister bör vara sådan att den medger det mest effektiva sättet att bidra i internationella insatser på kort och medellång sikt. Anmälda bidrag och dessas beredskapstider bör kontinuerligt omprövas.

Skälen för regeringens bedömning: Sveriges anmälningar till internationella styrkeregister bör beakta både den sammansättning som mest sannolikt kommer att efterfrågas och som Sverige kan komma att bidra med samt kostnaderna för att åstadkomma och upprätthålla beredskap för detta. Samtidigt ska Försvarsmakten kunna delta i internationella insatser med en bredd av olika förbandstyper. De förband som är anmälda till olika styrkeregister ska kunna användas i olika internationella insatser, t.ex. inom ramen för FN, EU och Nato.

Regeringen beslutade den 26 juni 2008 att anmäla följande förband till EU:s militära

styrkeregister, till FN (UNSAS) samt Nato (PARP) med 30 dagars beredskap:

- ett specialförband och ett mekaniserat kompani.

Följande förband är anmälda med 90 dagars beredskap:

- en mekaniserad bataljon,
- ett ingenjörkompani,
- ett militärpolisförband,
- en CBRN-insatsstyrka,
- en artillerilokaliseringsradargrupp,
- en jägarpluton,
- en korvettdivision om två korvetter och stödfartyg,
- en minröjningsdivision om två minröjningsfartyg och ett stödfartyg,
- en ubåt med stödenhet,
- en amfibiebataljon (del av),
- en stridsflygdivision JAS 39,
- ett transportflygförband Tp 84,
- ett signalspaningsflygplan S102B och en ledningsflyggrupp ASC 890 från 2010-01-01,
- ett stridsvagnskompani med transportpluton,
- en lätt mekaniserad bataljon,
- en luftvärnspluton,
- en flygunderstödsledning (TACP) från 2010-01-01 samt
- ett flygbasförband (APOD).

Ett Operativt ledningsförband (F)HQ är anmält med 360 dagars beredskap.

Internationella insatser

Resultatanalys

Under 2007 har ca 2 400 personer tjänstgjort i de internationella insatser Försvarsmakten deltagit i vilket motsvarar ca 950 årsarbetskrafter. Svenska förband har deltagit i insatser i Afghanistan, Kosovo, Libanon och Bosnien-Hercegovina. Utöver detta har myndighetens resurser använts för att planera och beredskapssätta förband för insatser i Sudan och Tchad. Vidare har Försvarsmakten vid tre tillfällen under året förstärkt pågående insatser i Afghanistan och Kosovo.

Sveriges bidrag till internationella insatser har genomförts med gott resultat och regeringens sammantagna bedömning är att Försvarsmaktens förmåga att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att delta i

internationella insatser har utvecklats. Regeringen delar även Försvarsmaktens bedömning att förmågan att, med kort varsel, förstärka pågående insatser har prövats med gott resultat. Vidare anser regeringen att en utveckling mot färre men större insatser ger bättre förutsättningar för ett effektivare resursutnyttjande.

Regeringen konstaterar att det fortsatt under året varit en brist på vissa förmågor som t.ex. helikopter-, sjukvård- samt strategisk transportförmåga i de insatser som genomförts inom ramen för FN, EU och Nato.

ISAF (International Security Assistance Force), Afghanistan

Under 2007 har Sverige haft fortsatt ledningsansvar för den regionala enheten för säkerhet och återuppbyggnad i Mazar-e-Sharif (Provincial Reconstruction Team, PRT MeS). Under 2007 har det svenska bidraget utökats med planerings- och samverkanspersonal inom PRT MeS stab samt med andra enheter som ersättning för att såväl Polen som Danmark lämnat PRT MeS. Förbundet har vid två tillfällen under året tillfälligt förstärkts under rotationsperioden för att bibehålla operativ effekt.

ALTHEA (European Union Force), Bosnien-Hercegovina

Det svenska bidraget uppgick till ca 25 personer vid slutet av 2007 och har bestått av stabs-officerare och Liaison and Observation Team (LOT). Vidare har Försvarsmakten, under del av året och på bilateral basis, deltagit med en minröjningsstyrka i Bosnien-Hercegovina. Det svenska truppbidraget utvecklades under 2008.

KFOR (Kosovo Force), Kosovo

I augusti 2007 överlämnade Sverige ledningsansvaret för Multinational Task Force Centre (MNTF C) till Irland. Sverige hade då lett MNTF C under ett år. Under den tid Sverige hade ledningsansvar ingick en helikopterenhet i det svenska styrkebidraget. Förbundet förstärktes tillfälligtvis under en rotationsperiod för att bibehålla operativ effekt.

UNIFIL (United Nations Interim Forces in Lebanon), Libanon

Det svenska bidraget har bestått av korvetten HMS Gävle med reducerat lednings- och logistikstöd samt stabsofficerare, totalt ca 70

personer. Insatsen inleddes den 15 oktober 2006 och avslutades den 15 augusti 2007. HMS Sundsvall ersatte HMS Gävle i april 2007. Detta är den första marina enhet som har ingått i Utlandsstyrkan. Förbundet har visat att det svenska korvettsystemet håller hög klass och att det är användbart även i områden utanför svenska farvatten.

Ekonomiskt resultat

Utgiften för insatsen i Afghanistan har blivit större än regeringen beräknade i budgetpropositionen för 2007. Orsaken är bl.a. att Sverige genom sitt ledningsansvar har åtagit sig att PRT MeS har rätt sammansättning för att lösa de uppgifter enheten tilldelats. Sverige har därför behövt utöka sitt bidrag till PRT MeS för att ersätta de nationer som lämnat enheten. Vidare har utgifterna för transporter till och från området ökat.

Försvarsmakten har under 2007 haft högre avvecklingsutgifter än beräknat för den insats i Liberia som avslutades hösten 2006. Myndigheten har även haft utgifter för förberedelser för den planerade insatsen i Sudan liksom för den i februari 2008 påbörjade insatsen i Tchad.

Flertalet av insatserna har hållit sig inom de av regeringen givna ekonomiska ramarna. Insatserna i Afghanistan och Kosovo samt avvecklingsutgifterna för insatserna i Liberia och förberedelseutgifterna för den planerade insatsen i Sudan (UNAMID) har överskridit tilldelade ramar.

Tabell 4.2 Utfallet för anslagsposten 6:1:2 Fredsfrämjande truppinsatser 2007

tkr

Insats	Tilldelade medel	Utfall
ISAF	772 000	784 706
Althea	53 000	50 829
Minröjningsbidrag BiH	25 000	17 061
KFOR	691 000	693 270
UNIFIL	149 000	147 529
Avveckling UNMIL	69 500	81 834
Avveckling EUFOR DRK	5 000	2 747
Förberedelser EUFOR Tchad/RCA	51 000	32 126
Förberedelser UNAMID	25 000	32 170
ATHENA	20 000	14 635
SALIS	11 000	8 214
Övrigt	11 000	10 499
Får användas först efter beslut av regeringen	230 500	237 380
Summa	1 882 500	1 875 620

FN:s resolution 1325 (2000), Kvinnor, fred och säkerhet

Erfarenheterna har visat att genomförandet av resolution 1325 bidrar till en ökad operativ effekt bl.a. genom en förbättrad kunskap om förhållandena i insatsområdet. Därmed underlättas genomförande av insatsen och uppfyllandet av de strategiska målsättningarna. I förberedelserna för insatserna i Sudan och Tchad har FN-resolution 1325 varit betydelsefull. Förbanden har utsett en Gender Focal Point som är kontaktperson för dessa frågor. All personal som deltagit i internationella insatser under 2007 har genomgått utbildning avseende jämställdhetsperspektiv och FN-resolution 1325.

Försvarsmakten har tillsammans med andra myndigheter och organisationer deltagit i utvecklingspartnerskapet "Genderforce", som syftar till att bl.a. utöka möjligheter att nå målen med FN:s resolution 1325. Regeringen ser positivt på Försvarsmaktens arbete med implementeringen av FN:s resolution 1325.

Inriktning för 2009

ISAF (International Security Assistance Force), Afghanistan

Sverige har ett betydande och långsiktigt engagemang i ISAF. Under 2009 kommer Sverige att ha ett fortsatt ledningsansvar för den regio-

nala enheten för säkerhet och återuppbyggnad, Provincial Re-construction Team (PRT), i Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan.

Det svenska bidraget planeras bestå av bl.a. chef, stab och förband.

Regeringen avser återkomma till riksdagen senare under hösten 2008 med en särskild proposition avseende fortsatt svenskt engagemang i ISAF.

KFOR (Kosovo Force), Kosovo

Det svenska KFOR-förbandet kommer under 2009 fortsatt att ingå i Multi National Task Force Center (MNTF C).

Regeringen avser återkomma till riksdagen senare under hösten 2008 med en särskild proposition avseende fortsatt svenskt engagemang i KFOR.

ATHENA

Förvaltningen av de gemensamma medlen för EU:s militära insatser sker genom ATHENA. Alla EU:s medlemsstater deltar i samarbetet förutom Danmark. För 2009 beräknar regeringen Sveriges kostnader för ATHENA till ca 60 miljoner kronor enligt den fördelningsnyckel som används. För närvarande betalar Sverige 2,8 procent av de totala gemensamma kostnaderna per insats.

Under hösten 2008 kommer en översyn av ATHENA kommer att genomföras.

Den nordiska stridsgruppen

Resultatanalys

Regeringen redovisade i skrivelsen 2007/08:5 Redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen sin samlade bedömning av arbetet med att utveckla den nordiska stridsgruppen (NBG).

Förberedelsearbetet med den av Sverige ledda NBG fortskred under 2007 och den 1 januari 2008 inleddes stridsgruppens beredskapsperiod. Under 2007 identifierades en del brister för stridsgruppen avseende materiel, bl.a. avseende förmåga till helikopterburen medicinsk evakuering (MEDEVAC). Dessa problem ledde till vissa förmågebegränsningar men inte till inskränkningar på stridsgruppens möjlighet att lösa de uppgifter som ingår i beredskapsåtagandet. Den nordiska stridsgrup-

pen stod därför i beredskap under första halvåret 2008 utan några förbehåll anmälda till EU.

Under 2007 genomfördes ett flertal övningar med NBG med positiva resultat där Försvarsmakten tillsammans med övriga länders försvarsmakter tydligt visade på en hög förmåga att samverka under svåra och komplicerade förhållanden.

Regeringen bedömer att Sverige väl kunnat motsvara de åtaganden som det innebär att vara ledarnation för en EU-stridsgrupp.

Viktiga lärdomar har dragits avseende behovet av att tidigt identifiera materielbehov och resurser samt att leda och samverka med andra länder under tidvis svåra och komplicerade förhållanden.

Regeringen anser att erfarenheterna av arbetet med den nordiska stridsgruppen visar på ett behov av förstärkt förmåga att planera för de krav och kostnader som uppgifter i ett insatsförsvar ställer. Utgifterna för uppbyggnaden av NBG består av personal-, utbildnings-, hyres- och materielutgifter. Dessa är delkomponenter i förbandsuppbyggnaden och därför inte utbrytbara. Sammantaget redovisar dock Försvarsmakten att utgifterna för NBG blivit avsevärt högre än planerat, bland annat kopplat till ett större antal anställda soldater, fler övningsdygn än planerat samt högre materielutgifter.

Inriktning för 2009

Sverige har, tillsammans med Estland, Finland, Irland och Norge, till EU anmält sin avsikt att ställa den nordiska stridsgruppen till EU:s förfogande för en ny beredskapsperiod under det första halvåret 2011 med Sverige som ramnation. Förberedelserna för nästa beredskapsperiod kommer att påbörjas under 2009. Erfarenheter från beredskapstiden för NBG08 kommer därvidlag att utnyttjas.

Det svenska bidraget till den nordiska stridsgruppen 2011 ska utgöra kärnan av stridsgruppen och baseras på typförband ur insatsorganisationen. Beroende på uppdragets art ska strategiska och operativa resurser kunna tillföras. Storleken på styrkan kan därmed komma att variera beroende på uppgiftens art.

Säkerhetssektorreform

Resultatanalys

Försvarsmakten har genomfört verksamhet inom säkerhetssektorreform (SSR) i Bosnien-Hercegovina, Serbien, Kosovo, Ukraina och Afghanistan.

Verksamheten i Afghanistan bestod av grundläggande militär utbildning och skedde vid Military Training Centre i Kabul.

Sverige har under 2007 stött United Nations Development Programme (UNDP) projekt i Bosnien-Hercegovina för vapenkontroll och förstöring av överskottsvapen.

Försvarsmakten inledde under 2007 SSR-stöd till uppbyggnad av säkerhetssektorn i Kosovo. Försvarsmakten har genom det s.k. nordiska initiativet på västra Balkan fortsatt att bistå med utbildning och rådgivningsstöd. Försvarsmakten har även fortsatt sitt engagemang i Ukraina inom ramen för det s.k. nordisk-baltiska initiativet.

Regeringen har vidare under 2007 undersökt möjligheterna till ett utökat svenskt stöd till säkerhetssektorn i Demokratiska republiken Kongo.

Försvarsmakten har inlett flera insatser på SSR-området och regeringen anser att erfarenheterna från dessa är betydelsefulla. Försvarsmaktens erfarenheter visar bl. a. att ett långsiktigt engagemang är nödvändigt för att uppnå full effekt av SSR-stöd.

Under 2007 förbrukades drygt 5,6 miljoner kronor.

Inriktning för 2009

Under 2009 planeras det försvarsrelaterade SSR-stödet fortsätta genom insatser i bl.a. Afghanistan, västra Balkan, Ukraina, Demokratiska Republiken Kongo samt påbörjas i Georgien. Även andra länder och regioner kan bli aktuella för SSR-projekt. Ett samnordiskt stöd till afrikansk kapacitetsuppbyggnad företrädesvis i Östafrika är prioriterat.

4.4.3.2 Förbandsverksamhet och uppbyggnad av beredskap

Regeringens förslag: Insatsorganisationen ska i huvudsak bestå av följande förband 2009 (tabell 4.3).

Tabell 4.3 Insatsorganisationens utveckling

Förbandstyp	2009	Registeranmälningar 2009 (beredskap)
Högkvarter med stabsförband	1	
(F)HQ med stabsförband	1	R ₃₆₀
Stridsgruppsstaber med stabsförband	3	
Taktisk sambandsbataljon	1	
Specialförband	2	1 förband (R ₃₀)
Telekrigsbataljon	1	
Operativ ledningsteknisk bataljon	1	
Informationsbataljon	1	
Underrättelsebataljon	1	
Sjöinformationsbataljon	1	
Teknisk bataljon	1	
Jägarbataljon	1	1 pluton (R ₉₀)
Säkerhetsbataljon	2	
Mekaniserad bataljon	8	2 bataljoner + 1 kompani (R ₃₀ /R ₉₀)
Luftburen bataljon	1	
Artilleribataljon 77 B	1	
Artilleribataljon 2011	1	
Luftvärnsbataljon	3	1 pluton (R ₉₀)
Ingenjörbataljon	2	1 kompani (R ₉₀)
Förbindelsebataljon	1	
Underhållsbataljon	2	
CBRN-kompani	1	1 insatsstyrka (R ₉₀)
Hemvärnsbataljon	60	
Ubåt	4	1 ubåt + stödenhet (R ₉₀)
Ytstridsfartyg	6	2 ytstridsfartyg + stödfartyg (R ₉₀)
Minröjnings-/röjdykarfartyg	9	2 minröjningsfartyg + stödfartyg (R ₉₀)
Amfibiebataljon	1	1 förstärkt kompani (R ₉₀)
Marin basbataljon	1	
Stridsflygdivision	4	1 stridsflygdiv (R ₉₀)
Stridsledningsbataljon	1	
Helikopterbataljon	1	
Signalspaningsflygdivision S102B	1	1 flygplan (R ₉₀)
Transportflygdivision TP 84	1	1 förband (R ₉₀)
Flygbasbataljon	2	1 flygbasförband (R ₉₀)

Förklaring till tabellen: Tabellen visar för varje förbandstyp hur många förband som ska ingå i insatsorganisationen. Vidare framgår anmälningar till internationella styrkeregister, där R står för "readiness", dvs. beredskapstiden för respektive förband.

Skälen för regeringens förslag: Med anledning av den kommande försvarspolitiska inriktningspropositionen begränsas regeringens förslag avseende insatsorganisationens utformning till att enbart gälla för 2009. De krav på operativ förmåga som fastställdes i 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut 2005-2007 är fortfarande giltiga. Med anledning av detta är regeringens förslag om insatsorganisationens utformning motsvarande som i budgetpropositionen för 2008.

Operativ ledning och logistik

Operativ ledning

Resultatanalys

Under 2007 har följande ledningsförband vidmakthållits:

- ett högkvarter med operativ insatsledning och stabförband,
- ett telenät- och markteleförband,
- två specialförband samt
- en operativ lednings- och teknikbataljon.

Följande förband har genomgått fortsatt utveckling

- en operativ lednings- och sambandsbataljon,
- ett *Computer Emergency Response Team*,
- en telekrigsbataljon samt
- ett IT-försvarsförband.

Därutöver har utvecklingen av en taktisk sambandsbataljon påbörjats. Vidare har en rörlig operativ stab till den nordiska stridsgruppen organiserats.

Under 2007 var följande ledningsförband med 7-30 dagars beredskap anmälda till internationella styrkeregister:

- en ledningsresurs (stabsofficerare med bl.a. kompetens för civilmilitär samverkan) samt
- ett specialförband.

Regeringen anser att målen för ledningsförbanden uppnåtts. Ledningsförbanden har tillförts ledningsstödsystem, lätt stabsarbetsutrymme och satellitkommunikationsutrymme. Delar av den taktiska sambandsbataljonen har tillförts splitterskyddade fordon och utrustning för satellitkommunikation. Telekrigsbataljonen har tillförts bland annat signalspannings- och pejlsystem, telekrigstransmissionsutrustning och telekrigsledningssystem.

Försvarsmakten har deltagit i en rad ledningsövningar i Sverige och utomlands, bland annat inom ramen för EU och Partnerskap för fred. Bland annat har en stabs- och sam-

bandsövning genomförts inom ramen för EU:s krishantering.

Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut har under 2007 och 2008 genomfört en samordnad planering för materiel- och teknikförsörjningen på ledningsområdet. Arbetet har resulterat i förslag om förändrad ambitionsnivå, reducerade kostnader, senarelagd materielanskaffning och rationaliseringar av organisationen i ett antal projekt.

Utvecklingen inom ledningsfunktionen fortsätter mot modulära och rörliga förband som kan användas såväl internationellt som nationellt. Enligt regeringens bedömning är tillståndet inom ledningsförbanden godtagbart.

Inriktning för 2009

Regeringen anser att utvecklingen mot modulära och rörliga förband som kan användas både nationellt och internationellt bör fortsätta. En viktig förutsättning är att förbanden kan samverka med andra nationers förband och andra relevanta aktörer inom ett insatsområde (interoperabilitet). Utvecklingsarbetet ska främst inriktas mot att kunna verka i gemensamma multifunktionella och multinationella operationer. Även om tidigare övergripande inriktning ligger fast ser regeringen dock ett behov av att överväga en förändrad ambitionsnivå i fråga om specifika delområden. Inom ramen för dessa överväganden kommer prioriteringar i fråga om materiel att vara en naturlig del. Därutöver har Försvarsmakten i budgetunderlaget för 2009 föreslagit vissa förändringar i fråga om de operativa ledningsförbanden, mot bakgrund av ett behov av en mer rationell organisation inom ledningsområdet. För insatsförbanden förutses ytterligare eller tidigarelagda sammanslagningar i fråga om stabförband, sambandsförband och ledningscentral. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i dessa frågor i den försvarspolitiska inriktningspropositionen.

Materiel

Regeringens inriktning avseende materielförsörjningen samt den ökade ambitionen beträffande internationella insatser gör det nödvändigt att genomföra en tyngdpunktsförskjutning från utvecklingsverksamhet till förbandsverksamhet inom ledningsområdet. De resultat som har uppnåtts i genomförd metodverksamhet för en ökad nätverksorientering samt inom LedsystT³ bör fortsatt utnyttjas i organisationen. Framöver bör emellertid Sverige inte längre sträva efter att vara ledande inom NBF⁴-området. Istället bör Sverige följa den internationella utvecklingen och använda de standarder som utvecklas av andra länder. I de fall deltagande i internationellt standardiseringsarbete ger ekonomiska och verksamhetsmässiga fördelar kan svenskt deltagande vara motiverat. Omsättning av Försvarsmaktens lednings- och stödsystem bör göras när de når slutet av sin tekniska livslängd eller när ekonomin tillåter. I det fall det inte är möjligt att anskaffa interoperabla system från marknaden ska kravanpassning ske mot de system som marknaden erbjuder. Detta innebär att konceptutveckling och deltagande i internationellt utvecklingsarbete bör begränsas.

Riksdagen har begärt en fördjupad och samlad redovisning av arbetet med utvecklingen av olika ledningssystem (bet. 2006/07:FöU1, rskr. 2006/07:31). Regeringen avser att återkomma med en sådan redovisning i den försvarspolitiska inriktningspropositionen.

Logistik

Resultatanalys

Under 2007 har följande förband vidmakthållits:

- en teknisk bataljon,
- en operativ transportbataljon,
- en transportledningsstab,
- två stridsvagnstransportkompanier,
- två underhållsbataljoner samt
- ett CBRN-kompani.

Vidare har utvecklingen påbörjats av följande förband:

- en MOVCON-stab⁵,
- fem MOVCON-plutoner samt
- en sjukvårdsenhet för avancerad sjukvård (s.k. Role 2).

Därutöver har två transportkompanier genomgått fortsatt utveckling.

Under 2007 var en CBRN-insatsstyrka anmäld till internationella styrkeregister med 30 dagars beredskap.

Av de förband som varit under utveckling har en MOVCON-pluton och delar av sjukvårdsenheten (Role 2) organiserats inför den nordiska stridsgruppens beredskapsperiod våren 2008. I samband med detta har även nödvändig materiel överlämnats. I övrigt har inga större materielleveranser skett under 2007.

Inriktningen av logistikförbanden har i stort följts. Läget inom logistikfunktionen bedöms i huvudsak som godtagbart.

Inriktning för 2009

Enligt regeringens mening bör logistikförbanden fortsätta att utvecklas mot flexibla, rörliga och modulärt uppbyggda enheter som kan användas i skilda miljöer och vid olika konflikt-nivåer, såväl nationellt som internationellt. En stärkt förmåga att tillhandahålla avancerad sjukvård till egna insatta förband fortsätter att vara ett prioriterat område.

Det förslag till utveckling av logistikförbanden som Försvarsmakten har redovisat ligger i linje med regeringens inriktning. Utvecklingen av sjukhuskompanier och sjukvårdsförstärkningskompanier fortsätter under 2009. Det CBRN-förband som tillförs insatsorganisationen 2009 innebär delvis en förbättrad förmåga på området kemiska, biologiska och nukleära vapen. Den operativa transportbataljonen avvecklas och omformas till två logistikbataljoner. Samtidigt avvecklas underhållsbataljonerna.

Materiel

Under 2009 kommer nyanskaffning att ske av materiel till sjukhuskompanier och sjukvårdsförstärkningskompanier.

³ Försvarsmaktens försöks- och utvecklingsverksamhet relaterad till Nätverksbaserat försvar (NBF).

⁴ Nätverksbaserat försvar

⁵ Movement Control; transportledning

Markstridskrafter

Resultatanalys

Under 2007 har följande förband vidmakthållits:

- en underrättelsebataljon,
- en jägarbataljon,
- en säkerhetsbataljon,
- tre luftvärnsbataljoner,
- två ingenjörbataljoner,
- en förbindelsebataljon,
- två ammunitionsröjningskompanier,
- sex mekaniserade bataljoner,
- en haubitsbataljon 77B,
- ett artilleriradarkompani samt
- 60 hemvärnsbataljoner.

Under året har avveckling skett av förbandstypen armébrigadledning. Fortsatt utveckling har under året skett avseende förbandstyperna säkerhetsbataljon, lätt mekaniserad bataljon, artilleribataljon 2011 samt luftburen bataljon.

Jämfört med det förbandsinnehåll som redovisades i budgetpropositionen för 2007 finns vissa avvikelser. Bland annat kan nämnas att två av de åtta mekaniserade bataljonerna istället för att vidmakthållas har påbörjat utveckling mot lätt mekaniserad bataljon. Utvecklingen av säkerhetsbataljonerna är fortsatt försenad och under året har en bataljon vidmakthållits och övriga två bataljoner utvecklats. Minskningen av antalet hemvärnsbataljoner har fortsatt under året, och vid utgången av 2007 uppnåddes målsättningen 60 bataljoner.

Försvarsmakten redovisar att målen för markstridskrafterna i huvudsak uppnåtts. Utbildnings- och övningsverksamhet har bedrivits i jämförbar storleksordning som tidigare år, såväl nationellt som internationellt. Avseende hemvärnet har de försök som genomförts med tre månaders direktutbildning gett goda resultat för rekryteringen till hemvärnet. Övningar som skett i internationell miljö bedöms ha gett en ökad förståelse och ett ökat intresse för internationell tjänstgöring. Under hösten 2007 genomfördes termin tre för de förband som under första halvåret 2008 stod i beredskap inom ramen för den nordiska stridsgruppen.

Under 2007 har bl.a. följande materiel tillförts markstridskrafterna:

- det min- och splitterskyddade personerrängfordonet RG 32 (Galten) har levererats vilket har förbättrat skyddsnivån för markförbanden.
- artillerigranaten BONUS har slutlevererats vilket skapar möjligheten att med indirekt eld precisionsbekämpa bepansrade mål.
- eld- och observationsinstrument har levererats vilket förbättrat förmågan att leda indirekt eld från t.ex. artilleri och luftstridskrafter.

Under 2007 var följande markstridsförband anmälda till internationella styrkeregister med 30 dagars beredskap:

- en mekaniserad bataljon,
- ett mekaniserat kompani,
- ett ingenjörkompani med ammunition- och minröjningsförmåga,
- ett militärpolis kompani,
- en artillerilokaliseringsgrupp samt
- en jägarpluton.

Dessutom har en lätt mekaniserad bataljon varit anmäld till internationella styrkeregister med 90 dagars beredskap.

Regeringens anser att inriktningen av markstridskrafterna i stort följts och läget bedöms som godtagbart.

Inriktning för 2009

Regeringen anser att markstridskrafterna ska fortsätta utvecklas mot att skapa högre tillgänglighet, flexibilitet och mångsidighet. Förbanden ska vara utformade så att de kan verka såväl nationellt som internationellt. I syfte att fortsätta rationalisera och göra verksamheten mer resurseffektiv ska typförbanden utvecklas så att olika förbandskomponenter, där så är möjligt, likriktas avseende materiel och utbildning. Dessa åtgärder innebär att möjligheterna blir större att sätta ihop delar av olika förband till insatsstyrkor utifrån en specifik uppgift, i enlighet med modularitetsprincipen.

Materiel

Inriktningen att anskaffa materiel som är anpassad för internationella operationer bör fortsätta. Nödvändiga besparingar bör uppnås genom minskad redundans eller genom att avbryta utvecklingsprojekt. Marknaden kan i stor utsträckning tillgodose insatsorganisationens behov och utrymmet för utvecklings-

verksamhet bör därmed kunna begränsas. I det fall utvecklingsprojekt befinner sig i ett sent framskridet skede kan det dock vara kostnads-effektivt att fullfölja projekten.

Markstridsförbandens förmåga till underrättelseinhämtning genom bl.a. truppspaning, bedöms kunna vidmakthållas på nuvarande nivå. Därmed bör förmågeutveckling genom anskaffning av en taktisk obemannad flygfarkost inte genomföras nu. Avseende förmågan till indirekt eld avser regeringen pröva behovet av omsättning av granatkastarsystem från 2011 och möjligheten att allokera medel för detta.

Vid anskaffning av verkanssystem ska en avvägning göras för att säkerställa att tillräckligt med ammunition ryms inom anskaffningskostnaden. I annat fall bör kravanpassning genomföras för att nå ett billigare system där ammunition motsvarande det operativa behovet ryms inom budgeten. Vidare bör det övervägas vilken tekniska prestanda som är nödvändiga för att tillgodose de aktuella operativa behoven. Om kostnaderna kan minskas genom att anskaffa ett system med lägre, men ändå godtagbara, tekniska prestanda än vad som tidigare planerats bör en sådan anskaffning väljas.

De marina stridskrafterna

Resultatanalys

Under 2007 har följande förband vidmakthållits:

- en sjöinformationsbataljon,
- HMS Orion,
- en marin basbataljon,
- två sjöstridsflottiljer,
- en ubåtsflottilj samt
- en amfibiebataljon.

Under året har en amfibiebrigadledning utvecklats.

Försvarsmakten redovisar att målen för 2007 i huvudsak har uppnåtts. Såväl sjöstrids-, ubåts- som amfibieförbanden har deltagit i nationell- och internationell övningsverksamhet. Här kan särskilt nämnas den ubåt, HMS Gotland med besättning, som under två år samövat med den amerikanska flottan med mycket gott resultat. Övningen avslutades sommaren 2007.

Under året har inga större materielsystem tillförts de marina stridskrafterna.

Under 2007 var följande marina förband med 30 dagars beredskap anmälda till internationella styrkeregister:

- ett sjöminröjningsförband av Landsortklass,
- ett korvettförband av Göteborgsklass,
- ett ubåtsförband av Gotlandsklass samt
- del av en amfibiebataljon (fr.o.m. 1 juli 2007).

Av dessa har del av korvettförbandet varit insatt i FN:s insats i Libanon (UNIFIL) fram till och med den 15 augusti 2007 och del av amfibiebataljonen sedan februari 2008 i EU:s insats i Tchad och Centralafrikanska republiken.

Regeringen anser att inriktningen av de marina stridskrafterna i stort följts och läget bedöms som godtagbart.

Inriktning för 2009

De marina stridskrafterna ska med ytstridsfartyg, minröjningsfartyg, ubåtar, amfibieförband och sjöinformationsförband vidmakthålla förmågan till kvalificerad ytstrid, ubåtsjakt, minröjning, luftförsvar och underrättelseinhämtning. Dessa förmågor ska fortsatt anpassas för att kunna skydda rätten att nyttja det fria havet för transporter och för utvinning av naturresurser.

Regeringen anser att utvecklingen inom de marina stridskrafterna bör inriktas mot att även kunna understödja markoperationer.

Materiel

Inriktningen mot att stödja internationella insatser med markoperativ tyngdpunkt fortsätter, vilket ställer krav på förmåga till sjötransport och understöd av sjö- och markoperationer. Med detta som utgångspunkt finns det anledning att se över materielplaneringen avseende yt- och undervattensfunktionerna. Översynen kräver emellertid en bred analys kopplad till den framtida förmågeinriktningen för marinstridskrafterna, och bör därmed samordnas med Försvarsberedningens rapport och beredningen i övrigt inför den försvarspolitiska inriktningspropositionen.

Som en följd av regeringens inriktning avseende undervattensvapen i budgetpropositionen för 2008 reduceras emellertid ambitions-

nivån för utveckling och anskaffning inom området redan nu.

Materieförsörjningen för amfibiebataljonen begränsas till materiel som är nödvändig för att vidmakthålla nuvarande förmåga, i avvaktan på att en avvägning görs mellan vilka förmågor som ska upprätthållas av respektive förbandstyp.

Förmågan till minröjning vidmakthålls genom den pågående halvtidsmodifieringen av fem minröjningsfartyg av Landsortsklass. Landsortklassen byter efter modifieringen namn till Koster.

Luftstridskrafter

Flygförband

Resultatanalys

Under 2007 har följande flygförband vidmakthållits:

- en stridsledningsbataljon 04,
- två flygbasbataljoner,
- fyra JAS 39-divisioner,
- en transportflygdivision (TP 84),
- en transportflygdivision (TP 102),
- en signalspaningsflygdivision (S 102 B) samt
- två regionala transportflygdivisioner (TP 100).

Till JAS-divisionerna har 12 flygplan JAS 39 C/D levererats under 2007. Utöver interoperabla kommunikationssystem har JAS 39 C/D bland annat lufttankningsförmåga för längre räckvidd samt förmåga att bära fler, och andra typer av vapen och sensorsystem. Flygplanens förmåga till bl.a. precisionsbekämpning av markmål som stöd till markförbanden har förbättrats genom leveranser av laserutpekningsskaplar och laserstyrda bomber samtidigt som förmågan till fotospaning successivt förbättrats. Sammantaget innebär detta att JAS 39-divisionernas förmåga att verka förbättrats under 2007. Det ekonomiska läget under 2007 föranledde Försvarmakten att besluta om omfattande reduceringar i flygtidsuttaget vilket påverkat stridsflygdivisioner i lägre beredskap och utbildning.

Regeringen ska, i enlighet med riksdagens beslut från 1982 om riktlinjer för utveckling och anskaffning av JAS 39 Gripensystemet, årligen redovisa läget inom projektet för riks-

dagen (prop. 1981/82:102, bil. 2, bet. 1981/82:FöU18, rskr. 1981/82:374). Objektssramen omfattar tiden fr.o.m. 1997 t.o.m. 2009. Den ekonomiska planeringsramen uppgår till högst 74 611 miljoner kronor i 2008 års prisläge. Totalt ska 174 stycken JAS 39 (delserie 2 och 3) anskaffas inom objektssramen.

Till och med den 31 december 2007 hade 66 738 miljoner kronor utbetalats. Totalt har 168 flygplan levererats till Försvarmakten. Försvarmakten anger i redovisning av objektssram JAS 39 (Fö2008/1515/MIL) att under 2009 kommer all verksamhet inom objektssram JAS 39 att vara beställd hos Försvarets materielverk. Försvarmakten och Försvarets materielverk bedömer att ca 99 procent av det ekonomiska värdet av all verksamhet inom objektssramen kommer att vara levererad och fakturerad till Försvarmakten under 2009. Återstående 1 procent bedöms inte att kunna levereras och faktureras till Försvarmakten före den 31 december 2009.

Regeringen avser därför att avsluta objektssram JAS 39 i och med 2008 års utgång.

Flygförbanden deltog under 2007 i flera övningar. Två övningar av särskild betydelse var slutövningen för den nordiska stridsgruppen och en lufttankningsövning.

Förmåga till taktisk flygtransport har vidmakthållits. Det har varit en fortsatt hög belastning på transportflygdivisionen under 2007. Det påtagliga behovet av taktiska transporter i samband med internationella insatser som exempelvis Afghanistan är en anledning till den höga belastningen som bl.a. fått till följd att utbildning och övning begränsats under 2007. Bristen på besättningar kvarstår.

Avseende materiel har bland annat förberedelser inför livstidsförlängande åtgärder (tillgänglighetsmodifiering) skett under året.

Inom de olika flygförbanden har brister fortsatt förekommit inom olika personalkategorier, t.ex. flygtekniker och lastmästare. Under 2007 var följande flygförband med 30 dagars beredskap anmälda till internationella styrkeregister:

- ett JAS 39-förband med åtta flygplan och basförband,
- ett transportflygförband TP 84 med fyra flygplan samt
- ett signalspaningsflygplan (S 102 B).

Regeringen har i september 2007 beslutat om en handlingsplan för JAS 39 Gripen som omfattar en kvantitativ minskning samt en ombyggnad och ensning av flygplanparken till 100 JAS 39, samtliga version C/D, samt ett demonstratorprogram.

Regeringens anser att inriktningen av flygförbanden i stort har följts under verksamhetsåret 2007. Regeringen bedömer läget inom flygstridskrafterna som godtagbart.

Inriktning för 2009

Regeringen anser att flygförbandens förmåga att verka i en internationell miljö med andra stridskrafter fortsatt ska utvecklas.

Flygstridskrafterna bör därför fortsätta att utvecklas mot en tillgänglig, rörlig och behovsanpassad (modulär) profil med hög interoperabilitet. Förmågan att genomföra strategiska och taktiska flygtransporter är avgörande för Försvarens möjlighet att delta i internationella insatser och bör vidmakthållas och utvecklas, t.ex. genom livstidsförlängande åtgärder på transportflyg TP 84. Därtill fortskrider det internationella samarbetet om strategiska flygtransporter inom ramen för Strategic Airlift Interim Solution (SALIS). Parallellt pågår etableringen av ett fördjupat samarbete på området inom ramen för Strategic Airlift Capability (SAC).

Materiel

Som en följd av den satsning på ett egenutvecklat stridsflygplan som inleddes på 1980-talet, såväl som av behovet att dela vidareutvecklings- och vidmakthållandekostnader med exportkunder, genomför Sverige omfattande vidareutvecklings- och vidmakthållandeåtgärder på Gripen-systemet. Beslutet om handlingsplanen för Gripen syftar till att minska vidmakthållandekostnader genom en kvantitativt minskad men enhetlig flygplansflotta.

Helikopterförband

Resultatanalys

Under 2007 har följande helikoptersystem vidmakthållits:

- helikopter 4,
- helikopter 9 samt
- helikopter 10.

Under 2007 har helikopterbataljonen varit under fortsatt utveckling.

Leverans och förbandssättning av helikopter 15 har påbörjats under 2007.

Insatsen med tre helikopter 9 i Kosovo (KFOR) avslutades i juli 2007 med positiva erfarenheter.

Försvarens helikoptrar har lämnat stöd till samhället under flera insatser 2007.

Övningsverksamhet har genomförts för helikopterförbanden. Fokus har, liksom tidigare, varit på deltagande i internationella övningar.

Inom helikopterförbanden har det fortsatt varit en ansträngd personalsituation.

Regeringen konstaterar att ursprunglig planering avseende uppnådd operativ förmåga ej kunnat följas p.g.a. leveransförseningar av nya helikoptersystem (främst vad gäller helikopter 14). Vidare har förseningar skett i modifiering av befintliga system (helikopter 10), främst kopplat till förmågan att genomföra medicinsk evakuering (MEDEVAC). Bristerna i operativ förmåga relativt behoven, bl. a. avseende den nordiska stridsgruppen, har gjort att planeringen förändrats vilket i sin tur också inneburit att planeringen av utbildning har förändrats.

Inriktning för 2009

Inom Helikopterflottiljen utbildas ett insatsförband med både sjö- och markoperativ förmåga. Insatsförbandet bidrar inom olika typinsatser, såsom stöd åt insats med specialförband, stöd åt snabbinsatsstyrka m.m. Samtliga typinsatser ska kunna lösas. Vissa av dem ska kunna lösas samtidigt.

Avveckling av äldre helikoptersystem och införande av nya system innebär att det kommer att finnas en begränsad tillgång på helikoptrar, vilket kan komma att påverka lösandet av uppgifter under en övergångsperiod.

Materiel

Helikopter 10 kommer att vidmakthållas och utvecklas för förmåga till medicinsk evakuering (MEDEVAC). Helikopterverksamheten inom Försvarens ska långsiktigt baseras på helikopter 14 och helikopter 15. Under slutet av 2008 planeras leveransen av helikopter 14 att påbörjas. Under 2009 planeras även de sista leveranserna av helikopter 15 ske. Därefter kommer Försvarens att förfoga över 20 stycken helikopter 15. Den materiella utvecklingen inom helikopterområdet har dra-

gits med förseningar och fördyringar vilket påverkat Försvarsmaktens möjligheter att bedriva operativ verksamhet med helikoptrar.

Personalförsörjning

Personalförsörjningsprinciper

Resultatanalys

En väl fungerande personalförsörjning är en avgörande faktor för att på ett kostnadseffektivt och långsiktigt hållbart sätt kunna tillgodose behovet av insatta och insatsberedda förband.

Reformeringen av Försvarsmaktens personalförsörjningssystem har fortsatt. Viktiga delar har varit förändringarna i utbildningssystemet och dess starkare koppling till de internationella insatserna, utvecklingen av systemet med anställda soldater och sjömän och befälsordningsreformen. Den militära verksamheten är personalintensiv till sin natur och förutsätter en god tillgång till personal som är intresserad av och lämplig för att utföra de uppgifter som Försvarsmakten har.

Under de senaste åren har personalförsörjningsarbetet präglats av att anpassa antalet anställda till verksamhetens behov och att därigenom reducera personalutgifterna. Enligt regeringens mening är det värdefullt att Försvarsmakten också arbetat med att utveckla principerna för personalförsörjningen i andra avseenden. En sådan utveckling är nödvändig för att kunna tillgodose kompetensbehoven och den för åldersstrukturen så väsentliga in- och utströmningen av personal.

Regeringen tillsatte den 14 juni 2007 en utredning för att utforma förslag till en svensk veteranpolitik, dvs. ansvaret för personalen före, under och efter internationella militära insatser. Utredningen lämnade den 15 oktober 2007 ett delbetänkande med vissa förslag inför den nordiska stridsgruppens beredskapstid samt uppmärksammade vissa brister i dagens system. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag den 1 oktober 2008.

Totalförsvarspiktiga

Resultatanalys

Under 2007 påbörjade ca 4 700 totalförsvarspiktiga värnpliktsutbildning. Under vårterminen utbildades även huvuddelen av de totalförsvarspiktiga som påbörjat sin utbildning under 2006 (ca 10 100 personer).

Cirka 11 procent av de totalförsvarspiktiga avbröt utbildningen i förtid, vilket kan jämföras med 12,5 procent 2006. Försvarsmakten har fått i uppdrag att under 2008, i samverkan med Totalförsvarets pliktverk, redovisa arbetet med att minska andelen totalförsvarspiktiga som avbryter grundutbildningen.

Av de som genomfört värnpliktsutbildningen kunde under året ca 1 800 personer rekryteras till fortsatt tjänstgöring inom Försvarsmakten, varav ca 1 600 som beredskapssoldater.

Totalförsvarets pliktverk har under året tillämpat de förändrade metoder för mönstring som regeringen senast beskrev i budgetpropositionen för 2008. 98 procent av de mönstringspiktiga männen har svarat på frågorna i den lämplighetsundersökning som föregår mönstringen. Runt 17 000 män och 1 000 kvinnor genomgick mönstring respektive antagningsprövning under året. Regeringen konstaterar att Totalförsvarets pliktverk har redovisat mycket goda resultat från införandet av de nya mönstringsmetoderna. Reformen har inneburit ett viktigt bidrag till en rationell och kostnadseffektiv försvarsförvaltning.

Av de män som skrevs in till tjänstgöring uppgav 98 procent vid mönstringen att de är positiva till tjänstgöring.

Av de totalförsvarspiktiga som påbörjade värnpliktsutbildningen under 2007 var 5,3 procent kvinnor. Av de totalförsvarspiktiga som under samma år skrevs in till värnpliktsutbildning var 7,9 procent kvinnor. I båda dessa avseenden innebär detta den högsta andelen kvinnor av de totalförsvarspiktiga någonsin. Det är positivt att såväl andelen kvinnor fortsätter att öka som andelen positivt inställda till tjänstgöringen bland de totalförsvarspiktiga.

Försvarsmakten har fortsatt arbetet med att förbättra det civila meritvärdet av värnpliktsutbildningen. I likhet med tidigare inriktas arbetet framför allt mot att utbildningen ska leda till civila kompetensbevis när detta är möjligt. Resultatet av arbetet för att förbättra det civila

meritvärdet av värnpliktsutbildningen är överlag positiva.

Regeringen har i december 2007 tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska föreslå vilka lagändringar och övriga åtgärder som behövs för att möjliggöra frivillig rekrytering och utbildning av sådan personal som idag tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt (dir. 2007:147). Kommittén ska även överväga under vilka förhållanden pliktssystemet bör tas i anspråk och om totalförsvarsplikten bör gälla på samma sätt för både män och kvinnor. Resultatet ska redovisas senast den 1 februari 2009.

Regeringen avser därefter att återkomma till riksdagen.

Personalförsörjningssituationen i Försvarsmakten

Resultatanalys

I tabell 4.4 redovisas hur antalet anställda har förändrats under 2007 och under det första halvåret 2008. Siffror inom parentes visar antalet årsarbetare.

Tabell 4.4 Personella förändringar i Försvarsmakten			
	2006-12-31	2007-12-31	2008-06-30
Yrkesofficerare	10 100 (9 300)	9 700 (8 900)	9 800 (8 900)
- varav kvinnor	450	440	450
Civilanställda	7 800 (6 900)	7 300 (6 500)	6 900 (6 300)
- varav kvinnor	3 100	2 900	2 700
Reservofficerare	11 500 (250)	9 600 (220)	9 000 (100)
- varav kvinnor		180 (10)	190 (10)
Förstärknings- soldater [1]	170 (130)	120 (90)	85 (85)
- varav kvinnor		1	1
Beredskaps- soldater [1]	140 (140)	1 600 (1 500)	1 500 (1 500)
- varav kvinnor		100	90
Befälsförstärk- ningsavtalet[1]	140 (120)	100 (110)	180 (180)
- varav kvinnor		15	20
Totalt	29 900 (16 800)	28 400 (17 300)	27 500 (17 100)
- varav kvinnor		3 450	3 300

[1] den första kolumnen visar läget i januari 2007

Under 2007 ökade genomsnittsåldern för yrkesofficerare från 39,6 år till 41,7 år och för civilanställd personal från 45,4 år till 46,8 år.

Andelen yrkesofficerare och civilanställda som på eget initiativ lämnar sina anställningar i förtid har ökat. Ökningen är särskilt tydlig bland den civilanställda personalen vilket avviker från tidigare erfarenheter. Försvarsmakten redovisar att avgångarna kan komma att förstärka vissa kompetensbrister och leda till ökade utgifter för rekrytering.

Enligt regeringens mening är det nödvändigt att Försvarsmakten närmare studerar orsakerna till den ökande avgångsbenägenheten bland de anställda.

Regeringen konstaterar att det trots en minskning med totalt ca 1 000 yrkesofficerare och civilanställda funnits ca 500 fler årsarbetare i Försvarsmakten under 2007 än det gjorde under 2006. Det beror huvudsakligen på de anställningar av soldater och sjömän som gjorts inom ramen för den tredje terminen i utbildningssystemet. Dessa anställningar har främst varit kopplade till utbildningen av de svenska delarna i den nordiska stridsgrupp som stått i beredskap under det första halvåret 2008. Trenden av antalet årsarbetare visar att systemet med anställda soldater har fått en allt större betydelse för utvecklingen av personalutgifter.

Löne- och avvecklingsutgifter i Försvarsmakten

Resultatanalys

I tabell 4.5 nedan lämnar regeringen den redovisning som riksdagen begärt angående löne- och avvecklingsutgifterna i Försvarsmakten (bet. 2003/04:FöU3, rskr. 2003/04:168).

Tabell 4.5 Löne- och avvecklingsutgifter i Försvarsmakten

Alla anslag, miljoner kronor, 2008 års priser

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Lön och arvoden	10 064	10 403	10 010	9 372	9 104	9 030
Fasta löne- tillägg	496	493	429	382	504	430
Avvecklings- utgifter	1 000	895	889	930	1 447	891
Totalt	11 559	11 791	11 328	10 684	11 056	10 351

Som framgick av budgetproposition för 2008 berodde ökningen av avvecklingsutgifterna mellan 2005 och 2006 huvudsakligen på att en fordran från Statens pensionsverk för Försvarsmaktens premier, enligt förordningen (1997:908) om premier för statens avtalsförsäkringar, reglerades.

Enligt regeringens mening bör den utvärdering av 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut som redovisats i bilaga 1 och den information som lämnats i tabell 4.5 ovan och 4.6 nedan avsluta den återkommande redovisningen av Försvarsmaktens löne- och avvecklingsutgifter.

De hittills beslutade personalavvecklingsåtgärderna kommer att påverka Försvarsmaktens ekonomi till utgången av 2011. I tabell 4.6 redovisas den utgiftsutveckling som Försvarsmakten förutser.

Försvarsmakten utvecklar ett karriärväxlingssystem som syftar till att förbättra ålders- och kompetensstrukturen. Enligt regeringens mening bör utvecklingen fullföljas. Regeringen konstaterar att karriärväxlingsfrågornas betydelse påverkas av det ökande antalet anställda soldater.

Tabell 4.6 Försvarsmaktens bedömning av personalavvecklingsutgifterna m.m. under 2008 - 2011

Miljoner kronor, 2008 års priser

	Utgifter som är förknippade med riksdagsbeslutet 2004 om försvarspolitisk inriktning	Utgifter som är förknippade med tidigare riksdagsbeslut (försvarsbeslut)	Karriärväxling m.m.	Summa
2008	404	464	10	878
2009	261	270	10	541
2010	209	150	10	369
2011	118	110	10	238
Summa	992	994	40	2 026

Regeringen kan åter konstatera att det tillvägagångssätt som Försvarsmakten numera tillämpar för att reducera antalet anställda leder till betydligt lägre utgifter än tidigare.

Befälsordningen för officerare

Regeringens bedömning: Verksamhetsintresset bör sättas i centrum för befälsordningsreformen. Internationellt vedertagna principer bör tillämpas. Det bör vara Försvarsmakten som beslutar om detaljutformningen av befälsordningen.

Skälen för regeringens bedömning: I december 2007 biföll riksdagen försvarsutskottets förslag rörande så kallade aspirantskolor i Försvarsmakten och ändrade krav för antagning till viss officersutbildning (prop. 2007/08:1 utg.omr. 6, bet. 2007/08:FöU1, rskr. 2007/08:47). Utskottet ansåg att det därmed finns en god grund för regeringens att fullfölja reformeringen av befälsordningen. Utskottet uttalade att ett tvåbefälssystem bör införas och att regeringen ska informera riksdagen när regeringen beslutat hur det nya tvåbefälssystemet ska vara utformat.

Regeringen delar riksdagens syn på förutsättningarna för befälsordningsreformen och lämnar den information som utskottet begärt.

Verksamhetsintresset

Befälsordningsreformen bör ta sin utgångspunkt i verksamhetsintresset. Enligt regeringens mening kan det sammanfattas till att en större andel av officerskåren bör vara verksam i den praktiska delen av Försvarsmaktens kärnverksamhet, att de svårigheter som det unika svenska tjänstegradssystemet inneburit för det internationella samarbetet bör undanröjas och att officerskåren bör bestå av både högskoleutbildad personal och personal som genomgått en kvalificerad yrkesutbildning.

Internationellt vedertagna principer tillämpas

Den internationellt vedertagna principen för hur karriärsystem för militär personal utformas är att personalen indelas i två kategorier. De benämns "officers" och "other ranks" på engelska. Det är denna kategoriindelning som ligger till grund för den svenska benämningen tvåbefälssystem.

De internationella principerna införs nu successivt. Förändringen kommer att gagna verksamhetsintresset.

Försvarmakten kommer att använda benämningen officerare på den förstnämnda kategorin. Officerarna anställs efter en treårig högskoleutbildning vid Förvarshögskolan. Utbildningen syftar bl.a. till att tillgodose behovet av chefer och stabspersonal på olika ledningsnivåer.

Försvarmakten kommer vidare att använda uttrycket specialistofficerare för dem som anställs efter den ettåriga, yrkesinriktade utbildning som myndigheten anordnar. Utbildningen syftar till att tillgodose behovet av bl.a. kvalificerade chefer på lägre nivå, utbildare och specialister. Enligt internationell praxis ingår även annan militär personal ned till nivån mening i kategorin "other ranks". Så kommer det att bli även i Sverige. Arbetet med att detaljutföra kategorin och att finna lämpliga svenska benämningar pågår inom Försvarmakten.

Reformen

I januari 2008 uppdrog regeringen åt Försvarmakten att reformera befälsordningen och att införa ett tvåbefälssystem. Myndigheten har lämnat det underlag som regeringen begärt beträffande bl.a. befälsordningens principiella utformning, behovet av förordningsändringar och myndighetens plan för reformarbetet.

Det första synbara steget mot ett tvåbefälssystem har tagits och i juni 2008 examinerades de första specialistofficerarna. Personalen anställdes som sergenter. Det är den tjänstegrad som jämförbara länder i allmänhet använder för dem som har de uppgifter som väntar de nyanställda specialistofficerarna.

Det fortsatta förändringsarbetet

Befälsordningen reglerar bl.a. formerna för hur behovet av den kompetens som det militära befälet har ska tillgodoses. Befälsordningen är således en del av Försvarmaktens personalförsörjningssystem.

Enligt regeringens mening bör de arbetsgivarpolitiska principerna i staten tillämpas även för den militärt anställda personalen. Det är myndighetens ansvar att tillförsäkra sig den kompetens som behövs för att nå verksamhetens mål. Således bör Försvarmakten så långt som det är möjligt ges frihet och ansvar för att utforma befälsordningen.

Nästa steg är att transformera det nuvarande enbefälssystemet på ett för verksamheten

effektivt sätt och därigenom åstadkomma ett tvåbefälssystem med internationella förtecken. Regeringen följer upp och utvärderar det fortsatta förändringsarbetet i denna fråga.

Författningskonsekvenser

I maj 2008 beslutade regeringen de förordningsändringar som behövs för det fortsatta reformarbetet.

Den övergripande indelningen i yrkes- och reservofficerare behålls. Försvarmakten får meddela de föreskrifter som behövs för att införa den undergruppsindelning som följer med de två ovan beskrivna kategorierna.

Inom den kategori som benämns officerare kommer dagens tjänstegrader från fänrik t.o.m. general eller amiral att användas. Försvarmakten får besluta vilka tjänstegrader som ska användas utöver dem som nämnts ovan.

Enligt regeringens mening kan det inte utslutas att det så småningom uppstår ett behov av att se över de författningar som påverkar eller påverkas av befälsordningsreformen.

Frivillig försvarsverksamhet

Resultatanalys

De frivilliga försvarsorganisationerna, som har en fortsatt viktig roll, har bedrivit utbildningsverksamhet för att bemanna framförallt befattningar i hemvärnet. Dessutom har organisationerna vidareutbildat och kompletteringsutbildat personal som redan är placerad i krigsförband. Exempel på områden där insatsorganisationen har tillförts kompetenser är överlevnad under svåra förhållanden, ledning av sjukvårdstjänst, omhändertagande av skadade och sjuka, sambandstjänst samt stabsmetodik.

Organisationerna har också i flera fall biträtt med instruktörer i grundorganisationen.

Av de ca 82 miljoner kronor som enligt regleringsbrevet disponerades av Försvarmakten under 2007 för utbildningsverksamheten har ca 72 miljoner kronor förbrukats.

Regeringen har i februari 2008 tillsatt en utredning som ska se över verksamhetens inriktning, finansiering m.m. (dir. 2008:2). Utredningen ska lämna sitt betänkande senast den 31 oktober 2008.

Grundorganisation

Resultatanalys

Under 2007 har rationaliseringarna inom Försvarsmakten fortsatt. Myndighetens centrala ledning har omorganiserats, bl.a. genom att operativa staben och armétaktiska staben flyttats från Uppsala till Stockholm. Riksdagen beslutade i maj 2007 att inrätta Försvarshögskolan som en högskola under högskolelagen (prop. 2006/07:64, bet. 2006/07:FöU9, rskr. 2006/07:131). Inför 2008 har resurser förts över från Militärhögskolan i Solna/Karlberg till Försvarshögskolan för att kunna genomföra den treåriga grundläggande officersutbildningen, officersprogrammet, från och med den 1 januari 2008.

Försvarsmakten konstaterar att de investeringar som skulle göras med anledning av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2004 ännu inte kunnat göras i alla delar. Det mål för hyresbesparingar som regeringen redovisat i prop. 2004/05:43, d.v.s. en samlad hyreskostnad om högst ca 2,7 miljarder kronor från och med 2008, bör enligt myndigheten ändå kunna uppnås.

Försvarsunderrättelseverksamhet

Resultatanalys

Försvarsunderrättelseverksamhet bedrivs av Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut.

Processen för att inrikta underrättelseverksamheten har ytterligare utvecklats. Försvarsunderrättelsemyndigheterna kan dock i dag inte möta alla prioriterade krav som regeringen ställer i den nationella inriktningen.

En högt prioriterad del av försvarsunderrättelseverksamheten har varit att ta fram beslutsunderlag för, och stödja, svenskt deltagande i internationella insatser. Formerna för underrättelsestöd på förbandsnivå är dock inte fullt utvecklade.

Försvarsmaktens enhet för militär underrättelse- och säkerhetstjänst (MUST) har under 2007 lett arbetet med att utveckla underrättelsefunktionen inom den nordiska stridsgruppen. Detta har skett i nära samarbete med de övriga bidragarländerna.

MUST har vidare lämnat stöd till EU:s militära stab och EU:s situationscenter (EU SIT-CEN).

Försvarets radioanstalt anser att forceringsverksamheten under året har varit mycket framgångsrik. Flera helt nya kryptosystem har identifierats och bearbetats. Riksdagen antog den 18 juni 2008 lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet och tillkännagav samtidigt att regeringen skulle återkomma under hösten 2008 med förslag i vissa delar. Regeringen förbereder nu en sådan proposition. Försvarets radioanstalt har vidare utfört ett antal avgiftsbelagda IT-säkerhetsanalyser åt olika myndigheter.

Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut har inom sina kompetensområden bidragit till försvarsunderrättelseverksamheten.

Inriktning för 2009

De yttre förutsättningarna för försvarsunderrättelseverksamheten har under längre tid genomgått stora förändringar. Detta har bidragit till att ytterligare belysa strukturella obalanser i verksamheten.

Försvarsunderrättelseverksamhetens stöd till Regeringskansliet, andra myndigheter och till svenskt deltagande i internationella insatser är exempel på områden som bör kunna utvecklas.

Försvarsunderrättelseverksamheten bör även fortsättningsvis inriktas mot de krav utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken ställer. Hög prioritet bör ges till stöd för genomförandet av det svenska deltagandet i fredsfrämjande insatser, såväl civila som militära sådana.

Förmågan att flexibelt kunna arbeta med olika geografiska områden, beroende på läget i omvärlden, bör vara hög.

Regeringen avser att 2009 initiera en översyn av underrättelseverksamheten. Regeringen återkommer med en utförligare redogörelse av utgångspunkterna för en sådan översyn.

4.4.3.3 Materiel och anläggningar

Verksamheten finansieras av anslaget 6.2 *Materiel och anläggningar*, 6.7 *Totalförsvarets forskningsinstitut* och 6:10 *Internationellt materiel-samarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.*

Resultatanalys

Regeringens inriktning att effektivisera och anpassa materieförsörjningen till behoven för ett insatsförsvar har under året implementerats i flera avseenden. Bland annat har åtgärder vidtagits för att uppnå beslutade kostnadsreduktioner inom anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* genom minskade personal- och konsultkostnader. Delar av Försvarmaktens högkvarter har samlokaliseras med Försvarets materielverk i syfte att sänka hyreskostnaderna. En materieförsörjningsstrategi för en mera kostnadseffektiv materielprocess har fastställts av Försvarmakten och Försvarets materielverk. En myndighetsgemensam ledningsfunktion har etablerats av Försvarmakten, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut för att förbättra samordningen, förkorta beslutsvägar i materieförsörjningen och skapa förutsättningar för rationaliseringar. Möjligheter att utnyttja utkontraktering till industrin för att uppnå besparingar har prövats för ett antal verksamheter. Anskaffning för den nordiska stridsgruppen och för pågående internationella insatser har i hög grad påverkat materieförsörjningen, framförallt genom krav på korta leveranstider för att förbanden ska kunna täcka behoven och därmed lösa sina uppgifter.

Kostnadsreduceringarna och inriktningen mot försörjning för internationella insatser utgör tydliga resultat av regeringens förändrade inriktning. För att fullfölja övergången till ett insatsförsvar bedöms emellertid ytterligare åtgärder behöva vidtas för att anpassa och effektivisera materieförsörjningen och uppnå rätt balans mellan olika verksamheter inom Försvarmakten.

Inriktning för 2009

Anpassningen och effektiviseringen av materieförsörjningen för att bättre möta materielbehoven vid internationella insatser fortsätter under 2009. Åtgärder kommer att vidtas både avseende materieförsörjningsprocessen i stort och avseende inriktningen för vissa planerade materielanskaffningar. Vidare pågår inom Regeringskansliet ett arbete med att utarbeta en industristrategi.

För att förstärka Försvarmaktens förmåga att genomföra fredsfrämjande insatser föreslår regeringen att medel omfördelas från materiel-

försörjningen till förbandsverksamheten. Detta redovisas närmare i avsnitt 4.6.1.

Regeringen har tidigare redovisat inriktningen att minska bredden av materielutvecklingssatsningar till förmån för anskaffning av beprövade system från marknaden. När färdiga system anskaffas och långsiktiga bindningar i materieförsörjningen minskar, kan ledtiderna för att få system i operativ drift reduceras och den ekonomiska flexibiliteten i materielplaneringen öka. Kommande överväganden om materiell förnyelse måste även vägas mot möjligheterna att till en lägre kostnad vidmakthålla befintliga system. En balans måste därmed uppnås mellan möjligheterna att sänka materielkostnaderna och behov av ny materiel för att realisera ambitionen avseende internationella insatser.

Inriktningen att i högre utsträckning än tidigare använda insatsorganisationen i internationella insatser ökar även vikten av att den materiel som anskaffas är interoperabel mellan stridskrafterna och med internationella samarbetspartners. Även i detta avseende måste en balans nås mellan möjligheterna att sänka materielkostnaderna och behoven av ny interoperabel materiel som bidrar till att realisera den internationella ambitionen. I det fall ekonomiska möjligheter saknas att omsätta system med begränsad interoperabilitet, måste interoperabilitet säkerställas genom att anpassa befintliga system i den mån det är nödvändigt och möjligt.

I syfte att genomföra förändringen av materieförsörjningen har regeringen omprövat inriktningen för materieförsörjningen på ett antal punkter. Dessa redovisas i avsnitt 3.3.4.

Därtill föreslår regeringen i avsnitt 4.6.3 att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om ett antal materielobjekt samt redovisa några av de system som det ankommer på regeringen att besluta om under 2009. I samband med det redovisar regeringen kopplingen till den operativa förmågan och vilka överväganden som ligger till grund för regeringens förslag.

Fortsatta åtgärder kommer även att vidtas för att minska kostnader inom den så kallade försvarsförvaltningen. Åtgärderna avser bland annat att minska dubbelkompetenser och öka industrins ansvar inom framförallt systemintegration, underhåll och tillgänglighet av materien. Då utformningen av en effektiv för-

svarsförvaltning är avhängig utformningen och behoven i den framtida insatsorganisationen, avser regeringen återkomma i frågan.

Vad gäller regeringens redovisning av materielförsörjningen, se avsnitt 3.3.4.

Internationellt försvarsmaterielsamarbete

Resultatanalys

Sverige deltar i bilateralt försvarsmaterielsamarbete med flertalet europeiska länder, men även med länder utanför Europa. Förhandlingar om övergripande samarbetsavtal pågår för närvarande med flera länder.

De bilaterala samarbetena omfattar bl. a. informations- och erfarenhetsutbyte på försvars- och försvarsmaterielområdet, gemensam anskaffning och utveckling av system, kunskaps- och teknologiöverföring och forsknings- och teknikutvecklingssamarbete.

Den europeiska försvarsbyrån (EDA) har fortsatt omfattande projektarbeten inom områdena lednings- och sambandssystem, obemannade flygfarkoster samt skydd av förband. Därutöver har framsteg gjorts avseende konsolidering av den europeiska försvarsindustrin i och med att en uppförandekod för materielanskaffning antagits.

Inom det så kallade sexnationerssamarbetet, Framework Agreement/Letter of Intent (FA/LoI), mellan Storbritannien, Frankrike, Italien, Spanien, Tyskland och Sverige har implementeringsarbetet kommit långt och samarbeten har inletts inom ramen för områdena som rör harmonisering av militära krav, forskning och utveckling respektive säkerhetskydd. Delar av resultatet har överlämnats till EDA.

Exportstöd

Resultatanalys

Export av försvarsmateriel bidrar till att Sverige bl.a. ska kunna öka möjligheterna till att dela kostnaderna för vidmakthållande, vidareutveckling, samordna utbildning och underhåll samt att utbyta erfarenheter om materielns användning.

Verksamheten och koordineringen av denna har fortsatt att utvecklas under året. Försvarsdepartementet och bl.a. Försvarsmakten, För-

svarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut har under 2007 fortsatt att på ett strukturerat och samordnat sätt delta i exportstödet. Exporten har ur exportkontrollsynvinkel godkänts av Inspektionen för strategiska produkter (ISP).

4.4.3.4 Forskning och teknikutveckling

Verksamheten finansieras av anslagen 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.* och 6.3 *Forskning och teknikutveckling*.

Resultatanalys

Verksamheten inom Forskning och teknikutveckling (FoT) samt materiel- och organisationsutveckling är en förutsättning för att upprätthålla Försvarsmaktens förmåga till utveckling och förändring. Resultatet av verksamheten mäts i projektens måluppfyllnad och tydliggörs genom spårbarhet till fastställda insatsförmågor.

Försvarsmaktens forskning och teknikutveckling samt studier genomgick under 2007 omfattande strukturförändringar i och med att verksamheten från anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* och från det tidigare anslaget 6:8 *Totalförsvarets forskningsinstitut* tillfördes till det nya anslaget 6:3 *Forskning och teknikutveckling*.

Under året minskades antalet FoT-områden och beslut fattades om hur de sista stegen ska genomföras för att till 2008 uppnå den beslutade reduktionen av beställningar till Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarshögskolan.

En rad åtgärder vidtogs i syfte att effektivisera FoT-verksamheten genom internationell samverkan och öka inslaget av ökade civilmilitära synergier. Åtgärder har vidtagits för att FoT-verksamheten ska bidra till utvecklingen av förband avsedda för internationella insatser. Vidare implementerades en försvarsmaktsgemensamma utvecklingsmetod för att förbättra resultatöverföringen till insatsverksamheten som beslutades 2006.

De fem största FoT-områdena under 2007 var:

- luftfarkoster,
- demonstratorprogram,
- CBRN-studier,

- sensorer över ytan inklusive signaturspaning samt
- vapenverkan och skydd.

Verksamheten inom Forskning och teknik-utveckling bedöms i huvudsak ha löpt enligt plan. Implementeringen av beslutade effektiviseringar och besparingar pågår och regeringen bedömer att de åtgärder som vidtagits för att nyttiggöra FoT-verksamheten inom insatsorganisationen, inte minst vad gäller internationella insatser, hittills haft effekt.

Inriktning för 2009

Implementeringen av regeringens inriktning fortsätter och kommer att följas upp för att säkerställa att besparingsåtgärderna genomförs.

Som framgår av avsnitt 4.6.1 och 4.6.5 kommer medel från forskning och utveckling överföras till förbandsverksamheten. För att möjliggöra överföringarna genomförs ytterligare prioriteringar av vilka kompetensområden som behöver behållas för erforderlig kunskapsuppbyggnad.

En ökad samordning av forskningsverksamhet skapar förutsättningar för att på ett mer rationellt och kostnadseffektivt sätt bibehålla kompetens och skapa rationalitet i forskningen genom att harmonisera och i större grad integrera resurser för forskning, teknik-utveckling, förmågeutveckling och omvärldsanalys. Som ett led i att uppnå detta undersöks möjligheterna att ytterligare utveckla samarbetet med främst de nordiska länderna.

För att finna försvarstillämpningar på civil driven utveckling stärks förmågan att värdera civil forskning och utveckling och att samverka med civila aktörer såsom industri, universitet och högskolor.

4.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelser utan invändning för Försvarshögskolan, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets pliktverk och Försvarets materielverk.

Riksrevisionen har granskat Försvarets materielverks årsredovisning och riktat en invändning mot ledningens förvaltning i revisionsberättelsen. Detta på grund av att Försvarets materielverk

överskridit anslagsposten 6:2.4 *Materielnära verksamhet* med 3 421 miljoner kronor. Försvarets materielverk har redovisat att detta beror på att myndigheten haft svårigheter att tillförlitligt fördela det tidigare anslaget 6:2 till flera anslagsposter varför anslagsposten 6:2.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* under 2007 också underskreds med 3 345 miljoner kronor. Försvarets materielverk har heller inte fullgjort skyldigheten enligt anslagsförordningen (1996:1189) att snarast informera regeringen om det bedöms finnas en risk att tilldelat anslag inklusive kredit inte är tillräckligt.

Försvarets materielverk framhåller i sina kommentarer till invändningen att myndigheten kommer att förbättra den månatliga uppföljningen av det ekonomiska utfallet per anslagspost och att definitionen av vilken verksamhet som ska bedrivas på respektive anslagspost har utvecklats.

Därutöver har Riksrevisionen riktat kritik mot Försvarets materielverk bl.a. angående brister i fakturakontrollen avseende hyreskostnader och osäkerhetsfaktorer i beräkningen av skuld till Statens pensionsverk. Dessutom har brister i redovisningen för intern verksamhet medfört att anslagsposten 6:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* avräknats med 25 miljoner kronor för mycket. Detta ledde till att Försvarets materielverk den 29 februari 2008 kompletterade årsredovisningen för 2007. Riksrevisionen noterar även att några av högstbeloppen för internationella insatser har överskridits.

Vidare har Riksrevisionen för år 2007 rapporterat om brister i Försvarets materielverks interna styrning och kontroll avseende lönehantering, ekonomiadministration och hantering av beredskapstillgångar. Riksrevisionen lämnade 2004 en invändning på Försvarets materielverks årsredovisning gällande brister i den interna styrningen och kontrollen avseende beredskapstillgångar. Myndigheten har vidtagit ett antal åtgärder som bl. a. lett till korrigeringar i redovisningen, men Riksrevisionen anser att ytterligare åtgärder krävs. Regeringen ser allvarligt på de brister som påpekats av Riksrevisionen och kommer fortsatt att följa Försvarets materielverks arbete med att komma tillrätta med dessa brister.

Ekonomistyrningsverket har på uppdrag av regeringen utrett Försvarets materielverks interna styrning och kontroll. Rapporten visar att det finns påtagliga brister i den interna styrningen

och kontrollen i Försvarsmaktens högkvarter. Detta redovisas vidare i kapitel 3.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2007	Utfall	21 034 122	Anslags-sparande	320 107
2008	Anslag	20 902 823 ¹	Utgifts-prognos	20 810 946
2009	Förslag	19 866 051		
2010	Beräknat	20 219 381 ²		
2011	Beräknat	21 007 628 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 19 697 668 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 20 003 892 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslagets ändamål är att finansiera utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av insatsorganisationen, planering, insatser samt försvarsunderrättelseverksamhet. Anslaget används även för att finansiera vissa av de frivilliga försvarsorganisationernas utbildningsverksamhet. Anslaget används till stöd till i Sverige verksam försvarsindustri genom exportstödande verksamhet, Försvarsmaktens säkerhetsfrämjande samarbete med andra länder, samt avveckling av materiel. Även utgifter för multinationella samarbeten såsom SALIS (Strategic Airlift Interim Solution) och Strategic Airlift Capability (SAC) finansieras från detta anslag.

Anslagssparandet från 2007 är främst hänförligt till fredsfrämjande truppinsatser.

Regeringens överväganden

Anslaget har inte tidigare funnits uppfört på statsbudgeten. Medel för ändamålet har till och med budgetåret 2008 beräknats under det tidigare anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*

Anslaget har i förhållande till 2008 med det tidigare anslaget som bas beräknats enligt följande.

För finansiering av driftstödet till det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel har anslaget minskats med 29,5 miljoner 2009 och 32 miljoner kronor 2010. Beloppen beräknas istället under anslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*. Från och med 2011 beräknas beloppen åter under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Anslaget har engångsvis minskats med 15 miljoner kronor för åren 2007–2009 för finansiering av åtgärder under anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor*. Fr.o.m. 2010 beräknas beloppet åter under föreliggande anslag.

Anslaget har ökat med 0,35 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Beloppet har under 2007 och 2008 beräknats under utgiftsområde 2 *Samhällsekonomi och finansförvaltning*, anslaget 1:14 *E-legitimationer*.

Med anledning av riksdagens beslut om högskoleutbildning av officerare m.m. (prop. 2006/07:64, bet. 2006/07:FöU9, rskr. 2006/07:193) minskas anslaget med 97,7 miljoner kronor 2009 och 126,7 miljoner kronor fr.o.m. 2010. Beloppen beräknas istället under anslaget 1:7 *Officersutbildning m.m.*

Anslaget har minskats med 30,8 miljoner kronor fr.o.m. 2009 som istället beräknas under anslaget 2:1 *Kustbevakningen* för finansiering av Kustbevakningens investeringsplan.

Anslaget har minskats med 30 miljoner kronor fr.o.m. 2009 som istället beräknas under anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt*.

Utöver den ökning av anslaget med 170,5 miljoner kronor som riksdagen beslutade på tilläggsbudget till statsbudgeten för 2008 och som nu även fr.o.m. 2009 beräknas under anslaget för att uppnå balans mellan verksamhet och ekonomi inom förbandsverksamheten, har anslaget ökat med ytterligare 594 miljoner kronor 2009 och 320 miljoner kronor 2010. Beloppen har till och med budgetåret 2008 beräknats under anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* och anslaget 6:3 *Forskning och teknikutveckling*.

I enlighet med den ökade ambitionsnivån för de fredsfrämjande insatserna har anslaget ökat med 130 miljoner fr.o.m. 2009 för att finansiera utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av de förband som ska delta i internationella insatser. Beloppet har till och

med budgetåret 2008 beräknats under anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar*.

Anslaget har ökat med ytterligare 9 miljoner kronor 2009, 139 miljoner kronor 2010 och 681 miljoner kronor fr.o.m. 2011 för den fortsatta ominriktningen av försvaret. Beloppen har till och med budgetåret 2008 beräknats under anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar*.

Modellen för kostnadsfördelning för statsflyget har setts över och med anledning av detta har anslaget ökat med 9,5 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Beloppet har till och med budgetåret 2008 beräknats under första utgiftsområdets anslag 90:5 *Regeringskansliet m.m.*

Anslaget har fr.o.m. 2009 minskats med 0,4 miljoner kronor. Beloppet har istället beräknats under anslaget 1:11 *Nämnder m.m.*

Anslaget har minskats med 2 480 miljoner kronor fr.o.m. 2009 som istället beräknas under anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser*.

Av beräkningstekniska skäl har regeringen gjort vissa omfördelningar med det tidigare anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* som bas. Detta innebär att nedanstående omfördelningar hänförliga till det nya anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* redovisas under föreliggande anslag.

I enlighet med den ökade ambitionsnivån för de fredsfrämjande insatserna har anslaget ökat med 650 miljoner fr.o.m. 2009.

För att finansiera Försvarets radioanstalts stöd till Försvarmakten i samband med internationella insatser har anslaget fr.o.m. 2009 minskats med 20 miljoner kronor. Beloppet beräknas istället under anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt*.

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor				
	2009	2010	2011	
Anvisat 2008¹	20 413 323	20 413 323	20 413 323	
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	573 369	1 129 223	1 626 418	
Beslut	1 447 524	1 342 028	1 694 592	
Överföring till/från andra anslag	-2 568 165	-2 665 193	-2 726 705	
Förslag/beräknat anslag	19 866 051	20 219 381	21 007 628	

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning

4.6.2 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2007	Utfall		Anslags-sparande	0
2008	Anslag	0 ¹	Utgifts-prognos	0
2009	Förslag	2 480 000		
2010	Beräknat	2 555 541 ²		
2011	Beräknat	2 609 327 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 480 000 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 480 000 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget finansierar särutgifter för den fredsfrämjande verksamhet med förband utomlands som Försvarmakten genomför efter beslut av riksdag och regering. Vidare används anslaget för Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda internationella insatser, som finansieras via den så kallade ATHENA-mekanismen.

Beredskap för fredsfrämjande förbandsinsatser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att besluta om en anslagskredit på högst 300 000 000 kronor för anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser*.

Skälen för regeringens förslag: Regeringens ambition avseende internationella insatser ligger fast.

För att bland annat möjliggöra förstärknings- och evakueringsinsatser som inte kunnat förutses bör ekonomiskt utrymme finnas för sådana insatser. Regeringen har därför sedan ett antal år tillbaka beslutat om en anslagskredit om 300 miljoner kronor för fredsfrämjande förbandsinsatser. Även framgent behövs en kredit av denna storlek. Exempelvis bör en beredskap finnas för att delta i en eventuell ny EU-insats under det svenska ordförandeskapet 2009.

Enligt 6 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen tillfälligt överskrida ett ramanslag genom att ta i anspråk en anslagskredit motsvarande högst tio procent av

anvisat anslag. Det föreslagna anslagsbeloppet för 2009 innebär att en kredit om 300 miljoner kronor motsvarar drygt 12 procent. Regeringen behöver därför riksdagens bemyndigande.

Regeringens överväganden

Anslaget har inte tidigare funnits uppfört på statsbudgeten. Medel för ändamålet har till och med budgetåret 2008 beräknats under anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*

Av beräkningstekniska skäl har regeringen gjort vissa omfördelningar med det tidigare anslaget som bas i förhållande till 2008. Detta innebär att omfördelningarna ingår i det belopp som beräknats under det nya anslaget (se anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*).

Regeringen avser senare denna höst förelägga riksdagen förslag om svenskt deltagande i International Security Assistance Force, Afghanistan samt i Kosovo, KFOR. Regeringen har beräknat medel under anslaget för dessa och för eventuellt ytterligare insatser.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	2 480 000	2 555 541	2 609 327
Förslag/beräknat anslag	2 480 000	2 555 541	2 609 327

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.6.3 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	Anslags-sparande	0
2008	Anslag	0 ¹	Utgifts-prognos 0
2009	Förslag	8 802 340	
2010	Beräknat	8 504 408 ²	
2011	Beräknat	8 223 333 ³	

¹ Inklusiv tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 8 253 021 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 815 758 tkr i 2009 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera anskaffning av materiel och anslagsfinansierade anläggningar. Vidare används anslaget för finansiering av förstagångsanskaffning av beredskapsvaror.

Även utgifter för det multinationella samarbetet Strategic Airlift Capability (SAC) finansieras från detta anslag.

Investeringsplan och bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten 2009–2011 godkänns (tabell 4.12).

Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 1.3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 000 kronor efter 2009 (tabell 4.14).

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen under 2009 får besluta om anskaffning av vapenstation Protector och utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen, samt i övrigt får fatta nödvändiga beslut beroende på oförutsedda förändrade förutsättningar.

Tabell 4.12 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
Materiel och anläggningar	12 141	10 042	8 802	8 504	8 223
Summa investeringar	12 141	10 042	8 802	8 504	8 223
Anslag	12 141	10 042	8 802	8 504	8 223
Summa finansiering	12 141	10 042	8 802	8 504	8 223

Tabell 4.13 Redovisning av särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för äldreanslaget 6:2 Materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008
Ingående åtaganden	48 258 686	40 216 431
Nya åtaganden	11 722 492	14 000 578
Infriade åtaganden	-19 764 747	-15 525 991
Utestående åtaganden	40 216 431	38 691 018
Erhållet/förslaget bemyndigande	44 270 000	40 540 000

Tabell 4.14 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–
Ingående åtaganden		32 620 704		
Nya åtaganden		10 777 027		
Infriade åtaganden		-8 658 711	-8 229 046	-26 509 974
Utestående åtaganden	32 620 704	34 739 020		
Erhållet/förslaget bemyndigande		35 000 000		

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till inriktning för materiel-försörjningen 2009–2011. Regeringen anser att förslaget bör ses i ett helhetsperspektiv kopplat till målen för utgiftsområde Försvar, kraven på operativ förmåga och delförmåga, funktionernas och insatsorganisationens utveckling samt behovet av kompetens.

Materielsystem som kräver riksdagens godkännande

Inom ramen för materieförsörjningen finns ett antal materielobjekt som antingen redan är beställda eller avses beställas. De system som ingår i regeringens förslag avseende 2009 är av särskild betydelse p.g.a. storleken på de ekonomiska åtagandena för staten samt deras komplexitet och dignitet för insatsorganisationens utveckling. Sedan 2006 underställer regeringen för riksdagens godkännande system av särskild betydelse som regeringen kan komma att behöva fatta beslut om under det kommande budgetåret. Enligt Försvarsmaktens nuvarande planering, prioriteras nedanstående två objekt för förmågeutvecklingen. Om regeringen under 2009 finner det lämpligt att besluta om beställning av de två objekten, krävs att regeringen fått riksdagens godkännande att göra så.

Vapenstation Protector

Protector är en fjärrstyrd vapenstation avsedd för fin- och mellankalibriga vapen, såsom kul- och granatspruta. Systemet ger en förmåga att från en skyddad plats i fordon kunna bekämpa mål dag- och nattetid. Vapenstationen avses i första hand integreras på Försvarsmaktens lätta splitterskyddade hjul- och bandgående fordon samt på renovering och modifiering av Haubits 77B. Därmed får de lätta manöverförbanden en bättre förmåga till egenskydd och verkan i närstrid.

Utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen

Norge ställde den 11 januari 2008 en offertförfrågan till Försvarets materielverk (FMV) avseende 48 stridsflygplan. Regeringen bemyndigade den 25 april samma år FMV att lämna erbjudande till och inleda förhandlingar med behörig myndighet i Norge avseende 48 nyproducerade JAS 39 Gripen inklusive utrustning, stödsystem samt samordnad utbildning, underhåll och support. Erbjudandet skulle lämnas med förbehåll för riksdagens godkännande i de delar det kunde behövas. Av erbjudandet skulle vidare framgå att, om Norge anskaffar Gripen systemet, kommer även det svenska flygvapnet att använda minst åtta flygplan JAS 39 E/F.

Norges offertförfrågan medför att Sverige har fått en möjlighet att pröva förutsättningar-

na för att på kort sikt dela vidareutvecklings-, vidmakthållande- och underhållskostnader för flygsystemet med ett grannland. Genom samarbetet med Norge skulle ett flygsystem kunna erhållas med högre operativ effekt, lägre driftskostnader och bättre exportmöjligheter för oförändrade ekonomiska anslag. Norska regeringen avser att lämna förslag till norska Stortinget i december 2008. Stortinget förväntas fatta beslut under första halvåret 2009 varefter förhandlingar kan påbörjas. Förutsatt att Norge väljer att gå vidare och förhandla med Sverige behövs riksdagens bemyndigande för utveckling och uppgradering av 8-10 JAS 39 Gripen E/F.

Förändringar jämfört med tidigare inriktning

Som en del i ambitionen att fullfölja övergången till ett insatsförsvaret och effektivisera försvaret har en genomförandegrupp i Regeringskansliet haft i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för en fortsatt effektivisering av försvaret, bl.a. genom att lämna förslag till hur en ändamålsenlig materieförsörjning anpassad till insatsförsvarets behov kan åstadkommas. En viktig utgångspunkt för gruppens arbete med att reducera materielanslaget har varit att bidra till implementeringen av regeringens inriktning för materieförsörjningen genom att skapa en tyngdpunktsförskjutning från utvecklingssatsningar till anskaffning av färdigutvecklad försvarsmateriel. Vidare har utgångspunkten för arbetet varit att i så liten utsträckning som möjligt påverka förmågebredden, för att inte begränsa beredningen inför den kommande inriktningspropositionen.

Gruppen har identifierat ett antal verksamheter som bedöms som möjliga att inte påbörja, avbryta eller reducera. Regeringen har med genomförandegruppens överväganden som utgångspunkt tagit fram ett förslag avseende hur en anslagsminskning bör genomföras.

Baserat på genomförandegruppens underlag föreslår regeringen att materielanslagen reduceras under 2009-2011, vilket närmare beskrivs under rubriken regeringens överväganden.

De eventuella alternativkostnader som kan komma att uppstå med anledning av regeringens förslag rymms inom det ökade handlingsutrymme som uppstår under de kommande åren. Förslaget innebär att vissa verksamheter som riksdagen tidigare har givit regeringen bemyn-

digande att beställa nu omprövas, t.ex. taktisk obemannad flygfarkost (TUAV) och ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbaserade försvaret (Ledsyst T). Regeringen vill emellertid framhålla att det med anledning av den kommande inriktningen för

försvaret som regeringen avser återkomma till, kan finnas skäl att senare göra en förnyad bedömning av materielplaneringen. Regeringens samlade bedömning är dock att det är viktigt att genomföra en förändring av materieförsörjningen i närtid.

Tabell 4.15 Reduceringar inom materieförsörjningen

Verksamheter som avbryts
Renovering och modifiering av stridsfordon 90 och stridsvagn 122
Taktisk obemannad flygfarkost (TUAV)
Utveckling Aktivt pansar (AAC)
Utveckling av granatkastarpansarbandvagn (AMOS)
Brobandvagn
Materiel för flygunderstöd av markförband Close Air Support (CAS)
Luftvärnsrobot korvett Visby
Produktdefinitionsfas amfibiebataljon
Halvtidsmodifiering spaningsfartyg
Utveckling ny gruppbat
Produktdefinitionsfas halvtidsmodifiering Stridsbåt 90
Ny sonarboj
Vidareutveckling robotsystem 17
Ledningssystemutveckling LedsystT
Materiel till IT-försvarsförband
FOI och FHS stöd till NBF
Verksamheter som reduceras
Utveckling och anskaffning Stridsledningssystem Bataljon (SLB)
Utveckling och anskaffning av kommunikationsnod
Stridsträningsanläggning luftvärn
Motorredskap
Kompletteringsanskaffning Splitterskyddad terrängbil RG 32
Utveckling ersättning av undervattensvapen
Halvtidsmodifiering Stridsbåt 90
Halvtidsmodifiering minröjningsfartyg typ Styrso
Vidmakthålla flygspaningsradar FSR 890 (ASC)
JAS 39, flemålsförmåga samt förmåga till utökad stand-off
JAS 39, Återanskaffning ammunition
JAS 39, Översyn av planerad vidareutveckling efter 2010
Basmateriel
Minskad ambition ledningssystem
Geografisk informationsförsörjning
Psykologiska operationer (PSYOPS)

Övrig materieförsörjning

För att ge en överblick över var i tiden materielanskaffningar befinner sig i beställningshänseende redovisar regeringen nedan exempel på större anskaffningar som redan är beställda, som återstår att beställa under 2008 och som enligt Försvarsmaktens planering, avses beställas under 2009. Investeringarna är en följd av den operativa inriktning som riksdag och regering har beslutat för Försvarsmakten.

De anskaffningar som redan har beställts är bland andra följande:

- renovering och modifiering av radaranläggning 870.
- anskaffning fältutrustning
- omsättning taktiskt Internet
- anskaffning ersättning radio 195
- kompletteringsanskaffning kortvågsradio HF 2000
- anskaffning telekrigsdemonstrator 1
- anskaffning satellitkommunikation
- anskaffning ubåtsbatterier

Anskaffningar som enligt Försvarsmaktens planering återstår att beställa under 2008 är bland andra följande:

- flygtransportresurs Strategic Airlift Capability (SAC)
- modifiering helikopter 10B
- anskaffning lätt lastbärare
- anskaffning sjukvårdsenhet ROLE 2
- omsättning ledningssystem
- bas- och underhållssystem till korvett typ Visby
- ledningssystem stridsgrupp 2011
- integration av kortvågsradio HF 2000 på marinens fartyg
- anskaffning artillerigranat Excalibur steg 1 och utveckling steg 4
- utveckling telekrigsbataljon

Utöver de verksamheter för vilka regeringen begär riksdagens bemyndigande planerar Försvarsmakten att fatta beställningsbeslut för följande verksamheter under 2009:

- utveckling av radar till JAS 39 Gripen
- anskaffning materiel till CBRN-förband
- anskaffning av gemensamt ledningssystem (SWECCIS)
- halvtidsmodifiering av ubåt typ Gotland

- anskaffning av underhållssystem till helikopter 14
- funktionsutveckling av helikopter 15
- anskaffning av igenkänningssystem (IK NY) etapp 3
- anskaffning av fältutrustning

Beslut om utveckling och anskaffning under 2009 kan, utöver planerade beslut, komma att omfatta sådana anskaffningar som regeringen angivit som kvar att beställa under 2008 men där möjlig beslutstidpunkt passerar budgetårsskiftet. Det kommer under löpande verksamhet, t.ex. i pågående materielprojekt, att uppstå beslutssituationer som inte kunnat förutses i samband med att regeringen lämnar sin årliga budgetproposition till riksdagen. I de fall sådana förändringar måste hanteras avser regeringen särskilt återrapportera sina ställningstaganden till riksdagen. Hantering av denna typ av beslut kommer att ske inom ramen för beslutade ekonomiska villkor för anslaget.

Förslaget till bemyndigande för 2009 baseras på ovanstående. I förslaget ingår objekt med ekonomiskt utfall från och med 2010 som redan beställts (Utestående åtaganden vid årets början) och som planeras beställas under 2009 (Nya åtaganden). Vilka år de utestående åtagandena vid slutet av 2009 beräknas infrias framgår av tabell 4.14. Som ett resultat av inriktningspropositionen kan emellertid såväl storleken som delar av innehållet i den föreslagna ramen för beställningsbemyndiganden komma att behöva omprövas. Regeringen avser i så fall att återkomma till riksdagen.

Med anledning av att utgifterna under det tidigare anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* fr.o.m. 2009 beräknas under föreliggande anslag respektive anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* krävs ett beställningsbemyndigande för respektive anslag. Det sammanlagda utfallet för 2007 respektive den sammanlagda prognosen för 2008 redovisas i tabell 4.13.

Tabell 4.16 innehåller verksamheter som ingår i Försvarsmaktens planering. Vissa av dessa har Försvarsmakten regeringens bemyndigande att genomföra. Andra verksamheter kommer att kräva regeringens eller riksdagens bemyndigande.

Tabell 4.16

Redan ingångna åtaganden

Operativ ledning och logistik	Markstridskrafter	Sjöstridskrafter	Luftstridskrafter
IT-försvarförband	Modifiering AK5	Korvett av Visbyklass	JAS 39 Gripen
Taktiskt radiosystem (GTRS)	Finkalibersystem	Skolfartyg	Helikopter 14
Igenkänningssystem (IK NY)	Pansarskott (NLAW)	Halvtidsmodifiering ubåt av Gotlandsklass	Helikopter 15
Multifunktionssensor	Artillerigranat (Excalibur)	Halvtidsmodifiering minröjningsfartyg av Landsortsklass	Forskning och teknikutveckling luftfarkoster
Luftspaningsradar (PS 860)	Markstridssensorer	Konstruktionsfas Nästa generations ubåt (NGU)	Internationella flygtekniskaarbetet ETAP
Lednings- och informationssystem	Renovering och modifiering Hau-bits 77 B	Marina ledningssystem	Meteor
Ledningsplatser	Hjulfordon	Övrigt	Flygplan TP 84
Fältutrustning	Ingenjörsfordon		Kommunikationsnät flygbas
Övrigt	Stridsledningssystem bataljon (SLB)		Övrigt
	Övrigt		

Nya åtaganden 2009

Operativ ledning och logistik	Markstridskrafter	Sjöstridskrafter	Luftstridskrafter
Gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS)	Insatsförmåga luftvärn	Halvtidsmodifiering ubåt typ Gotland	JAS 39, Förbättrad omvärldsuppfattning
Enkel handhållen radio (EH2R)	Bandvagn 309	Autonoma minröjningsfarkoster (ASV)	JAS 39, utökat operationsområde
Krypto	Ammunition	Anpassning minröjningsfartyg Koster till sjösäkerhetsföreskrifter	JA S 39, utökat egenskydd
Ersättning för sjö- och luftmålsradar PS 810/825	Materiel CBRN	Övrigt	Datakommunikation med markförband
Fältutrustning	Skyddade lastbilar		Helikopter 14
Vidareutveckling ledningssystem	Nytt målflygavtal		Multifunktionssensor
Övrigt	Taktisk underrättelsemateriel		Övrigt
	Systemmateriel stridsvagn 122		
	Fältfibersystem		
	Förberedelser renovering och modifiering ARTHUR		
	Stridsledningssystem bataljon provturskommando		
	Ledningsstöd soldat steg 2		
	Övrigt		

Regeringens överväganden

Anslaget har inte tidigare funnits uppfört på statsbudgeten. Medel för ändamålet har till och med budgetåret 2008 beräknats under det tidigare anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar*. Belopp som tidigare beräknats under nämnda anslag har fr.o.m. 2009 dels beräknats under föreliggande anslag, dels under det nya anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*. De förändringar som beräknats för de

båda nya anslagen med det gamla anslaget som bas beskrivs här samlat.

I enlighet med vad riksdagen tidigare har beslutat om en effektivisering av materielförsörjningen har anslagen minskats med 266,3 miljoner kronor år 2009 och 603,6 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Den förändrade inriktningen för materielförsörjningen som föreslagits ovan innebär att de verksamheter inom anslagen som avbryts möjliggör en ytterligare minskning av anslagen med

659 miljoner kronor 2009, 789 miljoner kronor 2010 och 1 331 miljoner kronor 2011. Delar av dessa belopp har istället beräknats under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Utöver den minskning av det tidigare anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* med 170,5 miljoner kronor, som riksdagen beslutade på tilläggsbudget till statsbudgeten för 2008 och som nu även fr.o.m. 2009 istället beräknas under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, har anslagen minskats med 494 miljoner kronor 2009 och 120 miljoner kronor 2010. Även dessa belopp beräknas istället under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* för att komma till rätta med den ekonomiska obalansen i förbandsverksamheten.

Anslagen har minskats med 1 miljon kronor fr.o.m. 2009 som istället beräknas under anslaget 1:11 *Nämnder m.m.*

Anslagen har minskats fr.o.m. 2009 med 35 miljoner kronor som istället beräknas under anslaget 2:1 *Kustbevakningen* för finansiering av Kustbevakningens investeringsplan.

Sammantaget innebär detta att det nya anslaget beräknats till 8 802,3 miljoner kronor 2009, 8 504,4 miljoner kronor 2010 och 8 223,3 miljoner kronor fr.o.m. 2011. Resterande belopp beräknas under anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*.

Tabell 4.17 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut	-282 403	-137 912	-349 145
Överföring till/från andra anslag	9 084 743	8 642 320	8 572 478
Förslag/beräknat anslag	8 802 340	8 504 408	8 223 333

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.6.4 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Tabell 4.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2007	Utfall		Anslags-sparande
2008	Anslag	0 ¹	Utgifts-prognos
			0
2009	Förslag	6 969 637	
2010	Beräknat	7 670 008 ²	
2011	Beräknat	7 874 955 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 443 286 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 484 646 tkr i 2009 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera vidmakthållande och avveckling av materiel och anslagsfinansierade anläggningar. Anslaget används vidare för kostnader för den europeiska försvarsbyrån (EDA) och för det säkerhetsfrämjande samarbetet med andra länder samt till åtgärder för att främja den i Sverige verkamma försvarsindustrins exportverksamhet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 7 250 000 000 kronor efter 2009 (tabell 4.19).

Tabell 4.19 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–
Ingående åtaganden		6 070 314		
Nya åtaganden		7 240 720		
Infriade åtaganden		-6 102 289	-7 032 954	-175 791
Utestående åtaganden	6 070 314	7 208 745		
Erhållet/föreslaget bemyndigande		7 250 000		

Skälen för regeringens förslag: Anskaffningar inom anslaget hänför sig till vidmakthållande och avveckling av tidigare investeringar i materiel. Verksamheten omfattar bland annat underhåll av Försvarmaktens materiel och anläggningar som inte är av löpande eller driftskaraktär samt utfasning av förbrukad eller utsliten materiel. Verksamheten bidrar därmed till att uppfylla målen för utgiftsområde Förvar, kraven på operativ förmåga och delförmåga samt till funktionernas och insatsorganisationens utveckling.

Med anledning av att utgifterna under det tidigare anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* fr.o.m. 2009 beräknas under föreliggande anslag respektive anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* krävs ett beställningsbemyndigande för respektive anslag. Det sammanlagda utfallet för 2007 respektive den sammanlagda prognosen för 2008 redovisas under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* (tabell 4.13).

Regeringens överväganden

Anslaget har inte tidigare funnits uppfört på statsbudgeten. Medel för ändamålet har till och med budgetåret 2008 beräknats under det tidigare anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar*.

I enlighet med vad som framgår under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* har det nya anslaget beräknats till

7 193,2 miljoner kronor 2009, 7 794,2 miljoner kronor 2010 och 8 210 miljoner kronor fr.o.m. 2011.

Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut	-223 605	-124 188	-335 021
Överföring till/från andra anslag	7 193 242	7 794 196	8 209 976
Förslag/beräknat anslag	6 969 637	7 670 008	7 874 955

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.6.5 1:5 Forskning och teknikutveckling

Tabell 4.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall		Anslags-sparande	33 735
2008	Anslag	948 242	¹	962 915
2009	Förslag	979 271		
2010	Beräknat	910 519	²	
2011	Beräknat	1 145 454	³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 882 363 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 079 270 tkr i 2009 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera forskning och teknikutveckling. Anslaget finansierar vidare det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), deltagande i det internationella teknikutvecklingsprogrammet ETAP inom flygområdet, verksamhet vid luftstridssimuleringscentrum (FLSC), forskning avseende skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och kemiska stridsmedel (CBRN) samt övrig flygteknisk forskning. Anslaget finansierar också forsknings- och utvecklingsverksamhet som genomförs inom ramen för det svenska deltagandet i den europeiska försvarsbyrån (EDA).

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2008 beräknat anslaget enligt följande.

För att uppnå balans mellan verksamhet och ekonomi inom förbandsverksamheten har anslaget minskats med 100 miljoner kronor 2009 och med 200 miljoner kronor 2010. Beloppen beräknas istället under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Anslaget har ökat med 2,6 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Beloppet beräknades tidigare under anslaget 1. 9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* för finansiering av vissa forskningsuppdrag.

Tabell 4.22 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:5 Forskning och teknikutveckling

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	1 048 242	1 048 242	1 048 242
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	28 407	62 762	94 430
Beslut	-97 378	-200 485	2 782
Förslag/beräknat anslag	979 271	910 519	1 145 454

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Försvarsmaktens avgiftsbelagda verksamhet m.m.

För 2009 beräknar regeringen att Försvarsmakten kommer att disponera avgiftsinkomster om ca 921 miljoner kronor.

Av dessa utgör inkomster enligt 4 § avgiftsförordningen (1992:191) 300 miljoner kronor och övriga avgiftsinkomster 621 miljoner kronor.

Därutöver disponerar myndigheten även inkomster för royalties, övertalig materiel m.m. som för 2009 beräknas uppgå till 95 miljoner kronor.

4.6.6 1:6 Totalförsvarets pliktverk

Tabell 4.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall		Anslags-sparande	-2 046
2008	Anslag	168 489	¹	163 212
2009	Förslag	171 235		
2010	Beräknat	175 223	²	
2011	Beräknat	178 688	³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 171 235 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 171 235 tkr i 2009 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera mönstring, antagningsprövning, inskrivning och stöd under grundutbildning samt enskilda ärenden inom området. Vidare används anslaget till att finansiera den av Totalförsvarets pliktverks bedrivna verksamhet med att ge myndigheter och andra med bemanningsansvar inom totalförsvaret stöd och service avseende bemanning med totalförsvarspliktiga.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.24 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007 (varav tjänsteexport)	60 186	60 156	30
Prognos 2008 (varav tjänsteexport)	55 000	56 087	- 1 087
Budget 2009 (varav tjänsteexport)	55 000	55 000	0

Regeringens överväganden

Tabell 4.25 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:6 Totalförsvarets pliktverk

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	168 489	168 489	168 489
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	2 746	6 734	10 199
Förslag/beräknat anslag	171 235	175 223	178 688

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.6.7 1:7 Officersutbildning m.m.

Tabell 4.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2007		33 282	237
2008	Anslag	139 176 ¹	128 862
2009	Förslag	239 329	
2010	Beräknat	274 711 ²	
2011	Beräknat	281 088 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 267 585 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 267 585 tkr i 2009 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera genomförandet av det treåriga officersprogrammet vid Försvarshögskolan. Vidare finansierar anslaget forskning och utveckling m.m. inom vissa av högskolans kompetensområden samt övergripande ämnesansvar för, respektive grundutveckling av, officersutbildningens ämnen. Anslaget finansierar

även kurser inom ramen för Partnerskap för fred (PFF) samt viss forskning och analysstöd för regeringens behov.

Regeringens överväganden

Med anledning av riksdagens beslut om högskoleutbildning av officerare m.m. (prop. 2006/07:64, bet. 2006/07:FöU9, rskr. 2006/07:193) ökas anslaget med 97,7 miljoner kronor 2009 och 126,7 miljoner kronor fr.o.m. 2010. Beloppen har till och med budgetåret 2008 beräknats under det tidigare anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*

Tabell 4.27 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	139 176	139 176	139 176
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	2 488	6 261	9 637
Överföring till/från andra anslag	97 665	129 274	132 275
Förslag/beräknat anslag	239 329	274 711	281 088

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.6.8 1:8 Försvarets radioanstalt

Tabell 4.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2007		513 443	1 756
2008	Anslag	562 459 ¹	553 262
2009	Förslag	644 522	
2010	Beräknat	684 586 ²	
2011	Beräknat	721 288 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 667 938 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 688 952 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för signalspaning och informations säkerhetsverksamhet m.m. som Försvarets radioanstalt bedriver och kapitalkostnaden för den teknikutveckling som behövs för dessa verksamheter. Anslaget an-

vänds även för Försvarets radioanstalts bidrag till att ge förvarning om förändrade förhållanden i vår omvärld samt myndighetens lämnande av stöd vid fredsfrämjande internationell verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.29 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007 (varav tjänsteexport)	8 181 000	8 258 000	- 77
Prognos 2008 (varav tjänsteexport)	10 610 000	10 610 000	0
Budget 2009 (varav tjänsteexport)	10 610 000	10 610 000	0

Den avgiftsfinansierade verksamheten omfattar uppdrag som genomförs för att lämna stöd till myndigheter m.m. samt uppdrag för att genomföra IT-säkerhetsanalyser. Intäkterna disponeras av myndigheten.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2008 beräknat anslaget enligt följande.

I enlighet med tidigare beslut har anslaget ökat med 30 miljoner kronor fr.o.m. 2009 för finansiering av vissa nödvändiga nyinvesteringar. Beloppet har till och med budgetåret 2008 beräknats under anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*

Vidare har anslaget ökat med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2009 för att stärka förmågan att stödja Försvarmakten i samband med internationella insatser. Beloppet har till och med budgetåret 2008 beräknats under anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*

Anslaget har ökat med 20 miljoner kronor 2009, 44 miljoner kronor 2010 och med 66 miljoner kronor fr.o.m. 2011 för finansiering av utökad verksamhet med anledning av lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Riksdagen har i anslutning till slutbehandlingen av propositionen

En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet (prop. 2006/07:63) tillkännagivit att regeringen senast under hösten 2008 ska återkomma med förslag till vissa ändringar i lagen om signalspaning (bet. 2007/07:FöU15, rskr. 2007/08:266). Regeringen avser att återkomma med sådana ändringar och har beräknat medel under anslaget för detta.

Från och med 2009 kommer ansvaret för att administrera viss signalskyddsverksamhet tas över av Försvarets radioanstalt från Krisberedskapsmyndigheten. Anslaget har därför ökat med 3,7 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Beloppet har till och med budgetåret 2008 beräknats under anslaget 7:7 *Krisberedskapsmyndigheten*.

Tabell 4.30 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	562 459	562 459	562 459
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	8 363	22 590	35 155
Beslut	70 000	95 745	119 801
Överföring till/från andra anslag	3 700	3 792	3 874
Förslag/beräknat anslag	644 522	684 586	721 288

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.6.9 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tabell 4.31 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall		Anslags- sparande	480
2008	Anslag	61 971 ¹	Utgifts- prognos	61 239
2009	Förslag	60 361		
2010	Beräknat	61 871 ²		
2011	Beräknat	63 206 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 60 361 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 60 361 tkr i 2009 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera internationell verksamhet inom försvarsmateriel- och forskningsområdet samt åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet. Anslaget

finansierar även forskning och analysstöd för regeringens behov.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.32 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	1 024 668	1 003 777	20 891
(varav tjänsteexport)	16 401	16 326	75
Prognos 2008	891 800	891 800	0
(varav tjänsteexport)	10 000	10 000	0
Budget 2009	882 100	882 100	0
(varav tjänsteexport)	10 000	10 000	0

Den avgiftsfinansierade verksamheten omfattar forskning samt teknik- och metodutveckling för bl.a. Forsvarsmakten, Försvarets materielverk, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt andra kunder. Totalförsvarets forskningsinstitut får disponera intäkterna.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2008 beräknat anslaget enligt följande.

För finansiering av vissa forskningsuppdrag ökades anslaget engångsvis med 4,5 miljoner kronor 2008 som tidigare beräknades under anslaget 6:3 *Forskning och teknikutveckling*.

Från och med 2009 minskas anslaget med 2,6 miljoner kronor som därmed åter beräknas under anslaget 1:5 *Forskning och teknikutveckling*.

Tabell 4.33 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	61 971	61 971	61 971
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	960	2 534	3 926
Beslut	-2 570	-2 634	-2 691
Förslag/beräknat anslag	60 361	61 871	63 206

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.6.10 1:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer

Tabell 4.34 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2007	Utfall	66 968	Anslags-sparande 1 243
2008	Anslag	68 211 ¹	Utgifts-prognos 67 568
2009	Förslag	68 211	
2010	Beräknat	68 211	
2011	Beräknat	68 211	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Ändamålet med anslaget är att finansiera stöd till frivillig försvarsverksamhet. De frivilliga försvarsorganisationerna får bidrag för den del av deras verksamhet som främjar totalförsvaret och som omfattar ledning och administration, försvarsupplysning, rekrytering, funktionärsutbildning för den egna organisationen samt viss ungdomsverksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen har i februari 2008 tillsatt en utredning om den frivilliga försvarsverksamhetens inriktning, finansiering m.m.

Tabell 4.35 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer

Tusental kronor			
	2008	2009	2010
Anvisat 2008¹	68 211	68 211	68 211
Förslag/beräknat anslag	68 211	68 211	68 211

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.6.11 1:11 Nämnder m.m.

Tabell 4.36 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2007	Utfall	5 245	Anslags-sparande 4 656
2008	Anslag	5 901 ¹	Utgifts-prognos 10 296
2009	Förslag	12 301	
2010	Beräknat	12 801	
2011	Beräknat	13 301	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för den verksamhet som bedrivs av vissa mindre nämnder, bland annat Försvarets underrättelsenämnd och den planerade nya domstolsliknande nämnden för tillståndsgivning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet samt bidrag till exempelvis Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2008 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har ökat med 0,4 miljoner kronor fr.o.m. 2009 för finansiering av ökade utgifter för Folk och Försvars verksamhet. Beloppet har till och med budgetåret 2008 beräknats under anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*

Anslaget har ökat med 6 miljoner kronor 2009, 6,5 miljoner kronor 2010 och med 7 miljoner kronor 2011. Medlen ska finansiera verksamhet hos den nya nämnden för tillståndsgivning, Försvarets underrättelsenämnd med avseende på lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet, lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet samt lagstiftningen om behandling av personuppgifter i försvarsunderrättelseverksamheten.

Tabell 4.37 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:11 Nämnder m.m.

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	5 901	5 901	5 901
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	6 400	6 900	7 400
Förslag/beräknat anslag	12 301	12 801	13 301

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.6.12 Försvarets materielverk

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Försvarets materielverk är, med undantag av det nedan behandlade anslaget 1:12 *Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.*, en avgiftsfinansierad myndighet vars främsta uppgift är att anskaffa, vidmakthålla och avveckla materiel och förnödenheter på uppdrag av Försvarmakten och andra kunder. Myndigheten bistår Försvarmakten i fråga om långsiktig materielförsörjningsplanering och materielsystemkunskap. För de enskilda uppdragen utformar Försvarets materielverk offerter utifrån Försvarmaktens fastställda materielplan. Försvarmakten gör sedan kundbeställningar gentemot Försvarets materielverk. Kundbeställningarna utgör ett åtagande för Försvarets materielverk gentemot kunden och är grunden för uppföljning av myndighetens verksamhet.

Försvarets materielverk får disponera intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten.

Tabell 4.38 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	17 791 557	17 725 788	65 769
(varav tjänsteexport)	34 535	24 859	9 676
Prognos 2008	19 641 000	19 641 000	0
(varav tjänsteexport)	32 000	30 000	2 000
Budget 2009	19 630 000	19 630 000	0
(varav tjänsteexport)	50 900	47 900	3 000

Tabell 4.39 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
Investeringar	45	80	81	58	58
Summa investeringar	45	80	81	58	58
- Lån i Riksgäldskontoret	45	80	81	58	58
Summa finansiering	45	80	81	58	58

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2009 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 20 000 000 000 kronor för att tillgodose behovet av rörelsekapital.

Skälen för regeringens förslag: Försvarets materielverk behöver ett rörelsekapital för att finansiera utstående förskott till industrin och övrigt behov av rörelsekapital.

4.6.13 1:12 Internationella materiel-samarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.

Tabell 4.40 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	98 451	7 140	
2208	Anslag	103 609 ¹	104 625
2009	Förslag	105 438	
2010	Beräknat	108 171 ²	
2011	Beräknat	110 604 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 105 438 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 105 438 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Försvarets materielverks tillhandahållande av resurser inom teknik- och materieförsörjning, inklusive forskning för stöd till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Anslaget används även, inom ovan nämnda område, till Försvarets materielverks förvaltningskostnader. Resurser definieras enligt följande: Kompetens, ledningsförmåga och analyskapacitet avseende försvarsrelaterad indu-

stri, kompetenser/nischer, internationella materiel-samarbeten samt statens materieförsäljning och exportstöd. Anslaget används även till Försvarets materielverks etablerande av ett system för certifiering av IT-säkerhetsprodukter.

Regeringens överväganden**Tabell 4.41 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:12 Internationella materiel-samarbeten, industrifrågor och exportstöd, m.m.**

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	103 609	103 609	103 609
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 829	4 562	6 995
Förslag/beräknat anslag	105 438	108 171	110 604

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5 Samhällets krisberedskap

5.1 Omfattning

Hoten mot Sveriges säkerhet förändras och nya risker och utmaningar tillkommer ständigt. Nutida hot och risker är ofta komplexa och kan få konsekvenser för flera samhällssektorer. Samhället behöver en god krisberedskap för att kunna hantera dessa hot och risker.

Samhällets krisberedskap bygger på åtgärder som vidtas före, under och efter allvarliga händelser av ett flertal aktörer på såväl lokal, regional som nationell nivå. Den grundläggande strukturen för samhällets krisberedskap baseras på ansvarsprincipen. Ansvarsprincipen innebär att den som bedriver verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar även under krissituationer. Dessa aktörer har därmed ansvaret att skapa en tillfredsställande krisberedskap och olycksförebyggande verksamhet inom ramen för den ordinarie verksamheten. I principen ingår även att initiera och bedriva sektorsövergripande samverkan.

En viktig grund för samhällets krisberedskap är det vardagliga arbetet. Det är dock inte bara olyckor som kan utvecklas till kriser. En beredskap måste finnas för händelser och situationer som inträffar snabbt och utan förvarning, där en samlad nationell kris- hanteringsförmåga krävs.

Regeringen angav i propositionen Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull (prop. 2007/08:92, bet. 2007/08:FöU12, rskr. 2007/08:193) att krisberedskapsarbetet bör hållas samman över hela hotskalan. Regeringen menar att det robusta samhället byggs med den förmåga som finns för att hantera vardagliga och mer vanligt förekommande händelser, kompletterat med högre kapacitet, uthållighet

och goda samverkansformer för att kunna motstå och hantera allvarliga händelser. Gränsen mellan en olycka och en kris kan inte alltid definieras, vilket stärker behovet av att se krisberedskapsarbetet som en helhet.

Risken för sektorsövergripande kriser ökar i omfattning, med större krav på samverkan och förmåga till samordning. Även ömsesidiga beroenden som kopplingen mellan det nationella och internationella krisberedskapsarbetet behöver tydliggöras, liksom arbetet inom ramen för EU.

Målet för samhällets krisberedskap motsvarar 2008 års politikområdesmål, se avsnitt 5.3. En övergripande bedömning av samhällets krisberedskapsförmåga presenteras under avsnitt 5.5.2 utifrån 2008 års tre förmågemål; krisledningsförmåga, operativ förmåga och förmåga att i samhällsviktig verksamhet motstå störningar. I avsnitt 5.5 har regeringen valt att fokusera på ett antal områden av betydelse för krisberedskapsarbetet.

5.2 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Regeringens förslag: Myndighetsnamnen Statens räddningsverk och Krisberedskapsmyndigheten byts ut mot Myndigheten för samhällsskydd och beredskap där namnen förekommer i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor, miljöbalken (1998:808), lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalie-

olyckor och lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Ärendet och dess beredning: Riksdagen har, på förslag av regeringen i propositionen Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull (2007/08:92), beslutat att Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk och Styrelsen för psykologiskt försvar ska läggas ned den 31 december 2008 (bet. 2007/08:FöU12, rskr. 2007/08:193).

Regeringen beslutade den 13 mars 2008 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet med ansvar för frågor om samhällets krisberedskap och säkerhet. Utredningen, som antog namnet MSB-kommittén, överlämnade den 4 juli 2008 förslag till lagändringar med anledning av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps bildande. Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk och Styrelsen för psykologiskt försvar har beretts tillfälle att yttra sig över förslaget. De föreslagna ändringarna är av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

MSB-kommitténs förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Statens räddningsverk och Krisberedskapsmyndigheten har vissa uppgifter som följer av reglering i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor, miljöbalken (1998:808), lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor och lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Genom att föra samman Krisberedskapsmyndighetens verksamhet med Statens räddningsverks arbete för skydd mot olyckor och Styrelsen för psykologiskt försvars kunskaps-spridande verksamhet, skapas synergier och goda förutsättningar att hantera samhällets krisberedskap. Stora delar av de verksamheter som Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk och Styrelsen för psykologiskt försvar i dag bedriver ska därför överföras till en enda myndighet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. De uppgifter som regleras i ovan nämnda lagar bör därför från

och med årsskiftet 2008/09, som en följd av att Statens räddningsverk och Krisberedskapsmyndigheten läggs ned, skötas av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. I samband med namnändringarna har vissa redaktionella och språkliga ändringar gjorts.

Motsvarande ändringar ska även göras i plan- och bygglagen (1987:10) och tullagen (2000:1281). Regeringen återkommer till detta i samband med lagändringarna till följd av att Transportstyrelsens verksamhet från årsskiftet 2008/09 läggs fram. Den propositionen avses att överlämnas till riksdagen inom kort.

5.2.1 Två utredningar som en konsekvens av bildandet av den nya myndigheten

I maj 2008 beslöt regeringen att tillsätta två utredningar. Den ena med uppgiften att pröva möjligheten att låta annan huvudman bedriva verksamhet vid räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg. Den andra utredningen ska förbereda avvecklingen av Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk och Styrelsen för psykologiskt försvar. Den 1 januari 2009 övertar utredningen såsom avvecklingsmyndighet ansvaret för avvecklingen av de berörda myndigheterna.

5.3 Mål för samhällets krisberedskap

Målet är att minska risken för och konsekvenserna av allvarliga störningar, kriser samt olyckor. Skulle en sådan händelse inträffa bör kvinnors, mäns och barns liv, personliga säkerhet och hälsa tryggas samt skador på egendom eller i miljö hindras eller begränsas. Målet är dessutom att medverka till att minska lidande och skadeverkningar av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder.

5.4 Politikens inriktning

Samhällets krisberedskap bygger på åtgärder som vidtas före, under och efter allvarliga händelser av ett flertal aktörer på såväl lokal, regi-

onal som nationell nivå. Ansvarsprincipen är grunden för samhällets krisberedskap där alla aktörer känner ansvar för att säkerställa en krisberedskapsförmåga inom eget ansvarsområde och att samverka med andra aktörer för att kunna förebygga och hantera en olycka eller kris.

Det är av yttersta vikt att samhällsviktig verksamhet fungerar även under störda förhållanden. Robusthetshöjande åtgärder i samhällsviktig verksamhet är därmed en viktig del av krisberedskapsarbetet och bygger på långsiktighet och samverkan mellan olika aktörer. Varje aktör har ansvaret för att säkerställa att de kan bedriva samhällsviktig verksamhet även vid allvarliga störningar. Åtgärder som måste genomföras för att säkerställa en sådan förmåga ska i huvudsak vidtas och finansieras inom den ordinarie verksamheten.

Erfarenheter från stora olyckor och katastrofer av olika slag, både i Sverige och i omvärlden, visar att allt fler måste involveras och ta ansvar för samhällets krisberedskap.

Mellan de nordiska länderna råder en samsyn inom många områden. Det nordiska samarbetet inom krisberedskapsområdet bör utvecklas och bli föremål för samtal och gemensamma politiska överväganden. Samarbetet med de nordiska grannarna bör vara brett och inkludera erfarenhetsutbyte samt praktisk samverkan inom räddningstjänst- och krisberedskapsområdet.

Solidaritet är grunden för utveckling av civilskyddssamarbetet inom EU. Utvecklingen av EU:s insatskapacitet för att hantera kriser och katastrofer bör inkludera hela kedjan från förebyggande åtgärder och beredskap till insatser och återuppbyggnad. Utgångspunkten för samarbetet bör vara att medlemsstaterna utvecklar sina nationella resurser som på frivillig basis och i ökad utsträckning kan användas på ett samordnat sätt för att åstadkomma största möjliga effekt i hanteringen av kriser och katastrofer såväl inom som utom unionen.

Viktiga steg har tagits för att stärka och utveckla samhällets krisberedskap. Den 1 januari 2009 börjar en ny myndighet mot olyckor och kriser, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bedriva sitt arbete. Myndigheten ska driva på, inrikta och stödja andra aktörer på området samt samordna, utveckla och följa upp arbetet med samhällets krisberedskap. Myndigheten ska även ha en förmåga att kun-

na stödja samhällets aktörer i samband med extrema förhållanden som till exempel stormar, skogsbränder, översvämningar, ras och skred.

Sektorsövergripande samverkan kommer att bli en viktig uppgift för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. I samband med en allvarlig olycka eller en kris är det av stor vikt att ledning och kommunikation fungerar mellan aktörerna som ska hantera händelsen.

Regeringen anser att det är viktigt att Sverige har en förmåga att stödja samhället vid kriser samt att genomföra humanitära katastrofinsatser. Ansvaret för att bygga upp en kapacitet som kan tillhandahålla resurser för olika nationella och internationella insatser bör ske samlat.

Genom kombinationen av att regeringen beslutat att inrätta såväl en nationell krishanteringsfunktion i Regeringskansliet som en sammanhållande myndighet för samhällsskydd och beredskap har förutsättningarna för samhällets förmåga att hantera kriser, enligt regeringens bedömning, förbättrats.

5.5 Resultatanalys och inriktning

5.5.1 Sammanfattande förmågeredovisning

Regeringen gör bedömningen att samhällets *krisledningsförmåga* i huvudsak är god men att brister finns, t. ex. avseende uthållighet. Samhällsviktiga aktörer har en godtagbar förmåga att leda sin verksamhet, samverka inom den egna sektorn samt informera media och allmänhet. Det är dock svårt för aktörerna att få en gemensam bild av situationen under en kris. Bristande uthållighet gör att förmågan till krisledning riskerar att försämrats över tid.

Den *operativa förmågan* bedöms vara delvis bristfällig, men har enligt regeringen förbättrats under året genom de satsningar som gjorts, bl.a. via anslaget 7:5 *Krisberedskap*. Den totala förmågan att genomföra operativa insatser beror till stor del på de satsningar som görs inom ramen för polisens, hälso- och sjukvårdens och räddningstjänstens ordinarie verksamhet. De satsningar som görs via anslaget 7:5 *Krisberedskap* ökar dock förmågan att han-

tera extraordinära händelser. Samverkan inom och mellan sektorer behöver utvecklas ytterligare och tillgången på nationella förstärkningsresurser behöver förbättras. Förstärkningsresurser från olika frivilligorganisationer är viktigt för en god operativ förmåga. En kris som pågår under en längre tid kommer att ställa stora krav på krisledningsförmågan och den operativa förmågan.

Förmågan att motstå störningar i samhällsviktig verksamhet bedöms även den vara bristfällig trots att många verksamheter har investerat i exempelvis reservkraft. En störning drabbar dock ofta flera samhällsviktiga verksamheter samtidigt på grund av de ömsesidiga beroenden som finns i samhället. Exempelvis kan även reservlösningarna vara beroende av fungerande system, såsom transporter och annan infrastruktur. Krisberedskapsmyndigheten konstaterar i sin rapport Klarar vi krisen (2008:2) Samhällets krisberedskapsförmåga att sårbarheten vid avbrott i de elektroniska kommunikationsnäten är betydande inom samtliga förmågor.

5.5.2 Sammanfattande inriktning

I propositionen (2007/08:92) Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull redovisar regeringen en inriktning för utvecklingen av krisberedskapen. De sårbarheter som finns i olika samhällsfunktioner kan inte helt förebyggas eller byggas bort. Därför bör det finnas en god förmåga i samhället att hantera kriser. Krisledningsförmågan bör utvecklas så att förmågan att tidigt upptäcka kriser, larva, analysera och koordinera fortsätter att förbättras. Rutiner för att följa upp, utvärdera och analysera både händelser och övningar bör utvecklas.

Under 2009 bör verksamheten för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, inriktas så att den bl.a. kan utveckla och stödja samordningen av samhällets krisberedskap. Stöd ska kunna lämnas till kommuner, landsting, myndigheter och näringsliv i deras arbete med krisberedskap.

Nutida hot och risker är ofta komplexa och kan få konsekvenser för flera samhällssektorer. De hanteras därför bäst med gemensamma ansträngningar över sektorsgränser. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör såle-

des lägga stort fokus på att utveckla det tvärsektoriella perspektivet för att snabbt kunna ta den sammanhållande och stödjande rollen både före, under och efter en kris. Lagstiftningsarbetet inom EU för stärkandet av gemenskapens säkerhet liksom förbättrandet av EU:s samlade krisberedskapsförmåga bör fortsätta att utvecklas.

Internationellt samarbete inom krisberedskapsområdet syftar till att stärka den samlade förmågan och bidra till säkerhet i omvärlden. Internationella insatser syftar till att hjälpa människor i nöd. Sverige bör ha en god förmåga att kunna stödja andra länder vid internationella kriser. Denna förmåga utgår ifrån en god inhemsk förmåga som är tillgänglig för att möta utmaningar här och nu. Förmågan att kunna bistå andra länder som drabbas av katastrofer och allvarliga händelser av olika slag bygger i allt väsentligt på nationell kompetens, erfarenhet, ett välutvecklat internationellt nätverk för samarbete samt effektivitet. Kopplingen mellan den nationella och internationella förmågan är en viktig förutsättning för Sveriges möjligheter att verka med personal och materiel i internationella katastrofinsatser. Arbetet med att integrera relevanta delar av det nationella och internationella krisberedskapsarbetet måste därför fortsätta. I integrationsarbetet ska värnas de särskilda behov som bl.a. den internationella biståndsfinansierade verksamheten har, t.ex. snabbhet i beslutsprocesser.

Den svenska beredskapen för att begära och ta emot stöd i samband med en allvarlig olycka eller kris bör utvecklas. Samverkan och samordning av civila och militära resurser kopplad till krisberedskap och krishantering, såväl inom Norden, EU, FN och med andra länder bör utvecklas. Detta bör ske bl.a. genom ökad och tvärsektoriell samverkan mellan berörda myndigheter och andra aktörer.

Att hålla samman det nationella informationssäkerhetsarbetet för samhällsviktiga verksamheter och tydliggöra olika aktörers ansvar inom området blir en viktigt uppgift för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. En god informationssäkerhet är en förutsättning för att förhindra och hantera störningar i samhällsviktig verksamhet.

För Sverige är det viktigt att fortsatt bidra till de processer som inletts med att bl.a. förstärka och utveckla det gemensamma övervak-

nings- och informationscentrumet i Kommissionen. Sverige vill även främja utvecklingen av samarbetet kring utbildning och övning samt samarbetet i olika regioner och med internationella organisationer. Vidare bör samarbetet främjas kring EU:s kriskoordineringsarrangemang (CCA) samt arbetet med att skapa nationella moduler för användning vid insatser inom ramen för EU-samarbetet. Medlemsstaternas nationella uppbyggande av förebyggande åtgärder är centralt för Sverige liksom det fortsatta arbetet med utvecklingen av EU:s förmåga inom CBRN-området.

Det nordiska samarbetet inom krisberedskapsområdet bör vidareutvecklas och stärkas. Regeringen avser därför verka för en starkt politisk dialog med de nordiska länderna. Samarbetet kan omfatta gemensam inriktning, erfarenhetsutbyte, praktisk samverkan inom räddningstjänst- och krisberedskapsområdet samt diskussioner kring fördjupade och nya samarbetsområden. Vidare kan även forskning och kunskapsuppbyggnad ingå i samarbetet. Det nordiska samarbetet erbjuder dessutom i många avseenden en bra bas för ett vidare samarbete inom Östersjöregionen.

FN, och då särskilt Office for Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) har ett övergripande ansvar för koordineringen av internationella humanitära katastrofinsatser. Sverige kommer fortsatt att verka för att stärka FN i denna roll.

Det civila samarbetet inom ramen för Nato/EAPR (Euroatlantiska partnerskapsrådet), som ökar möjligheterna till erfarenhetsutbyte, utbildning och övning samt till att utveckla nationella kompetenser bör fortsätta att utvecklas. Ett effektivt samarbete mellan Nato och EU inom krisberedskapsområdet bör vidareutvecklas.

Bilateralt samarbete med andra länder – främst ett antal EU-länder samt USA - bör fortsätta att utvecklas. Sådant internationellt samarbete är, utöver främjande av institutionella relationer, även en viktig form av förtroendeskapande verksamhet. Samarbetet med USA ska ges fortsatt hög prioritet inom krisberedskapsområdet.

5.5.3 Finansiering

Resultatanalys

Finansieringen av insatser för att stärka samhällets krisberedskap utgår från ansvarsprincipen, vilket innebär att varje aktör ansvarar för att finansiera och vidta åtgärder för att förebygga, motstå och hantera olyckor och kriser inom ramen för den ordinarie verksamheten.

Vissa satsningar för att stärka krisberedskapen, både inom och utanför utgiftsområde 6, har finansierats över anslaget 7:5 *Krisberedskap*. Anslaget uppgick 2007 till 1,76 miljarder kronor.

I 2007 års uppföljning av anslaget 7:5 *Krisberedskap*, gör regeringen bedömningen att de medel som har satsats genom anslaget har haft en positiv effekt på samhällets förmåga att hantera och motstå allvarliga störningar och kriser. Under året har flera av insatserna bidragit till att stärka krisledningsförmågan, den operativa förmågan samt förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar. Regeringen konstaterar att de statliga myndigheterna har uppnått huvuddelen av de mål inom området som har tagits fram för den anslagsfinansierade verksamheten för 2007. Det arbete som har bedrivits under året uppvisar ett gott resultat och regeringen bedömer att myndigheterna ytterligare har utvecklat sin förmåga på flera områden jämfört med föregående år. Arbetet inom svensk krisberedskap har breddats och samverkan mellan aktörerna har förbättrats.

Under 2007 har majoriteten av de myndigheter som har fått medel från anslaget 7:5 *Krisberedskap* förbrukat merparten av det belopp som tilldelades vid ingången av året. Trots detta uppgick andelen outnyttjade anslagsmedel till cirka 80 mnkr vid utgången av 2007. Krisberedskapsmyndigheten har i sin uppföljning konstaterat att fem myndigheter stod för cirka 50 mnkr av dessa oförbrukade medel.

Inriktning

Det är varje aktörs ansvar att vidta åtgärder för att höja förmågan att kunna hantera kris-situationer. Åtgärderna ska i huvudsak finansieras inom respektive ansvarsområde. Anslaget 7:5 *Krisberedskap* bör användas för större tvärasektoriella satsningar eller projekt där ing-

en aktör har ett uttalat tydligt ansvar. För att detta ska kunna ske så effektivt som möjligt bör medlen kunna användas flexibelt och vara tillräckligt stora för att kunna spela en viktig roll. Fördelningen av medlen bör föregås av en sammanhållen process, analys av hot- och riskutvecklingen samt en strategi för den nationella säkerheten. Denna process bör omfatta både Regeringskansliet och myndigheter.

Regeringen avser att ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i uppdrag att, i samverkan med berörda myndigheter, ta fram ett förslag till hur anslaget ska användas. Det kan innebära att vissa medel överförs till andra anslag.

5.5.4 Kunskapsuppbyggnad

5.5.4.1 Utbildning och övning

Resultatanalys

Målet med utbildning och övning är att myndigheter och andra aktörer, såsom näringslivet, frivilliga, trossamfund och enskilda individer, ska stärka samhällets krisberedskapsförmåga. Regeringen anser att en fungerande övnings- och utbildningsverksamhet är en förutsättning för att skapa, upprätthålla och utveckla en god förmåga i samhället att hantera allvarliga olyckor och kriser, såväl nationella som internationella.

Under 2007 genomfördes ett antal övningar i syfte att stärka samhällets krishanteringsförmåga. I april genomfördes samverkansövningen SAMÖ 2007 med fokus på krishantering i samband med terroristhändelser med radiologiska ämnen. I övningen deltog alla samhällsnivåer, från kommuner på den lokala nivån till regering och riksdag på den nationella nivån. Totalt deltog ca 4 000 personer från ett 40-tal aktörer i övningen. Under våren 2008 genomfördes ytterligare en samverkansövning, SAMÖ 2008. Övningens fokus var krishantering i samband med en organiserad IT-attack mot det svenska finansiella systemet. Förmågan att upprätthålla samhällets förtroende för de finansiella institutionerna övades.

Vidare genomfördes 2007 en större teleövning, Telö 07, med fokus på att stärka och utveckla krishanteringen inom sektorn elektronisk kommunikation.

I mitten av september 2007 genomfördes en övning inom ramen för EU:s kris- och katastrofarrangemang. Ett flertal länder, däribland Sverige, deltog. Syftet med övningen var bl.a. att öva rutiner kring informationsspridningen framförallt mellan EU:s institutioner och de ständiga representationerna i Bryssel.

Under hösten 2007 inleddes dessutom ett initiativ från Europeiska kommissionen om att utveckla samarbetet mellan medlemsstaternas utbildningsinstitutioner för att öka effektiviteten vid kris- och katastrofinsatser inom och utom unionens gränser.

Drygt tiotalet myndigheter deltog under 2007 i gemensam planering, utbildning och övning inom ramen för Nato/Pff-samarbetet. Sverige deltog också med observatörer vid de amerikanska övningarna Topoff 4 och Cyber Storm II.

Under 2007 har utbildningar inom samhällets olycks- och skadebild, hemsäkerhet, första hjälpen och äldresäkerhet genomförts. Dessa har bl.a. bidragit till att stärka den enskildes förmåga att förebygga och hantera olyckor i hemmet. Utbildningarna har genomförts av Svenska Röda Korset och Civilförsvärsförbundet.

Under de senaste två åren har ett antal av de större utlandsmyndigheter som utsetts till regionala stödjepunkter utbildats och övats i krishantering.

De olycksförebyggande utbildningarna som sker inom ramen för Räddningsverkets utbildningsverksamhet har kontinuerligt pågått under 2007 med bra resultat. Dessa inbegriper bland annat utbildning av räddningstjänstpersonal på alla nivåer i såväl förebyggande som skadereducerande arbete. Dessa utbildningar finansieras i huvudsak från anslaget 7:4 *Skydd mot olyckor*. Kostnaderna uppgick till ca 27 miljoner kronor.

De sektorsövergripande krisberedskapsövningarna samt katastrofmedicinsk utbildning för viss hälso- och sjukvårdspersonal, har finansierats via anslaget 7:5 *Krisberedskap*. Kostnaderna uppgick under 2007 till ca 150 miljoner kronor.

Utvärderingarna av genomförda övningar och utbildningar visar att utbildningsmålen uppnåtts och att krishanteringsförmågan stärkts i samhället. En ökad efterfrågan på utbildningar inom hela krisberedskapsområdet har också noterats.

Inriktning

Regeringen anser att övnings- och utbildningsverksamheten bör fortsätta att prioriteras då den har central betydelse för den fortsatta utvecklingen av samhällets krisberedskapsförmåga. Utbildnings- och övningsverksamheten bör ordnas så att områdena skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och internationell verksamhet knyts närmare varandra i syfte att förbättra och utveckla den samordning och samverkan som krisberedskapen kräver. Andra aktörer, såsom näringslivet, frivilliga och enskilda, bör i ökad utsträckning beredas möjlighet att delta i övningar och utbildningar. Kunskapen om hur övningar planeras, genomförs och följs upp bör också utvecklas.

Sverige bör även fortsätta att aktivt delta i utvecklingen av den europeiska och internationella övnings- och utbildningsverksamheten.

5.5.4.2 Forskning och utveckling

Resultatanalys

Målet med att bedriva forskning och utveckling inom området Samhällets krisberedskap är bl.a. att stärka och öka den gemensamma kunskapsbilden inom området. Sektorsövergripande forskning är därför viktig.

Ett exempel på sådan forskning är det nationella programmet för säkerhetsforskning som Krisberedskapsmyndigheten stödjer. Forskningen syftar till att förstärka olika förmågor i samhället samt att hantera hot mot, eller störningar av, samhällets säkerhet. I EU:s sjunde ramprogram för forskning ingår för första gången ett särskilt delprogram för säkerhetsforskning. Myndigheterna bör fortsätta att aktivt arbeta med programmet och delta i utvecklingen av området inför EU:s nästa ramprogram.

I april 2007 undertecknades ett forsknings- och utvecklingsavtal mellan Sverige och USA. Samarbetet bedöms som strategiskt viktigt, både för Sverige och i ett europeiskt sammanhang. Det övergripande syftet med programmet är att stärka samhällets förmåga att förebygga sårbarheter samt att motstå hot och risker. Sammanlagt finansierade Krisberedskapsmyndigheten forskning för ca 126 miljoner kronor under 2007 från anslaget

7:5 *Krisberedskap*. Bidragen för att finansiera forskning, främst säkerhetsforskning, har ökat.

Forskning som syftar till att förebygga olyckor och att höja samhällets förmåga att hantera olyckor har genomförts under året. Totalt har ca 30 forskningsprojekt bedrivits inom ramen för anslaget 7:4 *Skydd mot olyckor*.

Den samlade forskningen har enligt regeringens bedömning bidragit till att förbättra den gemensamma kunskapsbilden och stärka förmågan i samhället.

Den 5 maj 2008 överlämnade de konsortier som, på uppdrag av Verket för innovationssystem (VINNOVA), har gjort studier av m/s Estonias sjunkförlopp sina rapporter. Båda konsortiernas redogörelser av sjunkförloppet är i stort sett samstämmiga med det som beskrevs i den internationella haverikommissionens rapport (JAIC).

Inriktning

Stödet till det nationella säkerhetsforskningsprogrammet bör fortsätta. Arbetet med att genomföra delprogrammet för säkerhetsforskning i EU:s sjunde ramforskningsprogram bör även det fortsätta. Det är angeläget att det svenska deltagandet i internationella säkerhetsforskningssamarbeten utvecklas. Inriktningen bör vara att samverka mellan nationella och internationella säkerhetsforskningssamarbeten förbättras. Möjligheten att samfinansiera forskningen med internationella aktörer bör prövas.

Samarbetet med USA bör vidare ges fortsatt prioritet inom säkerhetsforskningsområdet.

5.5.4.3 Risk- och sårbarhetsanalys

Resultatanalys

Myndigheters, kommuners och landstings arbete med risk- och sårbarhetsanalyser har utvecklats och förbättrats under 2007. Analyserna syftar till att identifiera brister och ge underlag för vilka åtgärder som bör vidtas för att stärka aktörernas egen och samhällets samlade krisberedskap.

Regeringen anser att arbetet behöver utvecklas ytterligare för att nå upp till regeringens krav på ett tydligt beslutsunderlag och en

samlad bedömning av samhällets förmåga att motstå och hantera kriser.

Inriktning

Regeringen har i prop. 2007/08:92 Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull redovisat att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör ges möjlighet att utfärda föreskrifter för arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser. Det är viktigt att berörda aktörer gör analyser då de utgör ett viktigt beslutsunderlag för regeringen. Informationssäkerheten bör vara en integrerad del av analyserna.

Regeringskansliets förmåga att värdera och analysera risk- och sårbarhetsanalyserna bör fortsätta att utvecklas och förbättras.

5.5.4.4 Förmåga att lära och återföra kunskap

Resultatanalys

Att ständigt lära av kriser som har inträffat är viktigt för utvecklingen av förmågan inom krisberedskapsområdet. Erfarenhetsåterföring har skett genom att samla, sammanställa, analysera, förmedla och återföra kunskap om kriser, olyckor, tillbud och skador.

De förändringar som under senare år har skett när det gäller säkerhetspolitiken, försvarspolitiken, krisberedskapen och skyddet mot olyckor behöver kommuniceras med allmänheten. Styrelsen för psykologiskt försvar har tagit fram en rapport med förslag till övergripande inriktning för sådan information, som bör kunna ligga till grund för det fortsatta arbetet.

Erfarenheterna av arbetet med att stödja personer med hemvist i Sverige som drabbades av flodvågskatastrofen i Asien i december 2004 har använts i arbetet med att ta fram en manual för utformning av en förstärkt organisation inom t.ex. Utrikesdepartementet för att möta drabbade efter en kris. Nätverket av personer som var verksamma inom det Nationella rådet och dess kansli har upprätthållits. Genom detta har kunskaperna och erfarenheterna från flodvågskatastrofen bibehållits. Arbetet har finansierats från anslaget 7:8 *Styrelsen för psykologiskt försvar*.

Inriktning

Krisberedskapsarbetet är en lärande verksamhet som genererar kunskap och insikt genom

att erfarenheter av övade eller inträffade händelser tillvaratas. Rutinerna för uppföljning och utvärdering bör stärkas. Arbetet med den övergripande inriktningen för information till allmänheten om säkerhetspolitik, försvarspolitik, krisberedskap och skydd mot olyckor bör fokuseras på kunskapsuppbyggande och förebyggande information.

Förmågan att kunna stödja personer med hemvist i Sverige som drabbats av en större katastrof utomlands bör upprätthållas.

5.5.5 Samhällsviktig verksamhet

Resultatanalys

Målet med verksamheten är att säkerställa en robusthet i samhällsviktig verksamhet för att kunna motstå och hantera såväl olyckor som allvarliga händelser och störningar i samhället.

Krisberedskapsmyndigheten påbörjade under hösten 2007 ett utvecklingsarbete med att identifiera grundläggande säkerhetsnivåer inom ett urval av samhällsviktiga verksamheter. Med grundläggande säkerhetsnivåer menas krav på miniminivåer för att kunna upprätthålla funktionaliteten i samhällsviktig verksamhet. Grundläggande säkerhetsnivåer kan fastställas på olika sätt. Regeringen anser dock att det primärt åligger ansvarig aktör att identifiera grundläggande förmåga och fastslå nivåerna.

Under 2007 har flera av de samverkansansvariga myndigheterna genomfört satsningar i syfte att öka kunskapen om hot och risker som kan påverka krisberedskapsförmågan ur ett sektorsövergripande perspektiv. Myndigheterna har även ökat kunskapen om hur den egna verksamheten är beroende av och påverkar annan samhällsviktig verksamhet.

Satsningar på systemåtgärder som stärker tekniska, mediala och finansiella infrastrukturer har under året genomförts. Både privata och offentliga investeringar i robusthet har genomförts inom flera samhällsviktiga områden och har bidragit till en ökad krisberedskapsförmåga.

Sverige har även deltagit i utvecklingen av ett EG-direktiv för identifiering och skydd av kritisk infrastruktur. Detta rättsinstrument är en del i arbetet med att stödja kunskapsförmedlingen mellan medlemsstaterna. En politisk överenskommelse mellan medlemsstaterna kring ett direktiv, som avser transport-

och energisektorerna, nåddes i juni 2008. Regeringen är positiv till att EU tar fram en politik för att stödja arbetet med att stärka robustheten i samhällsviktiga verksamheter och kritiska infrastrukturer. Regeringen anser dock att ansvaret för att skydda den kritiska infrastrukturen primärt åvilar respektive stat. Arbetet i Sverige kan t.ex. ske inom ramen för det arbete som olika svenska myndigheter redan bedriver.

De IT-attacker som Estland utsattes för våren 2007 har analyserats och en bedömning om erfarenheter och slutsatser för Sveriges del har genomförts. En handlingsplan för informationssäkerhet har tagits fram av Krisberedskapsmyndigheten.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå störningar har förbättrats under 2007 genom de åtgärder som genomförts. Dessa åtgärder har bl.a. finansierats via anslaget 7:5 *Krisberedskap*. Till myndigheter inom samverkansområdet teknisk infrastruktur fördelades ca 500 miljoner kronor från anslaget 7:5 *Krisberedskap* under 2007, inklusive de avgiftsfinansierade verksamheterna inom Post- och telestyrelsen och Svenska kraftnät. Av dessa medel förbrukades 98 procent under 2007.

Inriktning

I dagens samhälle är många verksamheter ömsesidigt beroende av varandra för sin funktionalitet. Därför är det viktigt att samhällets olika infrastrukturer är robusta. De aktörer som äger eller förvaltar samhällsviktig infrastruktur har enligt ansvarsprincipen ett ansvar för att det i grundstrukturen byggs in en robusthet. Regeringen anser att det är viktigt att privata aktörer i större utsträckning involveras i arbetet med att t.ex. minska samhällets sårbarhet genom att delta i myndigheternas planeringsprocesser. Exempel på sådan samverkan är det arbete som Krisberedskapsmyndigheten idag bedriver genom Rådet för näringslivs-samverkan samt Post- och telestyrelsens olika samarbetsprojekt med näringsliv och övrig offentlig sektor, t.ex. NTSG (Nationella Tele-samverkansgruppen). Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör fortsätta att utveckla detta arbete. Utöver detta finns flera andra samverkansformer mellan det privata

och offentliga inom t. ex. finanssektorn och el- och teleområdet.

Arbetet med att identifiera grundläggande säkerhetsnivåer och rimliga förmågekrav för samhällsviktig verksamhet bör fortsätta. Detta arbete bör bedrivas i nära samverkan med privata aktörer.

En god informationssäkerhet är en förutsättning för att kunna förhindra och hantera störningar i samhällsviktig verksamhet. Regeringen anser att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör hålla samman och utveckla det nationella informationssäkerhetsarbetet. Regeringen avser att ge myndigheten föreskriftsrätt avseende IT-säkerhet. Respektive myndighet ska sedan ansvara för hur arbetet bedrivs och hur säkerhetsnivåerna uppnås. Säkerhetspolisens och andra myndigheters ansvar för tillsyn, rådgivning och samråd avseende samhällsviktig verksamhet påverkas inte av den nya myndighetens föreskriftsrätt.

5.5.6 Räddningsinsatser

Resultatanalys

Målet är att bidra till att konsekvenserna i samband med en olycka minimeras genom att samhället har förmåga att bedriva effektiva räddningsinsatser.

Förmågan att hantera översvämningar, skogsbränder och stormar i stor skala är i huvudsak god men brister finns. Gränssättande faktorer som påverkar räddningstjänstens förmåga att hantera allvarliga störningar är bl.a. möjligheten till att upprätta och behålla en korrekt lägesbild, ledningskapacitet och ut-hållighet i ledningsorganisationen. Förmågan att leda den egna verksamheten på lokal nivå har förbättrats, bl.a. med hjälp av medel från anslaget 7:5 *Krisberedskap*. Statens räddningsverk har medverkat till att utveckla skogsbrandsprognoserna som ger ett bättre stöd till kommunerna. Skogsbrandflyg har genomförts i landet för en kostnad av ungefär 2 miljoner kronor under 2007. Statens räddningsverk har vidare inlett ett arbete med att följa upp och utvärdera effekterna av skogsbrandflyget. Direktivet 2007/60/EG om beredskapen mot översvämningar trädde i kraft i november 2007 och ska vara implementerat i november 2009. Syftet är att minska riskerna för och följderna av översvämningar. Regeringen har inlett ett

arbete med att implementera direktivet i den svenska lagstiftningen.

Inom Statens räddningsverk finns en stödstyrka som har till uppgift att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då personer med hemvist i Sverige drabbas till följd av en allvarlig olycka eller katastrof i utlandet. Utbildning och övning har genomförts med personal från både myndigheter och organisationer. Sammantaget finns 190 utbildade, övade och testade personer som ingår i styrkan. Den operativa förmågan för stödstyrkan bedöms vara god. Stödstyrkan har samarbetat med Utrikesdepartementets konsulära snabbinsatsstyrka.

Den 1 september 2008 trädde lagen (2008:552) om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands i kraft (prop. 2007/08:138, 2007/08:SoU18, rskr. 2007/08:227). Lagen ger landstingen befogenheter att under vissa förutsättningar bedriva hälso- och sjukvård utomlands, vid insatser till stöd för utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då många människor med hemvist i Sverige drabbas av en allvarlig olycka eller katastrof i utlandet. Beslut om att inleda eller avsluta insatser enligt den nya lagen fattas av Statens räddningsverk och fr.o.m. 2009 av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Katastrofmedicinska insatser kommer att utgöra en del av de samordnade svenska insatserna utomlands.

Regeringen fattade under 2008 beslut om att anmäla s.k. moduler. Moduler innebär fördefinierade sammansättningar av kompetenser och materiel som ska kunna sättas in vid katastrofinsatser såväl inom som utom EU. Sverige bidrar genom detta arbete på ett konkret sätt till att stärka EU:s insatskapacitet vid olika katastrofer.

Det operativa krishanteringsorganet *Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre* (EADRCC) - inom ramen för Nato/EAPR agerar i händelse av naturkatastrofer, tekniska katastrofer och CBRN-attacker. Sverige har under 2007 aktivt bidragit till centrets verksamhet, t.ex. genom att ställa personal till förfogande.

Östersjösamarbetet och det nordiska samarbetet inom räddningstjänst har fördjupats. Statens räddningsverk har fortsatt att utveckla det internationella arbetet med kapacitets-

uppbyggnad i områden med hög risk för naturkatastrofer.

Under 2007 genomförde Statens räddningsverk 110 bistånds- och räddningsinsatser i sammanlagt 26 länder. Efterfrågan på sådana insatser har varit stor. Internationella räddnings- och biståndsinsatser redovisas vidare under utgiftsområde 7 *Internationellt bistånd*.

Inriktning

Beredskapen mot översvämningar är något som prioriteras av EU. I november 2007 trädde direktivet 2007/60 EG om bedömning och hantering av översvämningrisker i kraft. Regeringen har inlett ett arbete med att införa direktivet i den svenska lagstiftningen. Målet är att direktivet ska vara implementerat senast november 2009.

Förmågan att operativt använda civila resurser i insatser inom EU eller internationellt bör fortsatt utvecklas. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap kommer att ha i uppgift att ytterligare utveckla den operativa förmågan. En samlad och integrerad syn på krisberedskap ska råda, oavsett vilken typ av insats som ska genomföras. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör fortsätta utveckla rådande verksamhet kring katastrofhantering ur ett helhetsperspektiv. Det innebär att arbeta med förebyggande verksamhet och ökad beredskap, en operativ förmåga samt en förmåga till tidig återuppbyggnad efter en katastrof. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps breda mandat och kompetens innebär utökade möjligheter att framgångsrikt hantera alla katastrofhanteringsfaserna såväl nationellt som internationellt. Myndigheten bör samarbeta och samverka med andra länder och internationella aktörer i syfte att både utveckla den svenska krisberedskapen och att dela med sig av kunskap och erfarenhet. En god förmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då många svenska medborgare eller andra personer med hemvist i Sverige drabbas till följd av en allvarlig olycka eller katastrof i utlandet bör upprätthållas.

De biståndsfinansierade insatserna ska fortsatt styras av relevanta biståndspolitiska styrinstrument och Sveriges politik för humanitär bistånd (Skr. 2004/05:52) samt vara i enlighet med OECD/DAC:s riktlinjer för vad som kan klassificeras som bistånd.

Sverige bör fortsatt ha god förmåga att genomföra och stödja humanitära insatser samt kapacitetsutvecklande insatser med syfte att stärka andra länders egen förmåga att hantera katastrofer, stödja tidig återuppbyggnad samt stödja civila insatser för konflikthantering. Insatserna bör genomföras i nära dialog och samverka med andra berörda myndigheter, EU, internationella organisationer och andra organ, som FN och Internationella Röda Korset.

5.5.7 Miljöräddningstjänst

Resultatanalys

Beredskapen för att kunna hantera en oljeolycka är central för hela Kustbevakningens verksamhet. Beredskapen att ständigt kunna påbörja och leda oljebekämpningsinsatser till sjöss är i stora delar av landet god. Bemanningen i Kustbevakningens ledningscentraler samt räddningsledare och miljöskyddsartyg i ständig beredskap säkerställer detta.

Sverige har under året stärkt sin förmåga att bekämpa oljeutsläpp, bl.a. genom att fortsatt kvalitetsutveckla system för oljedriftsprognoser, materielutveckla förmågan att lokalisera olja på havsytan under mörker och genom ny- och repetitionsutbildning av räddningsdykare.

Sverige har även samverkansavtal med andra länder om miljöräddningstjänst och har deltagit i övningar inom ramen för dessa samverkansavtal för att säkerställa att rutiner och kontaktvägar fungerar mellan länderna.

Verksamheten finansierades i huvudsak via anslaget 7:1 *Kustbevakningen*.

Inriktning

Kustbevakningen bör även fortsättningsvis ha en ständig beredskap för att kunna påbörja och leda miljöräddningstjänst till sjöss samt för att tidigt kunna bekämpa utsläpp. Bekämpningsinsatserna bör påtagligt bidra till att minimera konsekvenserna av olyckor, t.ex. vad gäller vattenmiljön och strandzonen. Ökningen av oljetransporterna på Östersjön förväntas fortsätta ytterligare kommande år. Då Östersjön är ett mycket känsligt hav är det även viktigt att Sverige fortsätter att utveckla förmågan att hantera olyckor till sjöss med allvarliga ut-

släpp som följd. EU:s förmåga på området är under utveckling.

5.5.8 Krishanteringsförmåga på lokal, regional och central nivå

Resultatanalys

Måluppfyllelsen avseende kommunernas krisberedskapsförmåga ökar nu för första gången sedan kommunöverenskommelsen upprättades 2004. Resultatet av Krisberedskapsmyndighetens uppföljning visar bl.a. att de flesta kommuner främst har satsat sina resurser på risk- och sårbarhetsanalyser. Genom satsning på detta läggs kunskapsgrunden för vidare åtgärder med avsikt att öka krishanteringsförmågan samt för att minska den tekniska sårbarheten i kommunens verksamhet.

Den kommunala räddningstjänstens operativa ledningsförmåga har förbättrats, exempelvis har fyra räddningscentraler färdigställts under 2007. Räddningscentralerna utgör stommen i de ledningssystem som den kommunala räddningstjänsten behöver för att kunna leda och samordna verksamheten och för att minska konsekvenserna av olyckor.

År 2007 var det andra året som landstingen fick ersättning enligt lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. En uppföljning av landstingen visar bland annat att det finns ett behov av regionala och centrala utbildningar för landstingen i bl.a. övningsmetod, kriskommunikation och tekniska analyser. Samarbetsformer mellan i första hand kommuner och frivilliga försvarsorganisationer har fortsatt utvecklats, främst genom fortsatt etablering av frivilliga resursgrupper. Detta har ökat möjligheterna för enskilda att medverka i samhällets krishantering. Regeringens bedömning är att beredskapen och förmågan att hantera extraordinära händelser i samhället i fredstid har höjts hos de kommuner som har bildat frivilliga resursgrupper, främst genom den omedelbara förmåga och den ökade uthållighet som frivilliga kan bidra med till en kommuns beredskapsorganisation. Genomförda åtgärder har finansierats med anslaget 7:5 *Krisberedskap* och anslaget 6:8 *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret*.

Regeringen konstaterar att myndigheterna har uppnått huvuddelen av de mål som har tagits fram för den verksamhet som finansierades med anslaget 7:5 *Krisberedskap* under 2007.

Länsstyrelserna och kommunerna har fått stöd från Statens räddningsverk för att ta fram externa planer för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, s.k. Sevesoverksamhet.

Cirka 40 miljoner kronor har betalats genom anslaget 7:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* till 16 kommuner för förebyggande åtgärder för naturolyckor inom bebyggda områden. Under 2007 betalades sammanlagt ca 21 miljoner kronor ut till kommuner som ersättning för räddningstjänstkostnader från anslaget 7:3 *Ersättning från räddningstjänst*.

För att förbättra samhällets krishanteringsförmåga har regeringen även beslutat att ett stort antal myndigheter ska ha en tjänsteman i beredskap. Tjänstemannens uppgift är att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid allvarliga kriser. Ett särskilt nätverk har bildats som syftar till att skapa en gemensam värdegrund och utökade möjligheter till tidiga kontakter. Under 2007 har rutinerna för förvarningskonferenser formaliserats. Genom konferenserna har myndigheternas krisledningsförmåga och förmågan att kommunicera information till andra aktörer, allmänhet och media förbättrats. Funktionen tjänsteman i beredskap finansieras bl.a. av respektive myndighet medan nätverksarbetet och förvarningskonferenserna finansieras från anslaget 7:5 *Krisberedskap*.

I Regeringskansliet pågår ett arbete med att utveckla krishanteringsförmågan när det gäller att fungera som regeringens stabsorgan. Bland annat har en nationell krishanteringsfunktion, Kansliet för krishantering, inrättats i Statsrådsberedningen. I syfte att skapa en väl fungerande krishantering på den nationella nivån är det viktigt med ett nära samarbete mellan Förvarsdepartementet, Kansliet för krishantering och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Inriktning

Förmågan att begära och ta emot internationell hjälp är viktigt för att klara omfattande kriser i landet. Regeringen avser därför att göra

en översyn av regelverket som styr möjligheterna att ta emot internationellt stöd. I översynen bör även ingå att undersöka möjligheterna att undanröja eventuella hinder för mottagandet av internationellt stöd.

Försvarsmaktens möjligheter att stödja civila aktörer inom krishantering är betydelsefull. Därvid bör även ingå att belysa om det finns möjlighet att ytterligare förbättra samverkan mellan civila och militära aktörer vid en kris.

De frivilliga försvarsorganisationernas insatser är av stor betydelse vid krishantering. Det är därför angeläget att frivilligarbetet fortsatt stimuleras och att de frivilliga försvarsorganisationerna ges förutsättningar att ytterligare utveckla och koncentrera verksamheterna i syfte att ta tillvara enskildas engagemang och bidra till samhällets beredskap.

5.5.9 Rakel och information till allmänheten

Resultatanalys

Det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel underlättar avsevärt den kommunikation och samordning som krävs inom och mellan organisationer, såväl i det dagliga arbetet som vid större olyckor och kriser. Med organisationer avses statliga myndigheter, kommuner, landsting och kommersiella aktörer som till exempel elleverantörer och elnätsföretag.

Utbyggnaden av Rakel är försenad till följd av tidigare problem med upphandling av systemet och att systemet inte levererats i avtalad takt. Under 2007 har etapp två och tre av Rakelsystemet tagits i drift. Användaranslutningen till systemet har gått långsammare än beräknat och regeringen har därför frånt och med 2008 förändrat finansieringsmodellen. Modellen beskrivs i budgetpropositionen 2007/08:1 och har medfört att mer av Rakelsystemets driftkostnader kan finansieras via avgiftsintäkter under uppbyggnadsperioden. Som ett ytterligare led i att öka anslutningsgraden har regeringen beslutat att kommunerna och landstingen bör kunna betala en avgift per abonnemang eller, i likhet med myndigheterna, betala en fast anslutningsavgift som medger valfritt antal anslutna enheter. Under januari 2007 drabbades samhället hårt av stormen Per och Rakelsystemet slogs till viss del

ut. Med utgångspunkt i de erfarenheter som stormen gav, har åtgärdsförslag i syfte att ytterligare förstärka systemets robusthet tagits fram. Huvuddelen av förslagen innebär en förstärkning av elförsörjningen till basstationerna. Utbyggnaden av Rakel finansieras genom anslaget 7:6 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*. Utfallet på anslaget under 2007 uppgick till ca 330 miljoner kronor vilket inkluderar både kostnader för uppbyggnad och drift av Rakelsystemet.

Regeringen har låtit utvärdera varnings- och informationssystemet viktigt meddelande till allmänheten (VMA) med avsikt att bredda och förbättra systemets funktion.

Inriktning

Förmågan att varna, vägleda och informera allmänheten vid allvarliga situationer som hotar människors liv, hälsa, egendom och miljö bör stärkas. Detta bör ske genom en stegvis utveckling av systemen för varnings- och informationsmeddelanden i radio, TV och webbportaler samt via mobiltelefon. Kompletterande telefon- och informationstjänster för allmänheten bör inrättas.

Regeringen avser att låta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i samverkan med berörda organisationer utarbeta förslag på hur kompletterande telefon- och informationstjänster kan implementeras inom de närmaste två åren.

Anslutningen till det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel bör stimuleras. För att öka anslutningsgraden till Rakelsystemet bör marknadsföringen och anslutningsarbetet förbättras. Uppdragen kvarstår till Socialstyrelsen, Svenska kraftnät och Strålsäkerhetsmyndigheten att främja anslutningen hos kommuner, landsting, elnätsföretag och elproducenter. SOS Alarm bör kunna tillhandahålla landstäckande radiokommunikation i Rakelsystemet i takt med att detta byggs ut. Enligt avtalet finansierar staten det analoga systemet som upprätthålls av SOS Alarm. I takt med att Rakelsystemet byggs ut minskar behovet av det analoga systemet. Statens stöd till nuvarande analoga radiosystem, bör således avvecklas i takt med Rakelsystemets uppbyggnad. Statens bidrag till det analoga nätet bör såvitt avser de områden som täcks av etapp 1–3 därför upphöra i och med utgången av 2011. Regeringen avser att återkomma till

riksdagen med uppgift om när stödet för övriga områden bör upphöra.

Regeringen avser att genomföra en extern utvärdering vilken bl.a. kan ligga till grund för en fortsatt kostnadseffektiv utveckling av systemet och för kostnadsfördelning mellan statliga myndigheter under uppbyggnadsperioden. Översynen ska vara klar senast den 1 maj 2009.

5.5.10 Kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker (CBRN)

Resultatanalys

Den operativa förmågan vid en större CBRN-händelse bör utvecklas. Exempelvis förmågan att leda och samordna de insatser som krävs för att förebygga, förhindra och begränsa spridning av farliga ämnen vid en större CBRN-händelse.

Expertberedskapen och samverkan inom CBRN-området har förstärkts genom utbildningar, övningar och analyser. Personal på kärntekniska anläggningar, CBRN-specialister inom polisen samt hälso- och sjukvårdspersonal har, genom medel från anslaget 7:5 *Krisberedskap* övats och utbildats.

Kontakterna med övriga nordiska länder har utvecklats och diskussioner har förts med EU:s gemensamma referenslaboratorium för diagnostik om luftburet influensavirus.

Flertalet materielinvesteringar har gjorts inom området. Bland annat har mät- och provtagningsutrustning för nukleära och radiologiska händelser, skyddsutrustning för CBRN-specialister inom polis och räddningstjänst samt specialutrustade transportfordon anskaffats.

Genom vidtagna åtgärder bedömer regeringen att förmågan har förbättrats.

Inriktning

Samordningen av forsknings- och tekniksamarbetet mellan militära och civila aktörer bör stärkas inom CBRN-området. Sådana områden där det finns behov av ökad samordning bör identifieras. Sverige kommer aktivt att delta i den utveckling av området som inletts inom EU.

Slutsatserna i Riksrevisionens rapport Beredskapen för kärnkraftsolyckor (RiR 2007:4) bör beaktas i det förebyggande arbetet mot

kärnkraftsolyckor. Säkerheten inom och utanför de kärntekniska anläggningarna bör prioriteras.

5.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelser utan invändning för Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk, Kustbevakningen och Styrelsen för psykologiskt försvar samt gör bedömningen att dessa årsredovisningar i allt väsentligt är rättvisande. För de myndigheter som vidtagit åtgärder med medel från anslaget 7:5 *Krisberedskap* utgör denna verksamhet endast en del av myndigheternas totala verksamhet. Riksrevisionens iakttagelser för dessa kommenteras i respektive berört utgiftsområde.

5.6.1 Riksrevisionens granskning av krisberedskapen

Riksrevisionen har under 2007 och 2008 genomfört ett antal granskningar rörande regeringens krishantering och dess styrning av samhällets krisberedskap. Granskningen har redovisats i åtta rapporter. I det följande redovisas ett kort referat av rapporterna samt vissa av de åtgärder regeringen vidtagit med anledning av dessa. Rapporterna kommenteras utförligare i respektive berört utgiftsområde.

5.6.1.1 Beredskapen för kärnkraftsolyckor (RiR 2007:4)

I rapporten bedömer Riksrevisionen att ansvariga myndigheter inte har säkerställt en god beredskap för att hantera konsekvenserna av en olycka i ett svenskt kärnkraftverk. Vidare bedömer Riksrevisionen att de mål och krav som riksdag och regering har satt upp för beredskapen för en kärnkraftsolycka delvis är otydliga.

Samarbetet inom Regeringskansliet har under 2007-2008 intensifierats för att identifiera och tydliggöra de mål och krav som regeringen ställer på beredskapen för kärnkraftsolyckor. Regeringen har under 2007 uppdragit åt Statens strålskyddsinstitut att i samråd med Sta-

tens räddningsverk och berörda länsstyrelser redovisa faktiska kostnader som Statens räddningsverk och länsstyrelserna har haft för beredskap för kärnkraftolyckor mellan 2004-2006, samt förslag till avgifter för åren 2008-2010.

Regeringen avser uppdra åt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att redovisa vidtagna åtgärder mot bakgrund av rapporten ”Den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära nödsituationer 2015”. I propositionen Stärkt krisberedskap för säkerhets skull (prop. 2007/08:92) anger regeringen att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska ansvara för att samordna och inrikta beredskapsarbetet för kärnkraftsolyckor.

5.6.1.2 Säkerheten vid vattenkraftdammar (RiR 2007:9)

Riksrevisionen har granskat de statliga insatserna för dammsäkerhet. Det förekommer enligt Riksrevisionen problem och brister i arbetet med dammsäkerhet. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ta initiativ till en översyn av de statliga insatserna. En sådan översyn bör pröva om nuvarande system, som i hög utsträckning vilar på att dammägarna själva preciserar nivån på och omfattningen av säkerhetsarbetet, svarar mot de krav på säkerhet som samhället ställer i dag.

Regeringen har beslutat att ge Svenska kraftnät i uppdrag att utreda de statliga insatserna för dammsäkerhet.

5.6.1.3 Statens insatser för att hantera omfattande elavbrott (RiR 2007:17)

Riksrevisionen har granskat delar av underlaget för dimensioneringen av det svenska stamnätet för elöverföring samt statens förmåga att hantera omfattande elavbrott. Riksrevisionen anser att regeringen inte har underlag för att kunna bedöma om vidtagna åtgärder är tillräckliga för att förebygga omfattande elavbrott. Enligt Riksrevisionen har regeringen inte heller ett tillräckligt underlag för att kunna bedöma stamnätets dimensionering i relation till risken för ett omfattande elavbrott.

Regeringen har bl.a. beslutat att utreda Svenska kraftnäts befogenheter relativt bran-

schen vid svåra påfrestningar i elsystemet. Vidare har regeringen säkerställt att det tas fram ett underlag om stamnätets dimensionering är rimlig relativt de kostnader som samhället kan drabbas av i händelse av svåra påfrestningar.

5.6.1.4 Krisberedskap i betalningssystemet RiR (2007:28)

Riksrevisionen har granskat krisberedskapen mot tekniska hot och risker i det centrala betalningssystemet. Riksrevisionen bedömer att statens åtgärder för att förebygga och hantera allvarliga tekniska störningar i betalningssystemet inte är tillräckliga. Förmågan att hantera en allvarlig kris inom området bedöms vara bristfällig.

Regeringen ser allvarligt på Riksrevisionens kritik och anser att det centrala betalningssystemets robusthet bör stärkas ytterligare.

Frågorna om det övergripande ansvaret för krisberedskap i betalningssystemet, samt hur de grundläggande kraven på uthållighet och säkerhet i systemet ska regleras bereds för närvarande i Regeringskansliet.

5.6.1.5 Pandemier – hantering av hot mot människors hälsa (RiR 2008:1)

Riksrevisionen har granskat om regeringen och ansvariga statliga myndigheter säkerställer en god beredskap för att hantera ett utbrott av en pandemisk influensa. Riksrevisionens samlade bedömning är att regeringen och ansvariga statliga myndigheter inte har säkerställt en god beredskap för hantering av ett pandemiutbrott.

Regeringen har fortsatt arbetet med att stärka beredskapen bl.a. genom inköp av antivirala läkemedel och säkrad vaccintillgång genom en s.k. pandemigaranti. Särskilda medel har även tilldelats Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet för beredskapsåtgärder.

5.6.1.6 Dricksvattenförsörjning – beredskap för stora kriser (RiR 2008:8)

Riksrevisionen har granskat om regeringen och ansvariga myndigheter kan hantera kriser inom dricksvattenförsörjningen. Dricksvatten-

försörjning är ett kommunalt ansvar men myndigheternas hjälp och insatser kan bli avgörande om en allvarlig kris skulle inträffa. Riksrevisionen anser att det finns ett utrymme att stärka och förbättra de statliga insatserna bl.a. när det gäller kontroll av råvattenkvaliteten och att tillgängliggöra statlig förstärkningsmateriel.

Regeringen avser att analysera vilka ytterligare åtgärder som behövs för att skapa tillräckliga förutsättningar för att allvarliga kriser inom dricksvattenförsörjningen ska kunna hanteras.

5.6.1.7 Regeringens styrning av informationssäkerhetsarbetet i den statliga förvaltningen (RiR 2007:10)

Riksrevisionen har granskat regeringens styrning av informationssäkerhetsarbetet i den statliga förvaltningen. Granskningen har genomförts mot bakgrund av de problem som framkommit i Riksrevisionens tidigare granskningar av elva myndigheters informationssäkerhetsarbete. De visade att skyddet av myndigheternas IT-system inte varit tillräckligt. Granskningen visar att regeringen inte har följt upp myndighetsledningarnas styrning och kontroll av informationssäkerheten hos myndigheterna. Regeringen har inte heller uttryckt tydliga krav på myndigheternas informationssäkerhetsarbete och inte givit dem tillräckligt stöd i det arbetet.

Regeringen gav i juni 2008 Krisberedskapsmyndigheten i uppdrag att, i samarbete med berörda myndigheter, påbörja förvaltningen av den nationella handlingsplanen för informationssäkerhet. Regeringen anser att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör fortsätta förvalta handlingsplanen. Det innebär bl.a. att ta initiativ till, och lämna förslag till, revideringar av handlingsplanen med utgångspunkt i förändrade behov och förutsättningar. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör även fortsättningsvis lämna en samlad årlig bedömning av samhällets informationssäkerhet till regeringen. Genom att koppla den årliga bedömningen till åtgärdsförslag ges förutsättningar för en mer samlad och fördjupad bild av det nationella informationssäkerhetsarbetet.

5.6.1.8 Regeringen och krisen – regeringens krishantering och styrning av samhällets beredskap för allvarliga samhällskriser (RiR 2008:9)

Riksrevisionen konstaterar att regeringen under de senaste åren har utvecklat krisberedskapens ramar för myndigheter, kommuner och landsting. Riksrevisionen konstaterar även att regeringen har utvecklat sin egen förmåga att snabbt upptäcka kriser, larma, analysera och koordinera åtgärder. Riksrevisionen anser att de brister i regeringens krishantering som framkom år 2005 nu till stor del är åtgärdade. Riksrevisionen bedömer vidare i rapporten att krisberedskapen i Sverige fortfarande har brister och att myndigheterna har en otillräcklig förmåga att hantera sådana händelser om de utvecklas till mycket allvarliga kriser. Riksrevisionen bedömer att flera svagheter i regeringens styrning har medverkat till dessa brister.

Regeringen har under de senaste åren genomfört ett antal åtgärder för att förbättra samhällets krisberedskapsförmåga. Regeringen har i tidigare propositioner redovisat bedömningen att krisberedskapsförmågan i samhället inte är fullgod. Utvecklingen av förmågan är en långsiktig process där åtgärderna måste kopplas till förändringar av risker och sårbarheter i samhället.

För att utveckla styrning av krisberedskapen har regeringen genomfört ett flertal åtgärder. I ett led att underlätta arbetet med bedömningar av krisberedskapen och därigenom utveckla styrningen gav regeringen Krisberedskapsmyndigheten i uppdrag att ta fram indikatorer på krisledningsförmåga, operativ förmåga, samt förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar. Genom att samtliga berörda myndigheter använder dessa indikatorer uppnås en enhetlighet i och jämförbarhet mellan bedömningarna. Genom en samlad och enhetlig bedömning av samhällets krisberedskapsförmåga skapas underlag som bidrar till att utveckla styrningen av krisberedskapen.

Krisberedskapsmyndigheten har vidare, på uppdrag av regeringen, tagit fram mallar för risk- och sårbarhetsanalyser och förmågebedömningar tillsammans med berörda myndigheter. Dessa mallar är en utgångspunkt för det fortsatta arbetet med att utveckla styrningen och uppföljningen av samhällets krisbered-

skap. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska fortsätta att stödja detta arbete. Regeringen avser att låta myndigheten få möjlighet att utfärda föreskrifter för arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser.

Vidare leder Försvarsdepartementet ett departementsövergripande arbete inom Regeringskansliet där samtliga departement inom krisberedskapsområdet är representerade. Arbetet syftar till utveckla Regeringskansliets förmåga att bedöma samhällets krisberedskap. Arbetsgruppen genomför bl.a. gemensam värdering och diskussion av inkomna risk- och sårbarhetsanalyser samt tar gemensamt del av och diskuterar former för uppföljning av analyserna. Under våren 2008 påbörjade Försvarsdepartementet även framtagandet av ett utbildningspaket som syftar till att förbättra förmågan att samla värdera och hantera kriser i samhällets krisberedskap. Utbildningen kommer att genomföras under september till november 2008.

5.7 Budgetförslag

5.7.1 2:1 Kustbevakningen

Tabell 5.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	709 919	Anslags-sparande	75 952
2008	Anslag	858 044 ¹	Utgifts-prognos	833 500
2009	Förslag	922 708		
2010	Beräknat	952 097 ²		
2011	Beräknat	972 908 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 922 708 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 922 708 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Kustbevakningens verksamhet att utföra sjöövervakning och annan kontroll- och tillsynsverksamhet samt räddningstjänst till sjöss. Anslaget används även till Kustbevakningens kostnader för samordning av de civila behoven av sjöövervakning och sjöinformation.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.2 Offentlighetsrättslig verksamhet
Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	17 029			17 029
Prognos 2008	16 000			16 000
Budget 2009	3 000			3 000

Intäkterna avser oljeskadeersättning som påförs fartygsägare för uppkomna oljeskador. Intäkterna för denna inkomsttitel är svåra att prognostisera. För att få ut avgiften krävs ibland att den som vållat skada förs inför domstol, vilket gör att det kan dröja flera år innan statens fordran säkrats.

Mot inkomstiteln redovisas även vattenföroreningsavgifter som redovisas av Tullverket för Kustbevakningens räkning (se vidare utgiftsområde 3, anslaget 1:3 *Tullverket*).

Tabell 5.3 Uppdragsverksamhet
Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007 (varav tjänsteexport)	5 353	5 353	0
Prognos 2008 (varav tjänsteexport)	4 500	4 500	0
Budget 2009 (varav tjänsteexport)	6 000	6 000	0

Kustbevakningen utför uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter samt andra uppdragsgivare och avnämare. Myndigheten får disponera intäkterna.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för 2009–2011 godkänns (tabell 5.4).

Tabell 5.4 Investeringsplan
Miljoner kronor

	Antal	Utfall t.o.m. 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
Investeringar						
Flygplan	3	464	208	0	0	0
Större kombinationsfartyg	3	365	458	344	0	-
Kombinationsfartyg	4	0	90	117	510	333
Övervakningsfartyg	10	0	0	0	30	50
Svävare	3	0	6	6	6	-
Övriga investeringar	-	0	84	80	80	80
Summa investeringar		829	846	547	626	463
Lån		829	846	547	626	463
Summa finansiering		829	846	547	626	463

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har tidigare aviserat att sju kombinationsfartyg ska införskaffas för att uppnå fastställda mål för den operativa förmågan inom miljöredningsområdet.

Den 16 juli 2008 tecknade Kustbevakningen avtal med det tyska varvet Peene Werft för fyra nya kombinationsfartyg av typ 031 med option på ett femte. Det första fartyget i 031-serien ska levereras i april 2011. Stora prisökningar inom varvsindustrin har medfört att Kustbevakningen med de nuvarande ekonomiska ramarna inte kan beställa det antalet fartyg som tidigare har aviserats av regeringen. Regeringen avser att lämna ett uppdrag till Kustbevakningen för att undersöka vilka negativa konsekvenser detta medför för den operativa förmågan i förhållande till gällande målsättning.

Regeringens överväganden

Anslaget har ökat för att dels finansiera utgifter för räntor och amorteringar, dels finansiera utgifter för att bemanna och driva plattformarna enligt investeringsplanen ovan.

Anslaget har minskats med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2009 för att finansiera utökade fiskerikontroller hos Fiskeriverket. Motsvarande belopp har därför beräknats under 23:e utgiftsområdets anslag 1:14 *Fiskeriverket*.

Tabell 5.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	857 244	857 244	857 244
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	15 464	43 260	62 944
Beslut	50 000	51 593	52 720
Förslag/beräknat anslag	922 708	952 097	972 908

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor efter 2009 (tabell 5.7).

Tabell 5.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–
Ingående åtaganden	12 455	11 695	21 695		
Nya åtaganden	5 938	18 000	18 000		
Infriade åtaganden	- 6 698	- 8 000	- 18 000	- 12 000	- 9 695
Utestående åtaganden	11 695	21 695	21 695		
Erhållet/förslaget bemyndigande	25 000	25 000	25 000		

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser bidrag till kommunernas verksamhet att förebygga jordskred och andra naturolyckor för att stimulera sådana åtgärder.

5.7.2 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tabell 5.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	39 850	Anslags-sparande	40
2008	Anslag	39 850 ¹	Utgifts-prognos	39 076
2009	Förslag	39 850		
2010	Beräknat	44 850		
2011	Beräknat	44 850		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att finansiera ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Regeringens överväganden

Regeringen tillsatte den 30 juni 2005 Klimat- och sårbarhetsutredningen (dir. 2005:80). Utredningen hade bl.a. till uppgift att föreslå hur systemet för statliga bidrag till förebyggande åtgärder beträffande översvämningar, ras och skred kan effektiviseras. Utredningen redovisade sitt slutbetänkande till regeringen i oktober 2007. Regeringen har tagit ställning till utredningens bedömningar om översvämningsrisker och förslag till åtgärder samt hur finansieringen av dessa åtgärder ska hanteras. I avvaktan på regeringens ställningstaganden ökades anslaget i statsbudgeten för 2007 engångsvis för åren 2007–2009 med 15 miljoner kronor årligen. År 2010 minskas därför anslaget med motsvarande belopp som istället beräknas under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Anslaget ökas med 20 miljoner kronor 2010 och 2011 med anledning av den kommande klimat- och energipropositionen.

Tabell 5.8 Härlledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	39 850	39 850	39 850
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		5 000	5 000
Förslag/beräknat anslag	39 850	44 850	44 850

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.3 2:3 Ersättning för räddningstjänst

Tabell 5.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	26 267	Anslags-sparande	12 650
2007	Utfall	26 267	Anslags-sparande	12 650
2008	Anslag	21 080 ¹	Utgifts-prognos	21 821
2009	Förslag	21 080		
2010	Beräknat	21 080		
2011	Beräknat	21 080		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Ändamålet med anslaget är att, i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, finansiera vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser, fi-

nansiera insatser för att bekämpa olja m.m. till sjöss samt för utredning av allvarliga olyckor. Anslagets ändamål är även att finansiera de räddningsinsatser som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap kan behöva genomföra till lands i Estland, Lettland och Litauen. Anslaget används även för kostnader i ett initialt skede för räddningstjänstinsatser som lämnats efter förfrågan genom den s.k. Gemenskapsmekanismen inom EU. Den aktör som begärt hjälpen betalar motsvarande belopp till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Under 2007 har 21,3 miljoner kronor från anslaget utbetalats till 17 kommuner som ersättning för räddningstjänstkostnader. Inga ersättningar för sanering efter oljeutsläpp har utbetalats till kommunerna under 2007. 1,6 miljoner kronor har utbetalats till Kustbevakningen under 2007 för deras kostnader i samband med miljöräddningstjänst till sjöss.

Regeringens överväganden

Utfallet på anslaget varierar kraftigt mellan åren. Detta beror på att det är svårt att förutsäga antalet olyckor som kräver räddningsinsatser och konsekvenserna av dessa.

Tabell 5.10 Härlledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	21 080	21 080	21 080
Förslag/beräknat anslag	21 080	21 080	21 080

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.4 2:4 Krisberedskap

Tabell 5.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	1 654 221	Anslags-sparande	109 504
2007	Utfall	1 654 221	Anslags-sparande	109 504
2008	Anslag	1 661 687 ¹	Utgifts-prognos	1 664 555
2009	Förslag	1 530 540		
2010	Beräknat	1 585 548 ²		
2011	Beräknat	1 759 369 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 528 131 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 634 768 tkr i 2009 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera åtgärder för att bibehålla och förbättra samhällets robusthet mot, och förmåga att hantera, svåra påfrestningar. Anslagets ändamål är också att finansiera åtgärder som behöver genomföras i nuvarande omvärldsläge för att säkerställa samhällets beredskap inför ett väpnat angrepp och

åtgärder för att kunna stödja och ta emot stöd från andra länder vid svåra påfrestningar i fred.

Anslagssparandet från 2007 beror främst på att myndigheter och andra organisationer har rekvirerat lägre belopp under året än vad som överenskommits.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Krisberedskapen för 2009–2011 godkänns (tabell 5.12).

Tabell 5.12 Investeringsplan

Tusental kronor

	Total kostnad	Budget 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011-
So Transporter	31 350	30 450	450	450
So Farliga ämnen	212 220	72 620	70 700	68 900
So Geografiskt områdesansvar	11 100	3 700	3 700	3 700
So Skydd, undsättning och vård	28 025	8 910	9 500	9 615
Summa investeringar	282 695	115 680	84 350	82 665
Lån	216 880	73 855	72 410	70 615
Anslag	65 815	41 825	11 940	12 050
Summa finansiering	282 695	115 680	84 350	82 665

Skälen för regeringens förslag: Investeringar under 2009 inom samhällets krisberedskap genomförs inom samtliga samverkansområden. Delar av investeringarna är undantagna från reglerna om lånefinansiering och finansieras i stället med anslag.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred som, inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 850 000 000 kronor efter 2009 (tabell 5.13).

Tabell 5.13 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011-
Utestående åtaganden vid årets början	418 124	647 049	797 200	829 200	
Nya åtaganden	545 171	455 740	460 278		
Infriade åtaganden	- 316 246	- 305 589	- 428 278	- 334 500	- 467 400
Utestående åtaganden vid årets slut	647 049	797 200	829 200		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	563 000	808 000	850 000		

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser verksamhet som bedrivs inom samverkansområdena Teknisk infrastruktur, Transporter, Geografiskt områdesansvar, Skydd, Undsättning och vård samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps forskningsbidrag.

Beredskapsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2009 låta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 500 000 000 kronor.

Regeringen bemyndigas att för 2009 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Låneramen för beredskapsinvesteringar behövs bl.a. för att stärka den nationella beredskapen mot en influensapandemi.

Avgift för elektroniska kommunikationer

Regeringens förslag: Avgiftsuttaget för att finansiera åtgärder för att skydda elektroniska kommunikationer mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid som tas ut i enlighet med lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation fastställs till högst 100 000 000 kronor under 2009.

Skälen för regeringens förslag: Finansieringen av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation sker genom att den som äger allmänna kommunikationsnät av betydelse från allmän synpunkt och som bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation betalar en avgift. Åtgärder som finansieras från anslaget 2:4

Krisberedskap, vilket uppgår till motsvarande belopp som avgiftsuttaget, syftar till att bidra till att säkra de elektroniska kommunikationernas robusthet.

Elberedskapsavgift

Regeringens förslag: Avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, som tas ut i enlighet med elberedskapslagen (1997:288) för att finansiera beredskapsåtgärder som beslutas med stöd av nämnda lag, fastställs till högst 250 000 000 kronor under 2009.

Skälen för regeringens förslag: Finansieringen av åtgärder som genomförs enligt elberedskapslagen (1997:288) sker genom att den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) betalar en avgift. Åtgärderna som finansieras från anslaget 2:4 Krisberedskap, vilket uppgår till motsvarande belopp som avgiftsuttaget, syftar till att tillgodose elförsörjningen i landet vid höjd beredskap. Vid beslut om utformningen av åtgärderna ska även effekterna för beredskapen inför svåra påfrestningar på samhället i fred beaktas.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2008 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har ökats med 17,8 miljoner kronor 2008. Beloppet är hänförligt till medel som för en tidsbegränsad period beräknats under anslaget 2:1 *Kustbevakningen* för att delvis finansiera utgifter för räntor och amorteringar, samt utgifter för att bemanna och driva Kustbevakningens plattformar.

För finansiering av driftstöd till det gemensamma radiokommunikationssystemet Raket har anslaget minskats med 29,5 miljoner kronor 2009 och 32 miljoner kronor 2010. Beloppen beräknas istället under anslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*.

Anslaget har minskats med 50 miljoner kronor som en följd av de samordningsvinster som regeringen bedömt kommer att uppstå inom området.

Anslaget har minskats med 71,8 miljoner kronor fr.o.m. 2009 som istället beräknas un-

der anslaget 2:7 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*.

Tabell 5.14 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	1 636 687	1 636 687	1 636 687
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	27 353	89 877	154 185
Beslut	-61 700	-66 518	45 769
Överföring till/från andra anslag	-71 800	-74 498	-77 273
Förslag/beräknat anslag	1 530 540	1 585 548	1 759 369

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.7.5 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet

Tabell 5.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	330 805	422 674	
2008	Anslag 141 600 ¹		408 905
2009	Förslag 206 000		
2010	Beräknat 211 000		
2011	Beräknat 0		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera utbyggnad, uppbyggnad, drift och förvaltning av ett gemensamt radiokommunikationssystem för skydd och säkerhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.16 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007 (varav tjänsteexport)	22 143	17 050	5 093
Prognos 2008 (varav tjänsteexport)	101 000	258 997	-157 997
Budget 2009 (varav tjänsteexport)	209 706	415 800	-206 094

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta ut avgifter för finansiering av drift och förvaltning av Rakelsystemet. Intäkterna disponeras av myndigheten.

Intäkterna 2009 kan härledas till den överenskomna fördelningen per departement och myndighet samt beräknade intäkter från övriga användare.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 2:5 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet* ingå avtal om ekonomiska åtaganden för att anskaffa infrastrukturen för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel som, inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 110 000 000 kronor efter 2009 (tabell 5.17).

Tabell 5.17 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Prognos 2008	Budget 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011-
Utestående åtaganden vid årets början		306 566	106 566	
Nya åtaganden		40 000		
Infriade åtaganden		- 240 000	- 40 000	- 66 566
Utestående åtaganden vid årets slut	306 566	106 566		
Erhållet/föreslaget bemyndigande		110 000		

Skälen för regeringens förslag: År 2004 bemyndigades regeringen att ingå avtal om ekonomiska åtaganden för att anskaffa infrastrukturen för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel så att behovet av anslagsmedel efter 2004 uppgår till högst 2 126 000 000 kronor. Bemyndigandet avsåg de beräknade investeringar som skulle göras t.o.m. 2008. Regeringen behöver därför ett nytt bemyndigande för 2009 för att kunna ingå avtal om ekonomiska åtaganden.

Regeringens överväganden

Regeringen har i förhållande till 2008 beräknat anslaget enligt följande:

För finansiering av driften av systemet har anslaget ökat med 59 miljoner kronor 2009 och 64 miljoner kronor 2010. Beloppen har tidigare i lika del beräknats under anslagen 2:4 *Krisberedskap* och det tidigare anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser, m.m.*

Tabell 5.18 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och beredskap

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	147 000	147 000	147 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	59 000	64 000	-147 000
Förslag/beräknat anslag	206 000	211 000	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.6 2:6 Ersättning till SOS Alarm AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tabell 5.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	178 000	Anslags-sparande	0
2007				
2008	Anslag	183 400 ¹	Utgifts-prognos	183 400
2009	Förslag	174 000		
2010	Beräknat	174 000		
2011	Beräknat	174 000		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Ändamålet med anslaget är att finansiera ersättning från staten till SOS Alarm Sverige AB enligt avtal.

Regeringens överväganden

Fr.o.m. 2009 minskar anslaget med 4 miljoner kronor på grund av att tidsbegränsade utvecklingsprojekt avslutas. Beloppet beräknas istället under anslaget 2:2 *Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade*, utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Ett nytt avtal med SOS Alarm AB är under förhandling och kan innebära förändrade ersättningsnivåer.

Tabell 5.20 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	178 000	178 000	178 000
Överföring till/från andra anslag	-4 000	-4 000	-4 000
Förslag/beräknat anslag	174 000	174 000	174 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.7 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tabell 5.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	0
2007	Utfall		0
2008	Anslag	0 ¹	0
2009	Förslag	907 490	
2010	Beräknat	935 132 ²	
2011	Beräknat	954 814 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 907 490 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 907 490 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förvaltningskostnader.

Ändamålet med anslaget är att finansiera verksamhet inom räddningstjänstområdet inklusive olycks- och skadeförebyggande åtgärder samt beredskap och indirekta kostnader för internationella räddnings- och katastrofinsatser samt andra internationella insatser inom ramen för EU-samarbetet och NATO/Pff. Vidare finansierar anslaget finansiering för beredskap och indirekta kostnader beträffande Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situa-

tion då många människor med hemvist i Sverige drabbas till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet.

Anslaget används även för bidrag till främjande av den enskilda människans förmåga. Delar av utbildningsverksamheten finansieras från anslaget. Ändamålet med anslaget är även att finansiera ersättning till länsstyrelserna för tillkommande uppgifter med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Anslaget finansierar också den verksamhet som myndigheten genomför inom områdena massmediernas beredskap, kunskapsspridning om säkerhetspolitik och totalförsvaret samt opinionsundersökningar, d.v.s. att följa svensk opinionsutveckling av betydelse för totalförsvaret. Vidare finansierar anslaget vägledande och rådgivande verksamhet för totalförsvarets pliktiga. Anslaget finansierar även drift och vidmakthållande av vissa reservfunktioner inom etermedia.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.22 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	36 528			36 528
Prognos 2008	17 000			17 000
Budget 2009	17 000			17 000

Avgifter som tas ut med stöd av lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor redovisas mot inkomsttitel 2552 Övriga offentligrättsliga avgifter.

Inkomster från oljeskadeersättning enligt sjölagen (1994:1009) redovisas mot inkomsttitel 2713 Vattenföreningssavgifter m.m.

Tabell 5.23 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007 (varav tjänsteexport)			
Prognos 2008 (varav tjänsteexport)	313 500	310 100	3 400
Budget 2009 (varav tjänsteexport)	314 600	312 400	2 200

Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang den avgiftsbelagda verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska bedriva. Myndigheten får åta sig att mot avgift utveckla och förvalta tekniskt stöd åt andra myndigheter samt åt kommuner och landsting.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska vidare utföra uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter och andra uppdragsgivare. Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang bl.a. tjänsteexport en-

ligt tjänsteexportförordningen (1992:192). Myndigheten får disponera intäkterna.

Myndigheten får delta i internationella räddnings- och katastrofinsatser förutsatt att det finns en extern finansiering. Vidare får Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, om verksamheten har anknytning till myndighetens uppgifter, mot avgift tillhandahålla fortbildning, uppdragsutbildning samt konferens- och interntjänster.

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för 2009–2011 godkänns (tabell 5.24).

Tabell 5.24 Investeringsplan

Tusentals kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
Utbildningsanläggningar	9 074	29 157	30 000	30 000	30 000
Övriga förvaltningsinvesteringar	17 195	13 591	24 714	35 371	34 477
Förstärkningsmateriel (internat.+ beredsk.)	21 492	41 500	68 000	67 100	95 100
Rakel anslag (etapp 1-3)	228 291	352 616	53 826	1 820	-
Rakel lån	131 559	237 684	865 743	785 470	56 000
Summa investeringar	407 611	674 548	1 042 283	919 761	215 577
Lån	179 197	321 932	988 457	917 941	215 577
Anslag	228 414	352 616	53 826	1 820	-
Summa finansiering	407 611	674 548	1 042 283	919 761	215 577

Regeringens överväganden

Anslaget har inte tidigare funnits uppfört på statsbudgeten. Medel för ändamålet har till och med budgetåret 2008 beräknats under de tidigare anslagen 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor*, 7:7 *Krisberedskapsmyndigheten* och 7:8 *Styrelsen för psykologiskt försvar*.

I enlighet med vad regeringen angav i prop. 2007/08:92 *Stärkt krisberedskap för säkerhets* skull har det samlade beloppet för de tre tidigare anslagen med anledning av rationaliseringsvinster minskats med 150 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Beloppet beräknas 2009 istället under det nya anslaget 2:8 *Avvecklingsmyndigheten för Statens räddningsverk*, *Krisberedskapsmyndigheten* och *Styrelsen för psykologiskt försvar*.

Regeringen har i förhållande till 2008 i övrigt beräknat anslaget enligt följande.

I syfte att förbättra styrningen av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förvaltning föreslås en renodling av anslaget som därmed har ökats med 115 miljoner kronor. Beloppet har tidigare beräknats under utgiftsområde 7 *Internationellt bistånd*, anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet*.

Anslaget har ökats med 71,8 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Beloppet har till och med budgetåret 2008 beräknats under anslaget 7:5 *Krisberedskap*. Syftet med överföringen av medel är att verksamhet som är att betrakta som myndighetsuppgifter ska finansieras från myndighetens anslag för förvaltningskostnader.

Anslaget har minskat med 3,7 miljoner kronor fr.o.m. 2009 som istället beräknas under anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt*.

Tabell 5.25 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut	724 390	746 455	762 165
Överföring till/från andra anslag	183 100	188 677	192 648
Förslag/beräknat anslag	907 490	935 132	954 814

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.7.8 2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF

Tabell 5.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007			0
2008	Anslag	0 ¹	0
2009	Förslag	150 000	
2010	Beräknat	50 000 ²	
2011	Beräknat	0 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.² Motsvarar 48 522 tkr i 2009 års prislivå.³ Motsvarar 0 tkr i 2009 års prislivå.

Anslaget ska finansiera avvecklingen av Statens räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar.

Regeringens överväganden

Anslaget har inte tidigare funnits uppfört på statsbudgeten. Medel för ändamålet har till och med budgetåret 2008 beräknats under de tidigare anslagen 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor*, 7:7 *Krisberedskapsmyndigheten* och 7:8 *Styrelsen för psykologiskt försvar*.

Tabell 5.27 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF.

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	150 000	50 000	0
Förslag/beräknat anslag	150 000	50 000	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6 Strålsäkerhet

6.1 Omfattning

Området omfattar frågor om strålskydd och kärnsäkerhet. Verksamheten vid Strålsäkerhetsmyndigheten ingår i området. Strålsäker-

hetsmyndigheten bildades den 1 juli 2008 genom sammanläggning av Statens strålskydds-institut och Statens kärnkraftinspektion.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 6

Milljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Strålsäkerhet</i>						
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten		161	158	303	330	345
3:2 Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI		7	7	10	0	0
Summa Strålsäkerhet	0	168	165	313	330	345
2008 34:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	118	55	55	0	0	0
2008 34:2 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader	103	49	48	0	0	0
2008 34:3 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	73	27	29	0	0	0
Summa Äldreanslag	294	131	132	0	0	0

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

6.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen nedan omfattar resultat samt analys och slutsatser för området Strålsäkerhet. Resultatredovisning beträffande miljö-kvalitetsmålet Säker strålmiljö finns under utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård*.

6.3.1 Resultat

Säkerheten vid de svenska reaktorerna upprätthålls på en godtagbar nivå. Det har vid tillsynen inte uppdagats några brister i barriärerna som medför utsläpp av radioaktiva ämnen som överstiger gällande gränser.

Den grundläggande strålskyddsforskningen i Sverige är fortsatt viktig. Tre professurer inom strålskyddsforskningen har därför inrättats och bemannats vid Karolinska institutet samt Stockholms Universitet. Befattningarna finansieras via Strålsäkerhetsmyndighetens (tidigare Statens kärnkraftinspektion, SKI och Statens strålskyddsinstitut, SSI) förvaltningsanslag från medel särskilt avsatta för forskningsändamål.

Sammanläggningen av SKI och SSI till den nya Strålsäkerhetsmyndigheten har genomförts enligt plan. Strålsäkerhetsmyndigheten bildades den 1 juli 2008.

Under hösten 2007 redovisade Sverige den fjärde nationalrapporten enligt kärnsäkerhetskonventionen. Rapporten, som sammanställdes av SKI i samarbete med SSI och representanter från kärnkraftsindustrin, mottogs mycket väl av övriga konventionsparter vid det fjärde granskningsmötet som ägde rum i Wien under våren 2008. Sverige fick frågor om bland annat moderniseringar, effekthöjningar, Forsmarksincidenten 2006 och bildandet av Strålsäkerhetsmyndigheten.

Strålsäkerhetsmyndigheten har en stor internationell verksamhet inom kärnsäkerhets- och strålskyddsområdet. Främst bedrivs arbetet inom EU, FN:s atomenergiorgan (IAEA), OECD:s kärnenergibyrå (NEA), Internationella strålskyddskommittén (ICRP), FN:s vetenskapliga strålningskommitté (UNSCEAR) samt i samarbete med säkerhetsmyndigheterna i Europas kärnkraftsländer (WENRA, Western European Nuclear Regulatory Association) Inom ICRP har nya strålskyddsre-

kommendationer beslutats. Sverige innehar ordförandeposten i ICRP.

Strålsäkerhetsmyndighetens förberedelser inför Svensk Kärnbränslehanterings ansökan om att bygga en anläggning för ett slutförvar av använt kärnbränsle har blivit allt intensivare. Kunskap har byggts upp, rutiner och organisation har anpassats till att kunna hantera granskningen av ansökan.

Den särskilda tillsynen av anläggningen i Forsmark, som inleddes under 2006, har fortsatt under hela året. Den innefattar bland annat speciell uppmärksamhet från Strålsäkerhetsmyndighetens sida med riktad inspektion av Forsmarks arbete med att åtgärda identifierade brister.

På begäran från kärnkraftsägarna beställde regeringen en granskning, Operational SAFety Rewiev Team (OSART), från det internationella atomenergiorganet IAEA. Granskningen genomfördes under våren 2008. Resultatet kommer att följas upp av både IAEA och Strålsäkerhetsmyndigheten. Som ett led i att på bästa sätt ta hand om erfarenheterna från händelsen i Forsmark genomförde SKI en internationell konferens i samverkan med OECD:s kärnenergibyrå, NEA. Konferensen som gick av stapel i Stockholm hösten 2007 tilldrog sig stort internationellt intresse.

6.3.2 Analys och slutsatser

Vid samtliga svenska anläggningsplatser finns planer för moderniseringar och/eller effekthöjningar. Granskning av olika projekt inom detta område pågår. I budgetpropositionen för 2008 höjdes anslaget till Statens kärnkraftinspektion med 3 miljoner kronor per år.

För att fortsätta förstärkningen av tillsynen av de svenska kärnkraftverken och för att förstärka tillsynen av användningen av radiologisk diagnostik inom sjukvården föreslår regeringen att anslaget tillförs ytterligare medel fr.o.m. 2009.

Tillsättandet av tre professorer inom radioekologi, radiobiologi och dosimetri är viktiga steg mot att trygga den långsiktiga nationella kompetensförsörjningen inom strålskyddsområdet.

Regeringen bedömer att den nya Strålsäkerhetsmyndigheten kommer att bidra till stärkt

strålskydd, kärnsäkerhet samt beredskapsför-
måga.

6.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändning-
ar i revisionsberättelserna för 2007 avseende
Statens kärnkraftinspektion och Kärnavfalls-
fonden.

Riksrevisionen har haft en invändning i revi-
sionsberättelsen för 2007 avseende Statens
strålskyddsinstitut (SSI). Invändningen inne-
bar att SSI inte fullt ut uppfyllt ett villkor i re-
gleringsbrevet avseende ett bemyndigande att
få besluta om bidrag som medför behov om
framtida anslag. I regleringsbrevet för 2007
angavs att SSI under utgiftsområde 7 Interna-
tionellt bistånd anslaget 8:1 *Biståndsverksam-
het* fick besluta om bidrag som tillsammans
med tidigare åtaganden ledde till utgifter på
högst 2,5 miljoner kronor för 2008–2011. Ett
villkor för detta var dock att SSI förde med sig
motsvarande överföringsbelopp till 2008.

6.5 Politikens inriktning

Den som bedriver kärnteknisk verksamhet har
ansvar för att verksamheten bedrivs på ett sä-
kert sätt och att uppkommet radioaktivt avfall
omhändertas på ett säkert sätt. En god säker-
het och krisberedskap ska garanteras genom
en stark tillsyn av berörda myndigheter. Re-
geringen har tidigare påbörjat en satsning på
tillsynen vid de svenska kärnkraftverken. Yt-
terligare förstärkningar föreslås även för
kommande år.

Sverige har i flera olika sammanhang tydligt
markerat att svenskt avfall och svenskt använt
kärnbränsle ska omhändertas i Sverige. Indu-
strin beräknas inom något år lämna en ansö-
kan om plats och metod för slutförvaret av det
använda kärnbränslet. Det är av stor vikt att
berörda myndigheter har en god beredskap in-
för granskningen av ansökan.

De skadliga effekterna av strålning på män-
niskor och miljö ska hållas så små som möjligt
i enlighet med vad strålskyddslagen anger. Den
ökande användningen av strålning inom hälso-
och sjukvård medför ökade risker för expone-

ring av patienter och personal. För att minska
de negativa effekterna föreslår regeringen öka-
de resurser för tillsynen inom området.

För att ta hand om historiskt radioaktivt av-
fall disponerar Strålsäkerhetsmyndigheten
medel från anslaget 1:4 *Sanering och återställ-
ning av förorenade områden* under utgiftsom-
råde 20.

Forskningsläget gällande effekterna av ex-
poneringen av elektromagnetiska fält ska hållas
aktuell och riskbedömningar till följd av detta
ska genomföras kontinuerligt.

6.6 Budgetförslag

6.6.1 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

**Tabell 6.2 Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndig-
heten**

Tusental kronor				
2007	Utfall	0	Anslags- sparande	0
2008	Anslag	161 464 ¹	Utgifts- prognos	158 330
2009	Förslag	302 873		
2010	Beräknat	330 226 ²		
2011	Beräknat	345 080 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition
(bet. 2007/2008:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna
proposition.

² Motsvarar 320 641 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 328 251 tkr i 2009 års prisnivå.

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) är förvalt-
ningsmyndighet med ansvar för tillsyn av
strålskydd och kärnsäkerhet, säkerheten för
kärnavfallet, fysiska skyddet vid kärntekniska
anläggningar, icke-spridningsfrågor samt be-
redskap mot radiologiska olyckor. Myndighe-
ten är också ansvarig myndighet för miljökva-
litetsmålet Säker strålmiljö. Anslaget används
för att finansiera SSM:s förvaltningskostnader
samt för att finansiera kostnader för forskning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 6.3 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	26 411	5 070		
Prognos 2008	271 000	6 000		
Budget 2009	279 200	7 100		

SSM verksamhet finansieras delvis via avgifter enligt förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten. Avgifter som berör icke kärnteknisk verksamhet enligt 3 och 4 §§ nämnda förordning förs till inkomsttitel 2511 Ansökningsavgifter. Övriga avgifter förs till inkomsttitel 2551 Avgifter från kärnkraftverken. Myndigheten disponerar inte avgifterna.

För att förstärka tillsynen av de svenska kärntekniska anläggningarna och tillsynen av användningen av radiologisk diagnostik inom

sjukvården avser regeringen att, genom förordningsändring, besluta om att avgifterna ska höjas med 8 miljoner kronor per år under perioden 2009-2011.

Tabell 6.4 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	4 066	4 336	-270
(varav tjänsteexport)	140	140	0
Prognos 2008	5 200	5 000	200
(varav tjänsteexport)			
Budget 2009	9 000	8 750	250
(varav tjänsteexport)			

SSM bedriver även viss avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet som i dag framför allt omfattar utbildningsverksamhet. Avgifterna från denna verksamhet disponeras av myndigheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför framtida behov av anslag på högst 59 000 000 kronor under 2010–2012.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för planering och genomförande av strålskydds- och kärnsäkerhetsforskning är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år.

Tabell 6.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
Ingående åtaganden	0	0	57 000		
Nya åtaganden	0	0	34 000		
Infriade åtaganden	0	0	-32 000	-30 000	-29 000
Utestående åtaganden	0	57 000	59 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	0	57 000	59 000		

Regeringens överväganden

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har ansvar för att de skadliga effekterna av strålning på människa och miljö i Sverige ska vara så små som möjligt. SSM svarar också för tillsynen av säkerheten vid de kärntekniska anläggningarna. Regeringen bedömer att SSM kan verka för ett fortsatt gott strålskydd i samhället och en fortsatt hög säkerhet vid de kärntekniska anläggningarna.

Regeringen avser att förstärka tillsynen av de kärntekniska anläggningarna i enlighet med vad som angavs i budgetpropositionen för 2008 samt att även förstärka tillsynen av användningen av radiologisk diagnostik inom sjukvården. Detta sker genom ökade avgifter från ägarna av de svenska kärnkraftverken samt från innehavarna av utrustning för radiologisk diagnostik. Då dessa avgifter inte disponeras av SSM föreslår regeringen att anslaget ökas med 8 miljoner kronor 2009. För 2010 beräknas anslaget öka med 16 miljoner kronor och fr.o.m. 2011 beräknas anslaget öka med 24 miljoner kronor per år.

För 2009 överförs 10 miljoner kronor till anslaget 3:2 *Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI*.

Regeringen föreslår därmed att 302 873 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för 2009. För 2010 beräknas anslaget uppgå till 330 226 000 kronor och för 2011 till 345 080 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 6.6 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut	302 873	330 226	345 080
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
<i>Övrigt</i>			
Förslag/beräknat anslag	302 873	330 226	345 080

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.6.2 3:2 Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI

Tabell 6.7 Anslagsutveckling 3:2 Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI

Tusental kronor

2007	Utfall	0	Anslags-sparande	0
2008	Anslag	7 000 ¹	Utgifts-prognos	6 864
2009	Förslag	10 000		
2010	Beräknat	0 ²		
2011	Beräknat	0 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 0 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 0 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera kostnader som uppstår i samband med avvecklingen av Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftinspektion.

Regeringens överväganden

Statens strålskyddsinstitut (SSI) och Statens kärnkraftinspektion (SKI) upphörde den 30 juni 2008. En särskild utredare har i uppdrag att avveckla SSI och SKI (dir. 2008:18). Myndigheten benämns Avvecklingsmyndigheten för Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftinspektion.

För att täcka de kostnader som uppstår i samband med avvecklingen av SSI och SKI överförs 10 miljoner kronor 2009 från anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten*.

Regeringen föreslår därmed att 10 000 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI* för 2009.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 3:2 Avvecklingsmyndigheten för SSI och SKI

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut	10 000	0	0
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	10 000	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

7 Elsäkerhet

7.1 Budgetförslag

7.1.1 4:1 Elsäkerhetsverket

Tabell 7.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	Utfall	45 734	7 690	
2008	Anslag	43 178 ¹		44 842 ¹
2009	Förslag	44 147		
2010	Beräknat	45 546 ²		
2011	Beräknat	46 485 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget till statsbudgeten 2008 (prop. 2007/08:99, bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 44 147 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 44 147 tkr i 2009 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel till förvaltningskostnader vid Elsäkerhetsverket. Inkomster hos Elsäkerhetsverket som myndigheten inte får disponera redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttiteln 2552 Övriga offentligrättsliga avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 7.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	309 606	1 482	1 316	166
Prognos 2008	307 350	1 000	1 000	0
Budget 2009	309 500	1 000	1 000	0

Regeringens överväganden

Omlokaliseringen av 24 årsarbetsplatser från Stockholm till Kristinehamn innebär omställningskostnader för myndigheten. Mot bakgrund av myndighetens ökade kostnader med anledning av flytten avser regeringen medge att myndigheten får disponera befintligt anslagssparande. Vidare avser regeringen att noga följa utvecklingen av myndighetens ekonomiska situation så att verksamheten långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 44 147 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 Elsäkerhetsverket för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 45 546 000 kronor respektive 46 485 000 kronor.

Tabell 7.3 Härledning av anslagsnivån 2009-2011, för 4:1 Elsäkerhetsverket*Tusental kronor*

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	42 585	42 585	42 585
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 562	2 961	3 900
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	44 147	45 546	46 485

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Bilaga 1

Utvärdering av 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut

1 Inledning

Regeringen har tidigare meddelat riksdagen sin avsikt att göra en bedömning av genomförandet av 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut. I bedömningen ingår en lägesbeskrivning av genomförandet av de förslag som Försvarsförvaltningsutredningen lämnade och som regeringen redovisade i skrivelsen En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret (skr. 2005/06:131).

Regeringen har även tagit del av den utvärderingsrapport som Försvarsutskottet tagit fram.

Nedan redovisas regeringens bedömningar inom olika områden. De viktigaste slutsatserna kan sammanfattas enligt nedan.

- Huvudintrycket är enligt regeringens uppfattning att Försvarsmaktens förmågeutveckling, insatsorganisationens utveckling och genomförandet av internationella insatser i stort sett har följt riksdagens och regeringens beslut. Kraven på operativ förmåga i olika avseenden, kraven på operativ delförmåga och tillståndet i insatsorganisationen har successivt förbättrats under perioden. Deltagandet i internationella insatser har fortsatt genomförts med hög kvalitet, även i krävande insatser som i Afghani-

stan och Liberia. Sverige har ett gott anseende internationellt för sitt sätt att genomföra internationella insatser. De utökade resurser som tillfördes i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet och genom ett riksdagsbeslut i samband med budgetpropositionen för 2007 har i hög grad bidragit positivt till verksamheten.

- Den nordiska stridsgruppen har utvecklats under perioden och ställdes under första halvåret 2008 till EU:s förfogande utan några förbehåll anmälda. Ambitionsnivån blev dock högre än vad som förutsågs i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet och utgifterna har därför blivit högre än vad som ursprungligen planerades. En av orsakerna är att det har varit dyrare än vad som gick att förutse att ha ansvaret som ledarnation. Erfarenheterna från den nordiska stridsgruppen 2008 (NBG08) kommer att användas i samband med utvecklingen av kommande stridsgrupp.
- De ramminskningar som aviserades i 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut har främst genomförts på förbandsverksamheten. Den kostnadsminskning om ca 2 miljarder, som Försvarsförvalt-

ningsutredningen förslag skulle resultera i, är ännu ej fullt intagna. Statskontoret har dock gjort bedömningen att regeringens mål i fråga om kostnadsminskningar bör kunna uppnås inom utsatt tid.

- Under 2007 uppmärksammades regeringen på att Försvarsmaktens kostnader ökat i förhållande till planering och den ekonomiska ramen samt att detta problem är bestående för de kommande åren. Detta beror bl.a. på att den ekonomiska bedömning som låg till grund för 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut förändrats, då kostnader för den nordiska stridsgruppen blivit större än planerat och den ökade internationella verksamheten ställer andra krav än de som tidigare ställdes på invasionsförsvaret. Försvarsmakten har även problem med den interna ekonomiska styrningen, vilket regeringen beskriver närmare i kapitel 2.

2 Bedömning av Försvarsmaktens operativa förmåga

Försvarsmakten lämnar årligen en värdering av uppfyllnaden av operativ förmåga till regeringen. Denna omfattas av sekretess. Regeringen gör i budgetpropositionerna ett kortfattat referat av Försvarsmaktens redovisning och en övergripande analys. Försvarsmakten bedömer sin operativa förmåga i fem steg; utmärkt, god, godtagbar, bristfällig och icke godtagbar.

Regeringen redovisar nedan kortfattat sin syn på Försvarsmaktens operativa förmåga i olika avseenden.

Förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet och bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att medverka i fredsfrämjande insatser.

I denna förmåga ställs krav på att bland annat kunna upptäcka hot mot Sverige, bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld samt bistå andra myndigheter. Förmågan bedöms sammantaget av Försvarsmakten som godtagbar. Jämfört med 2005 och 2006 har vis-

sa av de i förmågan ingående komponenterna ökat i måluppfyllnad. Försvarsmakten har i huvudsak den förmåga som krävs.

Förmåga att vid ett försämrat omvärldsläge kunna hantera händelseutvecklingar och hot som kan drabba Sverige samt kunna öka förmågan till internationella insatser.

I denna förmåga ingår bl.a. att kontinuerligt kunna följa omvärldsutvecklingen och analysera aktörers verksamhet, förmåga och avsikter samt att efter beslut kunna höja beredskapen i insatsorganisationen för att kunna hantera hot mot den nationella eller internationella säkerheten. Förmågan bedömdes 2005 och 2006 som bristfällig. Förmågan bedöms nu sammantaget av Försvarsmakten som godtagbar. Det finns dock vissa återstående brister som begränsar handlingsfriheten. Bristerna är i första hand av administrativ karaktär och rör framför allt den personella och materiella situationen hos vissa insatsförband och funktioner.

Förmåga att efter allvarlig och varaktigt försämrad omvärldsutveckling och successiva beslut av regering och riksdag kunna utveckla förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet.

I denna förmåga ingår bl.a. att upprätthålla grundläggande kompetenser för att på lång sikt kunna utveckla förmåga att möta mer omfattande militära operationer och att kunna uppnå ökad kompetens att på lång sikt kunna genomföra nationella operationer inom mark-, sjö-, luft- och informationsarenorna. Förmågan bedöms av Försvarsmakten sammantaget som god. Försvarsmakten redovisar inga avgörande brister i förmågan. Vårt deltagande i kvalificerade internationella insatser och utvecklandet av krishanteringsförmåga innebär att förmågan på sikt förstärks.

Försvarsmaktens samlade operativa förmåga har utvecklats positivt under perioden. En analys av 2007 års värdering av insatsorganisationens förmåga visar att huvuddelen av förbanden i Försvarsmaktens insatsorganisation uppfyller kraven. Vårt deltagande i kvalificerade internationella insatser och utvecklandet av

krishanteringsförmåga innebär att förmågan till väpnad strid, på både kort och lång sikt, förstärks.

Regeringen anser att Försvarsmakten vid utgången av 2007 i huvudsak kan lösa de uppgifter som framgår av kraven på operativ förmåga.

3 Insatsorganisationens utveckling

3.1 Operativ ledning och logistik

Vid utgången av 2007 fanns följande förband i insatsorganisationen:

- ett högkvarter med operativ insatsledning och stabförband,
- Försvarsmaktens telenät- och markteleförband,
- en operativ lednings- och teknikbataljon,
- en teknisk bataljon,
- en operativ transportbataljon,
- en transportledningsstab,
- två stridsfordonstransportkompanier,
- två underhållsbataljoner samt
- ett CBRN-kompani.

Vid utgången av 2007 utvecklades dessutom en operativ lednings- och sambandsbataljon, en taktisk sambandsbataljon, ett Computer Emergency Response Team, en telekrigsbataljon, ett IT-försvarsförband, två transportkompanier, en MOVCON⁶-stab, fem MOVCON-plutoner och en sjukvårdsenhet Role 2.

Enligt regeringens bedömning har utvecklingen av operativ ledning och logistik i allt väsentligt följt den inriktning som gavs i 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut avseende förbands- och förmågeutveckling.

Inom såväl ledningsfunktionen som logistikförbanden har en större omorganisation präglat perioden. Förändringarna inom ledningsområdet har inneburit större rörlighet och bättre möjligheter till samverkan inom ramen för internationella insatser. Inom logistikförbanden har utvecklingen bland annat inneburit en fortsatt anpassning till såväl nationella som internationella uppgifter. Vidare har

förmågan att tillhandahålla egen avancerad sjukvård utvecklats. Fortsatt utveckling är nödvändig på båda områdena.

Vid en samlad bedömning finner regeringen att tillståndet inom såväl operativ ledning som logistik är godtagbart vid utgången av 2007.

3.2 Markstridskrafter

Vid utgången av 2007 fanns följande förband i insatsorganisationen:

- sex mekaniserade bataljoner,
- en haubitsbataljon 77B,
- ett artilleriradarkompani,
- två luftvärnsbataljoner 97/70,
- en luftvärnsbataljon 90/70 M,
- två ingenjörbataljoner,
- en förbindelsebataljon,
- två ammunitionsröjningskompanier,
- en underrättelsebataljon,
- en jägarbataljon,
- en säkerhetsbataljon samt
- sextio hemvärnsbataljoner.

Vid utgången av 2007 utvecklades dessutom två lätta mekaniserade bataljoner, två säkerhetsbataljoner, en artilleribataljon samt en luftburen bataljon.

Regeringen bedömer att utvecklingen av markstridskrafter har följt 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut avseende förbands- och förmågeutveckling.

Förmågan att med markstridskrafter delta i internationella insatser har stärkts under perioden bland annat på grund av ett förändrat utbildningssystem samt tillförsel av ny och lättare materiel för att underlätta transporterbarheten hos förbanden. Uppsättandet av den nordiska stridsgruppen har till viss del forcerat denna utveckling och har gett goda erfarenheter.

Regeringen bedömer sammantaget tillståndet som godtagbart inom markstridskrafterna vid utgången av 2007.

⁶ Movement Control; transportledning

3.3 De marina stridskrafterna

Vid utgången av 2007 fanns följande förband i insatsorganisationen:

- två sjöstridsflottiljer,
- en ubåtsflottilj,
- en amfibiebataljon,
- en sjöinformationsbataljon samt
- en marin basbataljon.

Enligt regeringens bedömning har utvecklingen av de marina stridskrafterna i allt väsentligt följt den inriktning som gavs i 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut avseende förbands- och förmågeutveckling.

Avvikelse finns avseende införandet av korvetter av Visbyklass jämfört med 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut där regeringen bedömt att den första korvetten skulle ha ingått i insatsorganisationen från och med 2008.

Regeringen bedömer sammanlagt tillståndet som godtagbart inom de marina stridskrafterna vid utgången av 2007.

3.4 Luftstridskrafter

Vid utgången av 2007 fanns följande förband i insatsorganisationen:

- en stridsledningsbataljon,
- två flygbasbataljoner,
- fyra stridsflygdivisioner,
- en transportflygdivision TP 84,
- en transportflygdivision TP 102,
- en signalspaningsdivision S 102 B samt
- två regionala transportflygdivisioner.

Helikopterbataljonen och Ledningsflyggruppen (ASC 890) var under fortsatt utveckling.

Regeringen bedömer att utvecklingen av luftstridskrafterna huvudsakligen följt den inriktning som 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut angav för perioden 2005-2007. Detta gäller utvecklingen av flygstridskrafternas del av insatsorganisationsutvecklingen liksom förmåge- och förbandsutvecklingen.

Tillförsel av nya plattformar (bl.a. JAS 39 Gripen C- och D-version, helikopter 14 och 15), ny materiel, modifiering eller utfasning av äldre system, tillgång på utbildad personal m.m. har påverkat flygförbandens operativa förmåga under perioden.

Avvikelse finns dock vad gäller materielltillförsel (och därmed förmågeutveckling) jämfört med 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut. Bl.a. hade NBG 08 inte helikopterburen sjuktransport vad gäller medicinsk evakuering (MEDEVAC). Regeringen bedömer läget inom flygstridskrafterna som godtagbart vid utgången av 2007. Det finns dock brister inom helikopterbataljonen.

4 Internationella insatser och beredskap

4.1 Internationella insatser och beredskap

Försvarsmakten har under perioden utvecklat förmågan till att genomföra internationella insatser, bl.a. genom att utöka antalet förband anmälda till internationella styrkeregister. Genom de anmälningar som gjordes till EU, Nato och FN under perioden har såväl antalet förband som antalet förmågor som står i beredskap för att delta i internationella insatser ökat.

Insatserna har varit av skiftande karaktär och Försvarsmakten har därmed fått möjlighet att utveckla nya och befintliga förmågor. Regeringen har löpande under perioden i budgetpropositionerna informerat riksdagen om vilka internationella insatser som genomförts.

Regeringens bedömning är att Försvarsmakten ökat den internationella ambitionen såväl kvantitativt som kvalitativt enligt riksdagens inriktning. Vidare kan regeringen konstatera att kostnaderna för internationella insatser är beroende av insatsområde samt typ och storlek på förband. Ett sätt att begränsa kostnaderna är att minska antalet mindre insatser till förmån för färre, större insatser.

4.2 Den nordiska stridsgruppen

Regeringen har tidigare informerat riksdagen i skrivelsen Redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen (skr. 2007/08:5). Beredskapsperioden har för den nordiska stridsgruppen infallit under första halvåret 2008. Sverige var ledarnation, vilket innebar att

Sverige hade ett särskilt ansvar för planering och ett eventuellt genomförande av en militär krishanteringsinsats med den nordiska stridsgruppen.

Den nordiska stridsgruppen, och de stöd- och ledningsresurser som var knutna till den, bestod sammantaget av cirka 2 850 personer varav 2 350 var svenskar. Utöver Sverige deltog Estland (50 personer), Finland (220), Irland (80) och Norge (150). Andra jämförbara EU-stridsgrupper är av liknande storlek. Den nordiska stridsgruppen var dock en flexibel resurs där uppgiftens karaktär styrde om alla eller endast delar av de ingående förbanden och förmågorna skulle delta i en eventuell insats.

Regeringen anser sammantaget att inriktningen för den nordiska stridsgruppen under försvarsbeslutsperioden i huvudsak har följts. Dock har omfattning avseende personal ökat avsevärt i jämförelse med den initiala bedömningen om ett svenskt bidrag om ca 1 100 personer. Orsaker till detta är bland annat att det inneburit ett större ansvar än förväntat att vara ramnation för en stridsgrupp.

Regeringen bedömer också att uppsättandet av den nordiska stridsgruppen har gett önskad effekt avseende transformeringen av Försvarsmaktens insatsorganisation från invasionsförsvar till insatsförsvar.

5 Produktionsfrågor

5.1 Personalförsörjning

I 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut framhölls personalförsörjningsfrågornas betydelse för försvarsreformen. Regeringen menade att personalförsörjningen påverkar den säkerhetspolitiska handlingsfriheten t.ex. när det gäller i vilken omfattning som Sverige kan bidra med resurser till EU:s snabbinsatsförmåga.

Några områden som bedömdes vara av särskild betydelse preciserades: bemanningen av den internationella verksamheten, utformningen av utbildningssystemet för totalförsvarspliktiga, formerna för att tillgodose behovet av officerskompetens och metoderna för att prognostisera personalkostnadsutvecklingen. Under den aktuella perioden har därför ett antal reformer påbörjats och genomförts.

Utformningen av utbildningssystemet för totalförsvarspliktiga

I 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut framhöll regeringen bl.a. att grunden för personalförsörjningen även fortsättningsvis skulle vara totalförsvarsplikten, för att säkerställa den framtida försvarsförmågan. Inriktningen var dock att inte fler totalförsvarspliktiga än nödvändigt bör genomföra grundutbildningen. En så stor del av de totalförsvarspliktiga som möjligt borde utgöras av för ändamålet lämpade och motiverade personer. Värnplikts- och förbandsutbildningssystemet borde ändras för att kunna producera kvalificerade insatsförband för både nationell och internationell beredskap. Vidare underströks värdet av att kvinnor frivilligt genomgår antagningsprovning och fullgör värnplikt.

Det nya värnpliktsutbildnings- och förbandsutbildningssystemet (tre-terminssystemet) infördes 2006. Kraven på kompetens och personell tillgänglighet i den nordiska snabbinsatsstyrkan låg bakom att den tredje terminen i utbildningssystemet infördes och att Försvarsmakten gavs möjlighet att anställa personal på soldatnivå. Pliktsystemets utveckling mot en ökande grad av frivillighet kan också härledas till behovet av en stark rekryteringskraft i den internationella, fredsfrämjande verksamheten.

Systemet har i allt väsentligt utformats i enlighet med vad regeringen anförde i den försvarspolitiska inriktningspropositionen och därefter utvecklats närmare i budgetpropositionen för 2006. Enligt regeringens bedömning har systemet i allt väsentligt motsvarat de krav som ställts på produktion av insatsförband under perioden. Den förutsättning för systemet som innebar att minst 30 procent av de grundutbildade skulle vara möjliga att rekrytera till den internationella verksamheten har uppnåtts och i vissa fall överträffats. Regeringen kan dock konstatera att kostnaderna för det nya systemet har blivit högre än förväntat.

Samtidigt kan konstateras att systemets kapacitet begränsas av bl.a. tillgången till anställd personal för grundutbildning. Dessa begränsningar accentueras ytterligare under perioder då fler förband är insatta eller står i beredskap. Regeringens ökade ambitioner i fråga om förmågan till internationella insatser innebär att systemet i dag har uppnått eller i vart fall

kommit mycket nära sin maximala kapacitet, i fråga om grundutbildningsvolym och möjligheterna till efterföljande rekrytering av anställda soldater. Andra grundläggande faktorer som begränsar systemets användbarhet är att det förflyter en förhållandevis lång tid från det att ett förband rekryteras till insats, att soldatförsörjningen alltjämt måste utformas på olika sätt för förband med internationella uppgifter och övriga förband i insatsorganisationen samt att endast en av fyra som grundutbildas kommer till användning inom Försvarmaktens internationella insatser. Sammanfattningsvis bedöms systemet inte ha en tillräcklig produktionskapacitet i förhållande till regeringens ökade ambitioner i fråga om internationella insatser.

Former för att tillgodose behovet av officerskompetens

Under perioden har riksdag och regering vidtagit åtgärder för att Försvarmakten ska ges möjlighet att införa aspirantskolor för militär grundutbildning bl. a. i syfte att bredda rekryteringsbasen till officersutbildningen. Regeringen avser att under 2008 göra de sista regeländringarna för att möjliggöra införandet av aspirantskolor.

Regeringen har i propositionen Högskoleutbildning av officerare m.m. (prop. 2006/07:64, bet 2006/07:FöU9, rskr. 2006/07:193) lämnat förslag på hur viss officersutbildning kan bedrivas som högskoleutbildning. Efter riksdagens beslut har regeringen infört officersexamen som en yrkesexamen och den 1 januari 2008 inrättades Förvarshögskolan som en statlig högskola.

Försvarmakten har infört ett nytt karriärsystem under perioden och sedan 2007 finns möjlighet att efter genomförd militär grundutbildning välja mellan det treåriga officersprogrammet och en specialistofficersutbildning. Försvarmakten har även infört ett system med en anpassad officersutbildning i syfte att rekrytera personer med en efterfrågad civil kompetens till militära befattningar.

Personalvolym

I 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut bedömde regeringen, med stöd av det budget-

underlag som låg till grund för propositionen, att Försvarmaktens behov av anställda (yrkesofficerare och civilanställda) skulle minska från ca 20 200 till ca 15 300. Utfallet blev ca 16 200, dvs. 900 fler än vad som ursprungligen planerades. Enligt Försvarmakten berodde detta på en generellt ökande internationell ambitionsnivå och behovet av personal i den nordiska snabbinsatsstyrkan.

Regeringen konstaterar att den personella rationaliseringseffekten, i likhet med 2001 års försvarsbeslut, överskattades. Personalutgifterna är för närvarande ca 4-500 miljoner kronor högre per år än vad som lades till grund för 2004 års försvarsreform.

Avvecklingsmetoder och strukturproblem

Till skillnad från tidigare försvarsbeslut då dyra pensionslösningar och stimulansåtgärder användes, har personalreduktionen efter 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut åstadkommits genom uppsägningar och åtgärder inom ramen för trygghetsavtalet. Tillvägagångssättet har inneburit stora ekonomiska besparingar i jämförelse med tidigare omställningar.

Under perioden infördes ett tillfälligt rekryteringsstopp. Detta har fått följder som påverkar den redan existerande åldersobalansen. Denna situation kommer att påverka personalförsörjningssituationen negativt under lång tid och kan komma att påverka bemanningssäkerheten i den internationella verksamheten.

Kompetensaspekter

Förändringarna i insats- och grundorganisationen, ändrade ambitionsnivåer inom vissa kompetensområden, tidigare anställningsstopp och behovet av att minska antalet anställda har lett till obalanser i Försvarmaktens kompetensstruktur. Särskilt utsatta områden är:

- tekniker och piloter inom helikopterflottiljen samt transportflygsystemet,
- ubåtsutbildad personal,
- underrättelsepersonal,
- CBRN-kompetens (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker),
- EOD-kompetens (hantering av explosiva föremål) samt

- logistikutbildad personal.

Kompetensaspekternas betydelse kan exemplifieras med att det inte bara är leverans-takten för de helikoptrar som ska kunna utföra så kallad MEDEVAC som är problematisk. Handlingsfriheten med helikoptersystemen påverkas också av Försvarmaktens möjligheter att utbilda och behålla den personal som behövs för att kunna nyttja systemen. Det är i sin tur en funktion av bl.a. rekryteringskraft, flygtid för befintlig personal och Försvarmaktens attraktionskraft som arbetsgivare för redan anställd personal.

5.2 Grundorganisationen

Det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2004 innebar omfattande förändringar i Försvarmaktens grundorganisation. Huvudsyftet med förändringarna var att anpassa grundorganisationen till framförallt insatsorganisationens behov. Förändringarna gjordes med grund i den övergripande dimensionering som regeringen redovisat i propositionen och som försvarsutskottet ställt sig bakom i sitt betänkande.

Sammanlagt 16 av Försvarmaktens drygt 50 organisationsenheter lades ned. Samtidigt med denna betydande reduktion var det viktigt att även på andra sätt rationalisera och effektivisera verksamheten. Ett sätt var att så långt möjligt skapa större enheter på färre orter. Ett annat sätt var att lägga ned enheter på orter där det inte fanns annan militär verksamhet, för att inte upprätthålla kostnadsdrivande solitär lösningar.

En följd av den övergripande dimensioneringen var också att det kunde finnas skäl att lägga ned all verksamhet i en ort, även om verksamheten bedrevs i en utvecklad garnison.

En annan del av förändringen är att det nu har skapats tre stridsskolor för mark-, sjö- respektive luftstridskrafterna. En stridsskola kan bedriva verksamhet på flera orter.

Rationaliseringen av grundorganisationen har fortsatt även efter det försvarspolitiska beslutet. En viktig del i detta var avvecklingen av militärdistriktsorganisationen 2005 (prop. 2004/05:160, bet. 2005/06:FöU2, rskr. 2005/06:28). Förändringen innebar att de tre kvarvarande militärdistriktsstaberna lades ned

vid utgången av 2005. Huvudmannskapet för militärdistriktsgruppernas verksamhet fördes vid samma tidpunkt över till andra organisationsenheter. Namnet på grupperna ändrades till utbildningsgrupper.

Ett principiellt viktigt beslut om grundorganisationen fattades i slutet av 2006. Det gäller riksdagens beslut i december det året om Operativa enheten inom Högkvarteret (bet. 2006/07:FöU1, rskr. 2006/07:31). Genom ett tillkännagivande anförde riksdagen att Försvarmakten, för att underlätta för myndigheten att anpassa sin lednings- och stödverksamhet utifrån förändrade krav, borde ges förutsättningar att själv besluta om lokaliseringen av operativa enheten. Regeringen genomförde beslutet genom en ändring i förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarmakten⁷ som trädde i kraft den 1 januari 2007.

Regeringen konstaterar att en del av riksdagens beslut om Arvidsjaur inte har kunnat genomföras ännu.

Sammanfattningsvis anser regeringen att de omfattande förändringar i grundorganisationen enligt 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut – med redovisat undantag – har genomförts på det sätt som varit avsett. De uppställda organisatoriska målen har i allt väsentligt uppnåtts. Det gäller också hyresbesparingar.

Vissa av de investeringar som redovisades i prop. 2004/05:43 har inte kunnat genomföras ännu. När de investeringarna är gjorda bedömer regeringen att den fulla effekten och rationaliteten av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet har uppnåtts för grundorganisationens del.

5.3 Materieförsörjning

I 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut fastlades den politiska inriktningen att utveckling av materiel bör genomföras i internationellt samarbete. Samtidigt underströks vikten av handlingsfrihet genom minskade ekono-

⁷ Har därefter ersatts med förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten

miska bindningar i materielförsörjningen, bland annat genom etappindelning av materielprojekt. Som ett led i detta skulle utvecklingsåtgärder fokuseras till ett begränsat antal nischer. Strategiska vägval i materielförsörjningen skulle uppmärksammas tydligare och spårbarheten förbättras. Verksamhet inom systemintegration, underhåll och tillgänglighet skulle även kunna överföras till industrin för att nå en högre kostnadseffektivitet. Vidare skulle exportstödet utvecklas mot bakgrund av förändrade omvärldsförutsättningar samt synergier och innovationer mellan myndigheter och det civila näringslivet utnyttjas. Utveckling hade visat sig vara mera kostsamt än beräknat, varför den långsiktiga inriktningen angav att den ekonomiskt mest fördelaktiga utvecklingstakten för varje materielsystem skulle väljas.

I regeringens skrivelse (skr. 2005/06:131) till riksdagen med anledning av Försvarsförvaltningsutredningen (FFU) angav regeringen att forskningsverksamhet, teknikutveckling, direktstöd, övning, studier och provningsverksamhet vid Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarshögskolan borde minska med 500 miljoner kronor. Vidare borde materielprocessen vidareutvecklas så att anskaffning av färdigutvecklad materiel i samverkan med andra länder utgör förstahandsalternativet och anskaffning på egen hand ett andrahandsalternativ. Endast i de fall då dessa möjligheter uttömts bör man välja att tillgodose behovet genom en nyutveckling, och även då i första hand i samarbete med andra. Egenutveckling bör ske endast i undantagsfall. Vidare angavs att ansvarsfördelningen mellan staten och industrin borde förändras och att det borde prövas om delar av verksamheten i Försvarsmaktens logistik kan föras över till industrin. Myndigheternas uppgifter, roller och ansvar inom materielprocessen borde renodlas och en integrerad ledning av materielprocessen tillämpas. Behovet av oberoende prov- och testverksamhet borde ses över. Inom en femårsperiod borde Försvarsmaktens bidrag till provplats Vidsel halveras. Regeringens slutsats av detta var att kostnaderna för Försvarets materielverk borde kunna minska med 900 miljoner kronor.

Det kan konstateras att implementeringen av den försvarspolitiska inriktningen och FFU har kommit olika långt inom olika områden.

Arbetet med att minska bindningarna inom materielförsörjningen går relativt långsamt. Samtidigt har handlingsfriheten inom materieförsörjningen, räknat i in-teckningar i kommande års planering (bemyndigandebehov), ökat under de senaste åren. Användningen av stegvis utveckling med etappindelning av utveckling och anskaffning har även ökat. Det går även att skönja en svag ökning avseende andelen anskaffningar som omfattar internationellt samarbete.

Inriktningen att fokusera utvecklingsåtgärder genom att fastställa ett antal nischer har delvis genomförts men bedöms ha rönt begränsad framgång då nischernas omfattning varit svåra att avgränsa.

Spårbarheten mellan förmågor och materiel bedöms ha utvecklats under perioden avseende Försvarsmaktens redovisning till regeringen. Försvarsutskottet har emellertid i dess betänkande på regeringens budgetproposition sedan 2004 årligen givit uttryck för ett behov av att regeringen redovisar en tydligare härledning från förmågor till materielprojekt för riksdagen, varför ytterligare åtgärder erfordras.

Inga konkreta resultat har framkommit avseende inriktningen att i högre grad tydliggöra strategiska vägval i materielförsörjningsprocessen.

Arbetet med att förskjuta gränstorna gentemot industrin inom systemintegration, drift och underhåll har gått långsamt. I ett fåtal fall har utkontraktering genomförts avseende verksamhet såsom personalrestauranger på förbanden och drift och underhåll av utrustning på Vidsel. På högre nivåer har emellertid svårigheter och juridiska oklarheter gjort att de projekt som har prövats för utkontraktering ännu inte har påbörjats.

Exportstödet har utvecklats framförallt som en följd av exportansträngningarna avseende Gripensystemet, som har fordrat större och mera samordnade kampanjer mellan stat och industri än tidigare. Utvecklingen har drivits på av att vissa länder kräver att affärerna genomförs mellan stater och att de åtföljs av åtaganden bland annat i form av utbildnings- och samarbetsprogram, samt av att nya affärsupplägg såsom t. ex. leasing ibland har behövt användas. Vid ett antal tillfällen har även Försvarsmaktens materiel hyrts ut till andra länder i syfte att underlätta internationellt samarbete eller bygga förtroende.

Arbetet med att förbättra möjligheterna till innovationsspridning och synergieffekter mellan olika civila och militära myndigheter och industri har framförallt bedrivits genom dialog och informationsutbyte mellan myndigheter. Under 2007 har även ett gemensamt forskningsprogram etablerats av Försvarets materielverk, Vinnova och Krisberedskapsmyndigheten, som under tre år kommer att satsa 40 miljoner kr på säkerhetsforskning.

Utvecklingen med höga kostnader för avveckling av materiel har fortsatt trots inriktningen att anpassa avvecklingstakten till vad som är ekonomiskt mest fördelaktigt. De höga avvecklingskostnaderna är till del en följd av att ett förnyat avvecklingsbehov uppstod när insats- och grundorganisationen reducerades ytterligare i 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut. Inriktningen att halvera bottenplattan för Vidsel är under implementering och kostnaderna bedöms år 2012 ha minskat från 80 till 40 miljoner kronor per år sedan 2006. Någon förändring av test och provningsverksamhetens oberoende ställning har emellertid inte genomförts.

Den renodling av myndigheternas uppgifter, roller och ansvar inom materielprocessen som regeringen i skrivelsen till riksdagen bedömde som önskvärd bedöms hitintills endast genomförts i mindre utsträckning. Däremot har ett samordningsorgan (integrerad materielledning) etablerats mellan Försvarmakten, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut, i syfte att korta ledtider och samordna och bereda materieförsörjningsfrågor utan att förändra det formella ansvaret mellan myndigheterna.

De besparingar som beslutades inom materiel- och forskningsområdet i syfte att effektivisera försvarsförvaltningen bedöms i Statskontorets utvärdering i mars 2008 vara på god väg att realiseras. Totalförsvarets forskningsinstitut bedöms i betydande utsträckning ha anpassat verksamheten till minskade beställningsvolymerna till försvaret. Vid utgången av 2007 hade Försvarmaktens forsknings- och teknikbeställningar minskat med 251 miljoner beställningar jämfört med utfallet för 2004. Att genomförda åtgärder ännu inte har fått fullt genomslag förklaras främst av att omfattande beställningsreduktioner även sker under återstoden av 2008. Vid FMV har i dagsläget drygt två tredjedelar (630 miljoner kronor) av

sparbetinget realiserats. Upprätthållen leveransförmåga i kombination med sänkta timpriser har inneburit att effektiviseringarna kommit Försvarmakten till del.

6 Utvecklingen av ekonomin inom politikområdet Försvar

I 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut angavs att den ekonomiska ramen för utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet skulle minska med 3 miljarder kronor.

Sänkningen av ramen för utgiftsområdet genomfördes genom att minska ramen stegvis för att uppnå besparingsmålet om 3 miljarder kronor vid utgången av 2007 (0,6 miljarder kronor 2005, 1,5 miljarder kronor 2006 och 3 miljarder kronor 2007). Ramminskningen skulle finansieras enligt nedan:

- omstrukturering och reduktion av verksamheten vid de totalförsvargemensamma myndigheterna om ca 1,5 miljarder kronor,
- reduktion av Försvarmaktens centrala ledning om minst 250 miljoner kronor,
- reduktion av regional territoriell verksamhet, försvarsplanering, hemvärnsutbildning m.m. om minst 250 miljoner kronor samt
- ytterligare besparing på Försvarmakten om 1 miljard kronor.

Besparingarna genomfördes genom att under 2005 minska anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* med 0,6 miljarder kronor och under 2006 minskades anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* med 1 miljard kronor och anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* med 0,5 miljarder kronor. Från och med 2007 gjordes besparingen i sin helhet på anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.* och anslagsposten 6:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. De förslag Försvarsförvaltningsutredningen lämnade skulle innebära rationaliseringar i bl.a. en minskning av stödorganisationen om ca 2 miljarder kronor, vilka skulle omfördelas från stöd och administration till förbandsproduktion och insatser.

För att finansiera den ökade ambitionsnivån för de fredsfrämjande internationella truppinsatserna överfördes från och med 2005 200 miljoner kronor, från och med 2006 ytterligare 100 miljoner kronor och från och med 2007 ytterligare 200 miljoner kronor från anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar* till anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.*, anslagsposten 6:1.2 *Fredsfrämjande truppinsatser*. I samband med budgetpropositionen för 2007 beslutades om

ytterligare ambitionshöjningar för den internationella verksamheten vilket innebar att ytterligare medel tillfördes för att finansiera denna ambition. Från och med 2007 tillfördes därför genom beslut 400 miljoner kronor till anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.*, anslagsposten 6:1.2 *Fredsfrämjande truppinsatser*. Regeringen har vidare föreslagit att ytterligare 750 miljoner kronor tillförs den internationella verksamheten i en trappa fram till 2009.

Tabell Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 6 Politikområde Försvar

Tusentals kronor

	Anslag 2004	Anslag 2005	Anslag 2006	Anslag 2007	Anslag 2008
Anslag 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.	21 673 554	22 125 249	21 458 378	20 452 062	20 413 323
Anslag 6:2 Materiel och anläggningar	18 376 147	17 391 059	17 276 760	17 600 235	17 222 697
Anslag 6:3 Forskning och teknikutveckling				1 159 785	1 045 242
Anslag 6:4 Totalförsvarets pliktverk	245 068	248 049	251 549	204 941	168 489
Anslag 6:5 Officersutbildning m.m.	30 399	30 596	32 856	32 533	139 176
Anslag 6:6 Försvarets radioanstalt	415 325	424 764	456 409	514 517	562 459
Anslag 6:7 Totalförsvarets forskningsinstitut	192 162	189 759	192 859	57 049	61 971
Anslag 6:8 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	88 265	75 665	75 211	68 211	68 211
Anslag 6:9 Nämnder m.m.	7 095	7 139	6 496	5 901	5 901
Anslag 6:10 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.			90 000	102 891	103 609
Totalt för politikområde Försvar	41 028 015	40 492 280	39 840 518	40 198 125	39 794 078

Anslagsstruktur

I syfte att skapa bättre möjlighet för riksdagen att utöva sin finansmakt och kunna bestämma hur medlen för det militära försvaret ska användas, skapades från och med 2007 de nya anslagen 6:2 *Materiel och anläggningar* och 6:3 *Forskning och teknikutveckling*. Fram till 2006 beräknades dessa medel under anslaget 6:2. Viss renodling av anslagen gjordes också vilket innebar att medel för att finansiera forskning inom området CBRN och flygteknik överfördes från anslaget 6:8 *Totalförsvarets forskningsinstitut* till det nya anslaget 6:3 *Forskning och teknikutveckling*.

År 2006 skapades anslaget 6:10 (då 6:11) *Internationellt materielsamarbete, industrifrågor och exportstöd m.m.* Medel beräknades tidigare under anslaget 6:2 *Materiel och anläggningar*.

Från och med 2008 bytte anslaget 6:5 benämning från *Försvarshögskolan* till *Officersutbildning m.m.* och föreslogs anvisas för nya än-

damål samtidigt som vissa verksamheter tillfördes anslaget och vissa överfördes till utgiftsområdet 16 *Utbildning och universitetsforskning*.

7 Uppföljning av regeringens ställningstaganden till Försvarsförvaltningsutredningens förslag

I det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2004 framfördes att en ramminskning på 3 miljarder skulle ske inom utgiftsområde 6 *Försvar* samt beredskap mot sårbarhet. De förslag Försvarsförvaltningsutredningen lämnade i sitt betänkande SOU 2005:96 skulle innebära rationaliseringar om cirka 2 miljarder kronor, vilka skulle omfördelas från stöd och administration till för-

bandsproduktion och insatser. Från och med 2007 har 3 miljarder tagits ut i sin helhet på anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m. och anslagsposten 6:1.1 Förbandsverksamhet och beredskap.

Regeringen redovisade i skrivelsen En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret (skr. 2005/06:131) sin syn på hur försvaret bör styras och hur förvaltningen bör förändras. I skrivelsen framförde regeringen att försvarsförvaltningen bör förändras för att bättre motsvara de nya krav som ett insatsförsvaret ställer och att omfattningen av förvaltningen bör minska för att inom tillgängliga ramar överföra resurser för att uppfylla krav på operativ förmåga.

Statskontoret har regeringens uppdrag att granska det pågående omställningsarbetet inom Försvarmakten, Försvarets materielverk, Förvarshögskolan, Totalförsvarets forskningsinstitut, Totalförsvarets pliktverk samt Fortifikationsverket. Granskningen är en del av regeringens uppföljning av att kostnaderna för det militära försvarets förvaltning och stödverksamhet kan minska med cirka 2 miljarder kronor senast vid utgången av år 2008. Kostnadsminskningar i materieförsörjningsprocessen hos Försvarmakten och Försvarets materielverk ska vara genomförda senast vid utgången av 2009.

Statskontoret har den 14 mars 2008 lämnat en delrapport över hur arbetet vid myndigheterna fortskrider. Enligt Statskontoret har myndigheterna vinnlagt sig om att genomföra de åtgärder som krävs för att minska sina kostnader enligt regeringens målsättningar. Genomförda åtgärder avser dels minskade myndighetskostnader, dels anpassningar till Försvarmaktens beställningar i fråga om såväl volym som inriktning. Vissa myndigheter har redan genomfört reduktioner i en omfattning som svarar mot regeringens målsättningar, medan det för andra återstår ytterligare åtgärder. De kostnadsreduktioner och neddragningar som hittills har genomförts bedöms i allt väsentligt vara av bestående slag.

För åren 2004–2007 har de totala myndighetskostnaderna minskat med 1 544 miljoner kronor i 2004 års prisläge enligt tabellen nedan.

Tabell Kostnadsminskningar per myndighet t o m 2007

Mnkr

Myndighet	Kostnadsminskningar i prisläge 2004
Försvarmakten	-420,3
Försvarets materielverk	-631
Förvarshögskolan	-63
Totalförsvarets forskningsinstitut	-221
Totalförsvarets pliktverk	-77
Fortifikationsverket	-132
Summa	-1 544

Den totala bemanningen har enligt Statskontoret sammantaget minskat med cirka 4 600 årsarbetskrafter. Mot bakgrund av hittills uppnådda resultat bedömer Statskontoret att regeringens mål i fråga om kostnadsminskningar i allt väsentligt bör kunna uppnås inom utsatt tid.

Myndigheternas avvecklingskostnader till följd av avvecklingsarbetet har hittills rymts inom fastställda ramar. Avvecklingskostnader för Totalförsvarets forskningsinstitut och Totalförsvarets pliktverk har belastat anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* Statskontoret uppger att avvecklingskostnader för år 2006 och tidigare inte fullt ut varit möjliga att skilja från andra avvecklingskostnader till följd av Förvarsbesluten 2000 och 2004. För 2007 var avvecklingskostnaderna 226,1 miljoner kronor. Budgeterade avvecklingskostnader för 2008 är 243,8 miljoner kronor.

I den granskning Statskontoret gjort framhålls att Försvarmakten haft svårigheter att redovisa vilka besparingar som specifikt är kopplade till de förslag Förvarsförvaltningsutredningen lämnade samt hur och för vilka ändamål frigjorda resurser kommit till användning i det syfte som utredningen avsåg. Statskontorets bedömning är dock att huvuddelen av de resurser som frigjorts kommit Försvarmakten till del.

Regeringen har även tillkännagett att en översyn av den samlade underrättelseverksamheten och säkerhetstjänsten ska genomföras, vilket bör resultera i förslag till minskade kostnader om ca 100 miljoner kronor. En sådan översyn har ännu inte påbörjats med regeringen avser återkomma till riksdagen i frågan.

8 Civil-militär samverkan m.m.

I 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut beskrivs vikten av att försvarspolitiken ska möta en bredare hotbild. Bland annat berörs behovet av en civil-militär samverkan där t.ex. militära resurser skulle kunna komplettera eller kompletteras med civil internationell krishantering. Under perioden har svenska civila myndigheter deltagit i samtliga av EU:s civila fredsfrämjande insatser. De insatser som fokuserat på säkerhetssektorreform har haft civil-militära inslag. Regeringen har vidare tagit fram en nationell strategi för svenskt deltagande i internationell freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet (2007/08:51) vars syfte bl.a. är att vara ett stöd för ett samlat civilt och militärt agerande i de insatsområden där Sverige deltar. Arbetet att utveckla civil-militär sam-

verkan fortskrider och regeringen avser att återkomma i frågan.

I 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut presenterar regeringen vidare en ambition att formulera en strategi för samhällets säkerhet för att hantera kriser över ett brett spektrum och i förhållande till en bredare hotbild. I propositionen (2005/6:133) Samverkan vid kris - för säkerhets skull, redovisas en strategi för samhällets säkerhet med syftet att bilda ett ramverk för samhällets samlade arbete med att stärka säkerheten. Utvecklingen av samhällets krisberedskap har kommit olika långt inom olika områden. Det kan ändå konstateras att den skett i enlighet med inriktningsbeslutets ambitioner.